POLIROM

Georges
SIMENON

Căruţaşul de pe Providence

Maigret

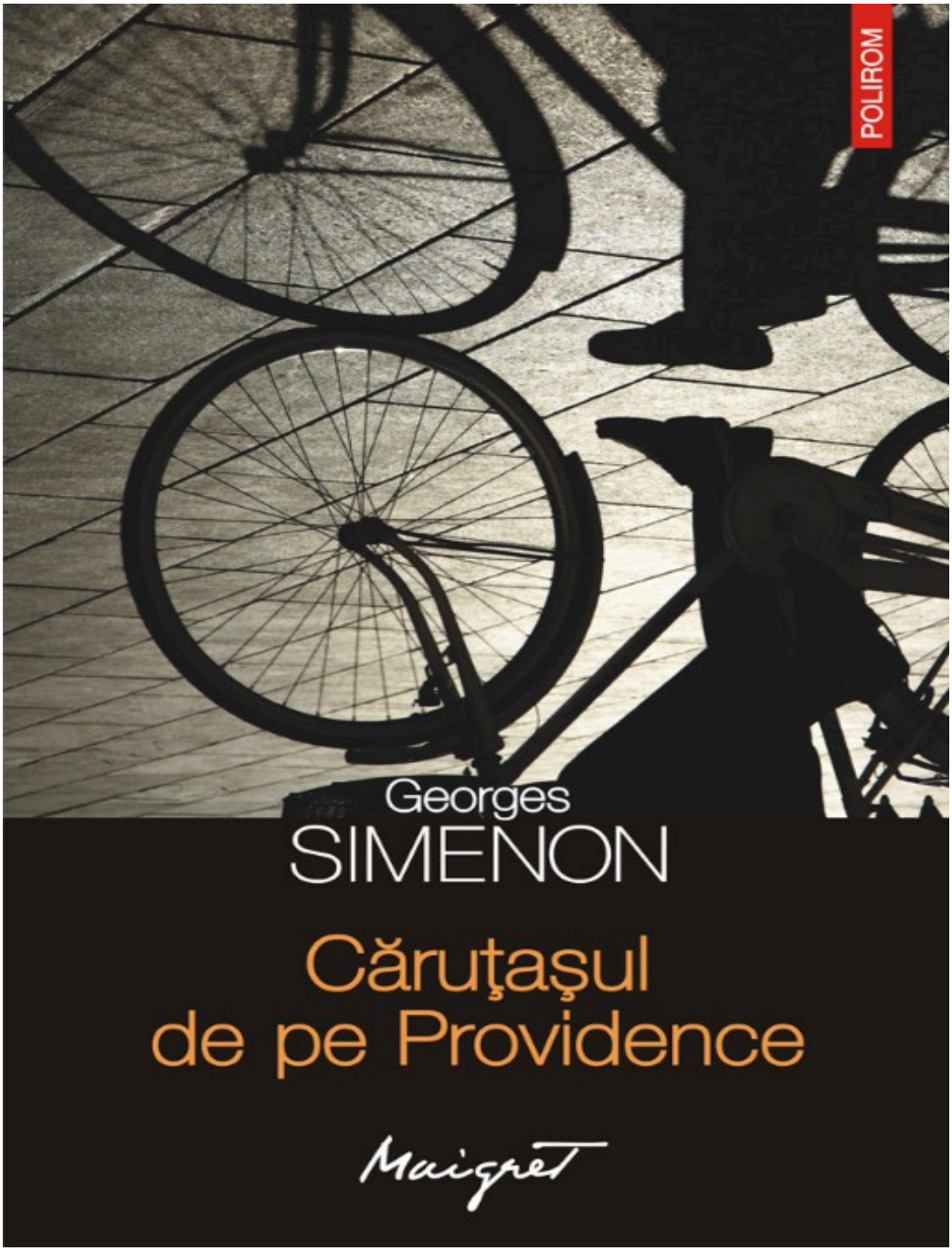
POLIROM
Georges
SIMENON
Căruţaşul
de pe Providence
Maigret

Georges
SIMENON

Căruţaşul de pe Providence

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2013

Translation of the novel © 2013 by Editura Polirom, all rights reserved.

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-3422-4
ISBN PDF: 978-973-46-3423-1
ISBN print: 978-973-46-3290-9

Coperta: Radu Răileanu
Foto copertă: © iStockphoto.com/Kwiat7

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

I

Ecluza nr. 14

Faptele, reconstituite cu mare minuţiozitate, nu duseseră la nimic, poate doar la concluzia că descoperirea celor doi căruţaşi din Dizy era, ca să zicem aşa, imposibilă.

Duminică – era 4 aprilie – începuse să plouă torenţial de pe la trei după-amiază.

În acel moment, în port, deasupra ecluzei nr. 14, care face legătura între Marna şi canalul lateral, se aflau două şlepuri cu motor coborînd pe firul apei, o ambarcaţiune la descărcare şi una goală.

Cu puţin înainte de ora şapte, pe cînd începea să se însereze, o ambarcaţiune-cisternă, *Éco III*, îşi anunţase prezenţa şi pătrunsese în sas.

Ecluzistul se arătase iritat, pentru că avea rude în vizită. Îi făcuse un semn de refuz unei ambarcaţiuni de halaj care sosea imediat după cealaltă, trasă alene de cei doi cai ai ei.

Întors acasă, îl văzuse intrînd imediat pe căruţaş, pe care îl cunoştea.

— Pot să trec? Patronul ar vrea să înnopteze mîine la Juvigny…

— Treci dacă vrei. Dar manevrezi singur porţile…

Ploua din ce în ce mai tare. De la fereastră, ecluzistul văzu silueta scurtă şi îndesată a căruţaşului care se deplasa greoi de la o poartă la cealaltă, îşi mîna animalele şi agăţa parîmele de babele.

Barja se ridicase treptat deasupra zidurilor. La cîrmă nu era patronul, ci soţia lui, o grăsană din Bruxelles, cu părul de un blond ţipător şi vocea ascuţită.

La şapte şi douăzeci, *Providence* se oprise în faţă la *Café de la Marine*, în spatele cisternei *Éco III*. Caii se întorseseră la bord. Căruţaşul şi patronul se îndreptaseră spre cafenea, unde se aflau alţi marinari şi doi piloţi de la Dizy.

La ora opt, cînd se făcuse noapte de-a binelea, un remorcher adusese sub porţi cele patru ambarcaţiuni pe care le tracta.

Asta mărise numărul clienţilor de la *Café de la Marine*. Fuseseră ocupate şase mese şi mulţi se strigau de la una la alta. Cei care intrau lăsau în urma lor şiroaie de apă şi îşi scuturau cizmele pline de noroi.

În încăperea vecină, luminată de o lampă cu petrol, femeile veneau să cumpere provizii.

Aerul era greu. Se vorbea despre un accident petrecut la ecluza nr. 8 şi despre întîrzierea pe care ar fi putut s-o pricinuiască ambarcaţiunilor ce urcau pe firul apei.

La ora nouă, soţia patronului barjei *Providence* venise să-şi ia soţul şi pe căruţaş, care plecaseră împreună cu ea, salutând pe toată lumea.

La ora zece, lămpile erau stinse la bordul celor mai multe ambarcaţiuni. Ecluzistul îşi însoţise rudele pînă la drumul mare spre Épernay, care traversa canalul la doi kilometri de ecluză.

Nu văzuse nimic anormal. La întoarcere, trecînd pe lîngă *Café de la Marine*, aruncase o privire înăuntru şi fusese strigat de un pilot.

— Hai să bei un păhărel! Eşti ud leoarcă…

Luase un rom fără să se aşeze. Doi căruţaşi se ridicaseră, îngreunaţi de vinul roşu, cu ochii sticlind, şi se îndreptaseră spre grajdul din vecinătatea cafenelei, unde se culcau pe paie, lîngă caii lor.

Nu erau chiar beţi, dar trăseseră destul la măsea ca să doarmă buştean.

În grajdul luminat de un felinar făcut mic de tot erau cinci cai.

La ora patru, unul dintre căruţaşi îşi trezise însoţitorul şi amîndoi începuseră să se ocupe de animale. Auziseră cum caii barjei *Providence* erau coborîţi de la bord şi înhămaţi.

La aceeaşi oră, patronul cafenelei se trezise şi aprinsese lampa în camera lui, la etaj. Auzise şi el cum *Providence* se punea în mişcare.

La patru şi jumătate, motorul diesel al vasului-cisternă începuse să duduie, dar acesta plecase abia peste un sfert de oră, după ce patronul băuse un grog la cafenea, deschisă între timp.

Abia ieşise şi ambarcaţiunea lui nu era încă pregătită de plecare cînd cei doi căruţaşi făcuseră descoperirea.

Unul dintre ei trăgea caii spre drumul de halaj. Celălalt îşi căuta biciul prin paie. Atunci dăduse cu mîna de un corp rece.

I se păruse că recunoaşte o faţă de om şi, buimăcit, îşi luase felinarul, luminând cadavrul care avea să zguduie întregul Dizy şi să tulbure viaţa canalului.

Comisarul Maigret, de la Brigada I Mobilă, recapitula aceste fapte, punîndu-le în context.

Era luni seara. De dimineaţă, Parchetul de la Épernay efectuase descinderea legală la faţa locului şi, după ce-şi făcuseră treaba cei de la Identitatea Judiciară şi medicii legişti, cadavrul fusese transportat la morgă.

Ploua încă, o ploaie măruntă, deasă şi rece, care se pornise de cu noapte şi o ţinuse aşa toată ziua.

Siluete se agitau pe porţile ecluzei, unde o ambarcaţiune se ridica încetişor.

De o oră, de cînd se afla acolo, comisarul nu se gîndise decît să se familiarizeze cu o lume pe care o descoperea brusc şi despre care, cînd sosise, avea numai noţiuni greşite sau confuze.

Ecluzistul îi spusese:

— În bief erau doar două barje care coborau, una care urca şi a trecut prin ecluză după-amiază, una goală şi două *panamale*. Apoi a sosit *motorul* cu cele patru barje ale lui…

Maigret învăţase că un *motor* este un remorcher şi că o *panama* este o ambarcaţiune care nu are nici motor, nici cai la bord pentru halaj, fiind obligată să închirieze un căruţaş cu animalele sale pentru un anumit traseu, ceea ce înseamnă să navighezi toată ziua.

Sosind la Dizy, văzuse numai un canal îngust, la trei kilometri de Épernay, şi un sat mărunt lîngă un pod de piatră.

Fusese nevoit să meargă prin noroaie pe drumul de halaj pînă la ecluză, care se afla şi ea la doi kilometri de Dizy.

Acolo găsise casa ecluzistului, din piatră cenuşie, cu tăbliţa *Birou de declaraţii*.

Şi intrase la *Café de la Marine*, cealaltă clădire aflată prin partea locului.

În stînga, o sală de cafenea sărăcăcioasă, cu muşamale maronii pe mese şi pereţii zugrăviţi pe jumătate în maro, pe jumătate în galben murdar.

Dar înăuntru domnea un iz caracteristic, de ajuns ca să marcheze diferenţa faţă de o cafenea de ţară. Mirosea a grajd, hamuri, gudron şi băcănie, petrol şi motorină.

Uşa din dreapta era prevăzută cu un clopoţel şi pe geamuri erau lipite reclame transparente.

Înăuntru era plin de mărfuri: impermeabile, saboţi, haine de pînză, saci cu cartofi, barili de ulei alimentar şi lăzi cu zahăr, mazăre, fasole, laolaltă cu alte legume şi faianţă.

Nu se vedea nici un client. În grajd nu se mai afla decît calul proprietarului, înhămat pentru a merge la piaţă, un animal mare şi cenuşiu, blînd din fire, care nu era ţinut legat şi se plimba din cînd în cînd prin curte, printre găini.

Totul şiroia de ploaie. Asta era nota dominantă, iar oamenii care treceau erau negri şi lucioşi, aplecaţi în faţă.

La o sută de metri, un trenuleţ decovil se deplasa de colo colo într-un şantier, iar mecanicul, în partea din spate a micii locomotive, fixase o umbrelă sub care stătea înfrigurat, cu umerii strînşi.

Un şlep se depărta de mal, împins cu prăjina pînă la ecluză, de unde ieşea altul.

Cum ajunsese femeia acolo? De ce? Acestea erau întrebările pe care şi le puseseră cu uimire Poliţia din Épernay, Parchetul, medicii şi tehnicienii de la Identitatea Judiciară, iar Maigret se tot gîndea la ea.

O primă certitudine: femeia fusese sugrumată. Moartea survenise duminică seara, după toate probabilităţile, pe la zece şi jumătate.

Cadavrul fusese descoperit în grajd, cu puţin după ora patru dimineaţa.

Nici un drum nu trecea pe lîngă ecluză. Nimic nu putea să atragă pe cineva care nu se ocupă cu navigaţia. Drumul de halaj era prea îngust ca să permită trecerea unui automobil. Iar în noaptea aceea ar fi trebuit să intre pînă la jumătatea gambei în apa băltoacelor şi în noroiul de pe drum.

Numai că femeia, lucru cît se poate de evident, făcea parte dintr-o lume în care oamenii se deplasează mai degrabă în maşini de lux şi în vagoane de dormit decît pe jos.

Purta numai o rochie de mătase crem şi pantofi din piele întoarsă albă, care erau mai curînd de plajă decît de oraş.

Rochia era şifonată, dar fără vreo pată de noroi. Numai vîrful pantofului stîng era încă umed în momentul descoperirii cadavrului.

— Între treizeci şi opt şi patruzeci de ani! spusese medicul după ce o examinase.

Cerceii erau două perle veritabile, valorînd în jur de cincisprezece mii de franci. Brăţara din aur şi platină, lucrată în stil ultramodern, era mai mult estetică decît scumpă, dar purta semnătura unui bijutier din Piaţa Vendôme.

Părul era şaten, ondulat, tuns scurt la ceafă şi la tîmple.

Cît priveşte faţa, desfigurată de strangulare, trebuie să fi fost de o drăgălăşenie ieşită din comun.

Cu siguranţă o femeie plină de viaţă.

Unghiile îngrijite, date cu ojă, erau murdare.

Nu fusese găsită vreo geantă lîngă ea. Poliţia din Épernay, din Reims şi din Paris, folosind o fotografie a cadavrului, încerca zadarnic, din acea dimineaţă, să-i stabilească identitatea.

Ploaia cădea la nesfîrşit prin părţile acelea mohorâte. La stînga şi la dreapta, orizontul era mărginit de coline cretoase,

cu dîre albe şi negre, unde butucii de viţă-de-vie, în acel anotimp, păreau nişte cruci de lemn într-un cimitir militar.

Ecluzistul, pe care îl puteai recunoaşte numai după şapca cu ceaprazuri, se învîrtea demoralizat în jurul bazinului său, unde apa începea să clocotească de fiecare dată cînd deschidea vanele.

Şi îi povestea fiecărui marinar, în timp ce ambarcaţiunea se ridica sau cobora, întreaga întîmplare.

Uneori, după semnarea actelor regulamentare, cei doi se îndreptau cu paşi mari spre *Café de la Marine*, unde goleau câteva pahare cu rom sau un clondir cu vin alb.

Ecluzistul arăta din cînd în cînd cu bărbia spre Maigret, care – plimbîndu-se de colo colo fără o ţintă precisă – dădea probabil impresia unui om nedumerit.

Adevărul era că acel caz se prezenta într-un mod cît se poate de anormal. Nu exista nici măcar un martor care să poată fi chestionat.

Parchetul, după ce-l interogase pe ecluzist, se înţelesese cu inginerul de la Drumuri şi Poduri şi hotărîse să lase toate ambarcaţiunile să-şi vadă de drum.

Cei doi căruţaşi plecaseră ultimii, pe la amiază, fiecare ajutînd o *panama* să navigheze.

Deoarece ecluzele se înşiruie la fiecare trei-patru kilometri şi sînt legate între ele telefonic, se poate şti, în orice moment, unde se află o ambarcaţiune, existînd posibilitatea să fie oprită pe drum.

Mai mult, un comisar de la poliţia din Épernay chestionase pe toată lumea şi Maigret avea la dispoziţie procesele-verbale ale acestor interogatorii, din care nu reieşea nimic, doar că realitatea era de-a dreptul incredibilă.

Toţi cei care se aflaseră în ajun la *Café de la Marine* erau cunoscuţi ori de patron, ori de ecluzist, iar adesea de amîndoi.

Căruţaşii înnoptau, cel puţin o dată pe săptămînă, în acelaşi grajd şi întotdeauna în aceeaşi stare vecină cu beţia.

— Înţelegeţi! La fiecare ecluză se mai bea un păhărel… Aproape toţi ecluziştii vînd băutură…

Ambarcaţiunea-cisternă care sosise duminică după-amiază şi plecase luni dimineaţă transporta benzină şi aparţinea unei companii maritime din Le Havre.

Cît priveşte barja *Providence*, al cărei patron era chiar proprietarul, aceasta trecea de douăzeci de ori pe an, cu cei doi cai şi bătrînul căruţaş. La fel stăteau lucrurile şi cu celelalte!

Maigret era posac. Intră de o sută de ori în grajd, apoi în cafenea sau în prăvălie.

Îl văzură mergînd pînă la podul de piatră, părînd să-şi numere paşii sau să caute ceva în noroi. Urmări, încruntat, cu apa şiroind pe el, trecerea prin ecluză a zece ambarcaţiuni.

Se întrebau ce idee avea în cap, dar în realitate nu avea nici una. Nici măcar nu încerca să descopere un indiciu propriu-zis, ci mai curînd să se integreze cît mai bine în ambianţă, să înţeleagă viaţa canalului, atît de diferită de cea pe care o cunoştea.

Comisarul se interesase şi i se spusese că putea împrumuta o bicicletă dacă voia să ajungă la vreuna dintre ambarcaţiuni.

Ecluzistul îi dăduse *Ghidul oficial al navigaţiei interne*, unde localităţi necunoscute, cum ar fi Dizy, căpătau, din motive topografice sau graţie unei joncţiuni, a unei intersecţii, a prezenţei unui port, a unei macarale, chiar a unui birou de declaraţii, o importanţă nebănuită.

Încerca să urmărească, în gînd, barjele şi căruţaşii:

Ay – Port – Ecluza nr. 13.

Mareuil-sur-Ay – Şantier de construcţii de ambarcaţiuni – Port – Bazin de virare – Ecluza nr. 12 – Coastă 74, 36…

Apoi, *Bisseuil, Tours-sur-Marne, Condé, Aigny…*

La celălalt capăt al canalului, dincolo de platoul Langres, pe care ambarcaţiunile îl escaladau ecluză după ecluză şi îl coborau pe celălalt versant, se aflau Saône, Chalon, Mâcon, Lyon…

— Ce căutase femeia aici?

Într-un grajd, cu perle la urechi, cu brăţară şic şi pantofi albi din piele întoarsă!

Probabil ajunsese acolo vie, deoarece crima fusese comisă după zece seara.

Dar cum? De ce? Şi nimeni nu auzise nimic! Nu strigase! Cei doi căruţaşi nu se treziseră!

Dacă n-ar fi fost biciul rătăcit, cadavrul ar fi fost descoperit probabil după două săptămîni sau chiar o lună, din întîmplare, la întorsul paielor!

Şi alţi căruţaşi ar fi venit să sforăie lîngă cadavrul femeii!

În pofida ploii reci, stăruia neîncetat în aer ceva apăsător, implacabil. Iar ritmul vieţii era lent.

Picioare încălţate cu cizme sau cu saboţi se tîrau pe zidurile ecluzei sau pe drumul de halaj. Cai uzi leoarcă aşteptau sfîrşitul trecerii prin ecluză ca să pornească mai departe, întinzîndu-se printr-un efort progresiv, opintindu-se pe picioarele dinapoi.

Şi urma să se lase seara, ca în ajun. Şlepurile care urcau pe firul apei nu-şi mai continuau drumul, ci se legau la chei

pe timpul nopţii, în vreme ce marinarii amorţiţi se îndreptau în grupuri spre cafenea.

Maigret aruncă o privire prin camera care îi fusese pregătită, alături de cea a patronului. Rămase acolo vreo zece minute, îşi schimbă pantofii şi îşi curăţă pipa.

Pe cînd cobora, un iaht – condus de un matelot cu impermeabil – trecu pe lîngă mal cu viteză redusă, trase înapoi şi se opri lin între două babele.

Matelotul efectuă singur toate manevrele. Doi bărbaţi ieşiră puţin mai tîrziu din cabină, se uitară în jur indispuşi şi în cele din urmă se îndreptară spre *Café de la Marine*.

Îmbrăcaseră şi ei impermeabile. Dar, scoţându-le, rămaseră în cămăşi de flanelă descheiate la gît şi în pantaloni albi.

Marinarii îi priveau fără ca nou-veniţii să se arate stînjeniţi în vreun fel. Dimpotrivă! Acest soi de decor părea să le fie familiar.

Unul dintre ei era înalt, gras, cărunt, cu ten cărămiziu şi ochi bulbucaţi, cu privirea tulbure, care aluneca peste oameni şi lucruri fără să le vadă.

Se răsturnă pe scaunul de răchită, îşi trase al doilea scaun sub picioare şi îl chemă pe patron pocnind din degete.

Însoţitorul lui, care trebuie să fi avut vreo douăzeci şi cinci de ani, îi vorbea în engleză cu o nonşalanţă care aducea a snobism.

Tocmai el întrebă, fără accent:

— Aveţi şampanie bună? Nu spumant…

— Am.

— Aduceţi-ne o sticlă…

Fumau ţigări cu filtru importate din Turcia.

Conversaţia marinarilor, întreruptă un moment, se reluă treptat.

După ce patronul servi vinul, intră şi matelotul, care purta tot pantaloni albi şi un jerseu de marinar cu dungi albastre.

— Aici, Vladimir!

Cel mai solid dintre ei căscă, vădind o plictiseală persistentă. Îşi goli paharul făcînd o grimasă, după care se putea observa că era numai pe jumătate mulţumit.

— Încă o sticlă! şopti el către cel mai tînăr.

Acesta repetă cu glas tare, ca şi cum ar fi fost obişnuit să transmită astfel ordinele:

— Încă o sticlă!

Maigret, care stătea într-un colţ cu o sticlă de bere, se ridică de la masă şi se apropie de ei.

— Îmi cer scuze, domnilor… Îmi îngăduiţi să vă pun o întrebare?

Cel mai în vîrstă arătă spre însoţitorul lui cu un gest elocvent:

— Adresaţi-vă lui!

Nu arăta nici surprindere, nici curiozitate. Matelotul îşi umplu paharul şi tăie capătul unei ţigări de foi.

— Aţi venit pe Marna?

— Pe Marna, bineînţeles.

— Aţi tras la mal departe de-aici noaptea trecută?

Cel mai solid întoarse capul, zicînd în engleză:

— Răspunde-i că asta nu-l priveşte!

Maigret se prefăcu că nu a înţeles şi, fără să mai adauge ceva, scoase din portofel fotografia cu cadavrul şi o puse pe muşamaua maronie a mesei.

Marinarii, aşezaţi sau în picioare la tejghea, urmăreau cu privirea scena.

Proprietarul iahtului abia dacă-şi mişcă puţin capul ca să privească fotografia. Apoi se uită la Maigret şi, oftînd, întrebă:

— Poliţia?

Avea un puternic accent englezesc, o voce obosită.

— Poliţia Judiciară! O crimă a fost comisă aici noaptea trecută. Victima n-a putut fi încă identificată.

— Unde e? întrebă celălalt ridicîndu-se şi arătînd spre fotografie.

— La morga din Épernay. O cunoaşteţi?

Faţa englezului nu exprima nimic. Totuşi, Maigret observă că gîtul lui enorm, apoplectic, devenise violaceu.

Îşi luă şapca albă, o aşeză pe capul aproape chel şi mormăi mai întîi în engleză, întorcîndu-se spre însoţitorul său:

— Iar complicaţii!

Apoi, indiferent la atenţia cu care îl priveau marinarii, spuse trăgînd din ţigară:

— E soţia mea!

Deodată se auziră mult mai clar răpăitul ploii în geamuri şi chiar scîrţîitul manivelei de la ecluză. Tăcerea, totală, dură cîteva secunde, ca şi cum orice formă de viaţă ar fi fost suspendată.

— Plăteşte, Willy…

Englezul îşi aruncă impermeabilul pe umeri fără să-l îmbrace şi mormăi spre Maigret:

— Haideţi pe iaht…

Matelotul, căruia îi spusese Vladimir, goli mai întîi sticla de şampaniei, apoi plecă aşa cum venise, împreună cu

Willy.

Cînd ajunse la bord, comisarul văzu mai întîi o femeie în capot, cu picioarele goale şi părul vîlvoi, care moţăia pe o cuşetă de velur grena.

Englezul îi atinse umărul şi, cu aceeaşi nepăsare ca înainte, pe un ton lipsit de curtoazie, comandă:

— Ieşi!

Apoi aşteptă, plimbîndu-şi privirea peste masa pliantă, unde se aflau o sticlă de whisky şi vreo şase pahare murdare, precum şi o scrumieră plină de chiştoace.

În sfîrşit, îşi turnă în pahar, ca un automat, şi împinse sticla spre Maigret cu un gest care voia să însemne: „Dacă vreţi…”.

Un şlep trecea pe-alături, mai-mai să atingă hublourile, şi căruţaşul, la cincizeci de metri mai încolo, oprea caii care îşi agitau zurgălăii.

II
Gazdele de pe Southern Cross

Maigret era aproape la fel de înalt şi de solid ca englezul. La Poliţia Judiciară, calmul lui era legendar. Totuşi, de data asta era agasat de nepăsarea interlocutorului său.

Această nepăsare părea să fie cuvîntul de ordine la bord. De la matelotul Vladimir pînă la femeia trezită din somn, fiecare avea acelaşi aer indiferent sau buimac. Ai fi zis că erau nişte oameni smulşi din pat după o beţie cruntă.

Un detaliu dintr-o sută. Ridicîndu-se şi căutînd un pachet de ţigări, femeia zări fotografia pe care englezul o pusese pe masă şi care, pe drumul scurt dintre *Café de la Marine* şi iaht, se udase.

— Mary? întrebă ea tresărind uşor.

— *Mary, yes!*

Şi asta a fost tot! Femeia ieşi pe o uşă care dădea spre prora ambarcaţiunii şi ducea probabil către toaletă.

Willy ajunse pe punte şi se aplecă în faţa tambuchiului. Salonul era îngust. Pereţii de acaju lăcuit erau subţiri şi din faţă se auzea probabil totul, deoarece proprietarul se uită întîi în partea aceea, încruntat, şi apoi spre tînăr, căruia îi spuse cu oarecare nerăbdare:

— Haide! Intră!

Apoi, brusc, i se adresă lui Maigret:

— Sir Walter Lampson, colonel în retragere din Armata Indiilor!

Îşi însoţi prezentarea cu un salut scurt şi un gest ce indica bancheta.

— Domnul…? întrebă comisarul, întors spre Willy.

— Un prieten… Willy Marco…

— Spaniol?

Colonelul ridică din umeri. Maigret privi iscoditor faţa vădit israelită a tînărului.

— Grec după tată, ungur după mamă…

— Sînt obligat să vă pun cîteva întrebări, sir Lampson…

Willy se aşezase cu dezinvoltură pe speteaza unui scaun şi se legăna, trăgînd din ţigară.

— Ascult!

Dar, în momentul în care Maigret se pregătea să deschidă gura, englezul întrebă:

— Cine e? Se ştie?

Vorbea despre autorul crimei.

— Pînă acum nu s-a descoperit nimic. De aceea veţi fi foarte util anchetei, lămurindu-mă în anumite privinţe.

— Cu frînghie? întrebă celălalt, ducînd mîinile la gît.

— Nu! Asasinul s-a folosit numai de mîini. Cînd aţi văzut-o ultima oară pe doamna Lampson?

— Willy…

Willy era în mod sigur omul bun la toate, să comande de băut şi să răspundă la întrebările puse colonelului.

— Joi seară, la Meaux, răspunse tînărul.

— Şi n-aţi semnalat poliţiei dispariţia ei?

Sir Lampson îşi turnă din nou whisky în pahar.

— De ce? Făcea ce voia, nu?

— Dispărea deseori în felul ăsta?

— Uneori…

Ploaia răpăia pe punte, deasupra capetelor lor. Noaptea alunga amurgul, aşa că Willy Marco răsuci întrerupătorul electric.

— Acumulatorii sînt încărcaţi? îl întrebă colonelul în engleză. Să nu păţim ca zilele trecute!

Maigret făcea un efort să dea un sens precis interogatoriului. Dar atenţia îi era mereu atrasă de impresii noi.

Fără să vrea, se uita la toate, se gîndea la toate în acelaşi timp, astfel încît avea capul plin de idei neconturate.

Era mai mult jenat decît indignat în faţa acestui om care, la *Café de la Marine*, aruncase doar o privire spre fotografie şi declarase fără să schiţeze vreun gest: „E soţia mea…”.

O revedea pe necunoscuta în capot întrebînd: „Mary?”.

Iar acum, Willy Marco se legăna pe scaun, cu ţigara între buze, în timp ce colonelul se interesa de acumulatori!

În atmosfera neutră a biroului său, comisarul ar fi dus cu bine pînă la capăt un interogatoriu metodic. Aici însă începu prin a-şi scoate pardesiul, fără să fi fost invitat, şi luă înapoi fotografia sinistră, ca toate fotografiile cu cadavre.

— Locuiţi în Franţa?

— În Franţa, în Anglia… Uneori în Italia… Întotdeauna cu iahtul meu, *Southern Cross*…

— Veniţi de la…?

— Paris! răspunse Willy, căruia colonelul îi făcuse semn să vorbească. Am rămas acolo vreo cincisprezece zile, după ce am petrecut o lună la Londra.

— Locuiţi la bord?

— Nu! Iahtul era la Auteuil. Am stat la *Hôtel Raspail*, în Montparnasse.

— Colonelul, soţia lui, persoana pe care am văzut-o adineauri şi dumneata?

— Da! E văduva unui deputat chilean, doamna Negretti.

Sir Lampson oftă de nerăbdare şi folosi din nou engleza:

— Explică repede, altfel stă aici pînă mîine-dimineaţă…

Maigret nu avu nici o reacţie. Doar că, de acum înainte, puse întrebările cu oarecare brutalitate.

— Doamna Negretti vă e rudă? îl întrebă el pe Willy.

— Deloc.

— Înseamnă că vă este cu totul străină şi dumitale, şi colonelului… Vreţi să-mi spuneţi cum sînt amenajate cabinele?

Sir Lampson luă o gură de whisky şi îşi aprinse o ţigară.

— La proră se află postul echipajului, unde doarme Vladimir. E un fost aspirant din marina rusă. A făcut parte din flota Wrangel…

— Aveţi şi alt matelot? Servitori?

— Vladimir se ocupă de toate.

— Pe urmă?

— Între postul echipajului şi acest salon se află, în dreapta, bucătăria, în stînga, toaleta.

— Şi în partea din spate?

— Motorul.

— Aşadar stăteaţi toţi patru în această cabină?

— Sînt patru cuşete. Cele două banchete pe care le vedeţi se transformă în canapele… Pe urmă…

Willy se îndreptă spre un perete, deschise un fel de sertar lung şi dădu la iveală un pat complet.

— Există cîte unul pe fiecare parte… Înţelegeţi…

Într-adevăr, Maigret se mai lămurise cît de cît, înţelegea că, destul de curînd, va afla secretele acelei coabitări aparte.

Ochii colonelului erau tulburi şi umezi ca ai unui beţiv. Nu părea interesat de discuţie.

— Ce s-a întîmplat la Meaux? Şi, înainte de asta, cînd aţi ajuns acolo?

— Miercuri seară. Meaux e la o etapă de Paris. Am luat cu noi două prietene din Montparnasse…

— Continuaţi…

— Timpul era foarte frumos. Am pus muzică la fonograf şi am dansat pe punte. Pe la patru dimineaţa le-am condus pe prietenele noastre la hotel şi probabil că s-au întors a doua zi cu trenul la Paris.

— Unde era amarat *Southern Cross*?

— Lîngă ecluză.

— Nu s-a întîmplat nimic joi?

— Ne-am sculat foarte tîrziu, după ce am fost treziţi deseori de o macara ce încărca pietre pe o barjă de lîngă noi. Colonelul şi cu mine am băut aperitivul în oraş… După-amiază… o clipă… Colonelul a dormit… Eu am jucat şah cu Gloria… Gloria este doamna Negretti…

— Pe punte?

— Da… Cred că Mary se plimba.

— Şi nu s-a mai întors?

— Ba nu! A cinat la bord… Colonelul a propus să ne petrecem seara la *dancing* şi Mary n-a vrut să vină cu noi. Cînd ne-am întors, pe la trei dimineaţa, nu mai era aici.

— N-aţi căutat-o deloc?

Sir Lampson bătea darabana cu degetele pe masa lăcuită.

— Colonelul v-a spus că soţia lui putea să plece şi să vină după bunul plac… Am aşteptat-o pînă sîmbătă şi am plecat. Cunoştea itinerarul şi ştia unde putea să ne găsească.

— Vă duceaţi în Mediterana?

— În insula Porquerolles, faţă în faţă cu Hyères, unde ne petrecem cea mai mare parte a anului. Colonelul a cumpărat acolo un vechi fort, *Petit Langoustier*…

— Toată lumea a rămas la bord vineri?

Willy avu o ezitare şi răspunse cu oarecare vioiciune:

— Eu m-am dus la Paris…

— De ce?

Tînărul rîse – un rîs dezagreabil, care imprima gurii o deformare nefirească.

— V-am vorbit despre cele două prietene… Aveam poftă să le revăd. Cel puţin pe una dintre ele…

— Vreţi să-mi spuneţi numele lor?

— Prenumele… Suzy şi Lia… Le găsiţi în fiecare seară la barul *La Coupole*. Locuiesc în hotelul din colţul străzii Grande-Chaumière.

— Profesioniste într-ale galanteriei?

— Nişte femeiuşti de toată isprava…

Uşa se deschise. Apăru doamna Negretti, care îmbrăcase o rochie de mătase verde.

— Pot să intru?

Colonelul îi răspunse ridicând din umeri. Era probabil la al treilea pahar de whisky şi le bea cu foarte puţină apă.

— Willy… Întreabă de formalităţi…

Maigret nu avea nevoie de intermediar ca să înţeleagă. Modul acesta curios şi plin de nepăsare de a-i pune întrebări începea să-l enerveze.

— Bineînţeles, înainte de toate, trebuie să recunoaşteţi cadavrul. După autopsie, veţi obţine fără îndoială autorizaţia

de înhumare. Veţi anunţa numele cimitirului şi…

— Putem merge imediat? Există vreun garaj de unde să închiriem o maşină?

— La Épernay…

— Willy… Telefonează pentru maşină… Imediat, da?

— E un telefon la *Café de la Marine*! spuse Maigret în timp ce tînărul îşi îmbrăca, fără tragere de inimă, impermeabilul.

— Unde e Vladimir?

— L-am auzit adineauri întorcîndu-se…

— Spune-i că vom cina la Épernay.

Doamna Negretti, care era grasă, cu părul de un negru lucitor şi ten foarte deschis, se aşezase într-un colţ, sub barometru, şi asista la această scenă cu bărbia sprijinită în mînă şi un aer absent sau profund meditativ.

— Vii cu noi? o întrebă Lampson.

— Nu ştiu… Mai plouă?

Maigret era deja iritat şi ultima întrebare a colonelului nu avu deloc darul să-l calmeze.

— De cîte zile credeţi că veţi avea anevoie pentru tot?

Atunci răspunse cu brutalitate:

— Inclusiv înmormîntarea, presupun?

— *Yes*… Trei zile?

— Dacă medicii legişti eliberează autorizaţia de înhumare şi dacă judecătorul de instrucţie nu se opune, aţi putea să terminaţi în douăzeci şi patru de ore.

Oare celălalt sesizase ironia acestor cuvinte?

Maigret simţi nevoia să privească fotografia: un trup frînt, murdar, boţit, un chip ce fusese foarte drăguţ, foarte pudrat, cu ruj parfumat pe buze şi în obraji şi căruia nu-i mai puteai privi grimasa fără să-ţi îngheţe sîngele în vine.

— Beţi?

— Nu, mulţumesc…

— Atunci…

Sir Walter Lampson se ridică, sugerînd că discuţia se încheiase, şi strigă:

— Vladimir! Un costum!

— Voi avea probabil şi alte întrebări să vă pun, spuse comisarul. Poate voi fi nevoit să inspectez întreg iahtul…

— Mîine… Întîi Épernay, nu? În cît timp vine maşina?

— O să rămîn singură? întrebă înspăimîntată doamna Negretti.

— Cu Vladimir… Poţi veni…

— Nu sînt îmbrăcată.

Willy intră ca o vijelie şi îşi scoase impermeabilul.

— Maşina va fi aici în zece minute.

— Atunci, domnule comisar, dacă vreţi…

Colonelul arătă spre uşă.

— Trebuie să ne îmbrăcăm.

Ieşind, Maigret i-ar fi tras cu dragă inimă cuiva un pumn în mutră, atît era de enervat. Auzi trapa tambuchiului închizîndu-se în urma sa.

De afară se vedea numai lumina de la opt hublouri, ca şi felinarul alb agăţat de catarg. La mai puţin de zece metri se profila pupa masivă a unei barje, iar în stînga, pe mal, o grămadă mare de cărbuni.

Poate era o iluzie, dar Maigret avea impresia că ploua şi mai tare, că cerul era mai plumburiu şi mai apăsător decît îl văzuse vreodată.

Se îndreptă spre *Café de la Marine*, unde vocile tăcură brusc la intrarea lui. Toţi marinarii erau acolo, în jurul sobei de fontă. Ecluzistul se sprijinea cu coatele de tejghea, lîngă fata patronului, o tînără voinică, roşcată, în saboţi.

Pe muşamalele meselor se zăreau litri de vin, pahare fără picior, apăraie.

— Chiar e nevastă-sa? întrebă în cele din urmă patronul făcîndu-şi curaj.

— Da! Daţi-mi o bere! Ba nu! Mai bine ceva cald… Un grog.

Marinarii reîncepeau treptat să vorbească. Tînăra aduse paharul fierbinte, atingînd uşor cu şorţul umărul lui Maigret.

Comisarul îşi imagina cele trei personaje îmbrăcîndu-se în cabina mică, pe deasupra şi în prezenţa lui Vladimir.

Îşi imagina foarte bine şi alte lucruri, dar fără tragere de inimă şi cu dezgust.

Cunoştea ecluza de la Meaux, care era cu atît mai importantă cu cît, asemenea celei de la Dizy, făcea legătura între Marna şi canal, unde se află un port în formă de semilună, plin întotdeauna de şlepuri înghesuite bord la bord.

Acolo, în mijlocul marinarilor, *Southern Cross*, luminat, cu cele două femei din Montparnasse, grăsana Gloria Negretti, doamna Lampson, Willy şi colonelul dansînd pe punte pe muzica fonografului, bînd…

Într-un colţ din *Café de la Marine*, doi bărbaţi în bluze albastre mîncau salam cu pîine, pe care îl tăiau puţin cîte puţin, cu briceagul, bînd vin roşu.

Cineva povestea despre un accident care se petrecuse dimineaţă la „boltă”, adică în locul unde canalul, ca să străbată partea cea mai înaltă a platoului Langres, devine subteran pe o lungime de opt kilometri.

Un marinar îşi prinsese piciorul în frînghia cailor. Strigase, fără să se poată face auzit de căruţaş şi, cînd

animalele se puseseră din nou în mişcare, după un răgaz, fusese aruncat în apă.

Tunelul nu era luminat. Ambarcaţiunea avea numai un felinar care abia arunca o lumină slabă pe apă. Fratele marinarului – şlepul se numea *Les Deux Frères* – sărise în canal.

Fusese scos din apă numai unul, deja mort. Pe celălalt încă îl căutau…

— Nu mai aveau decît două plăţi anuale de făcut pentru şlep. Dar se pare că, după contract, soţiile nu vor trebui să le achite…

Un şofer cu şapcă de piele intră şi căută pe cineva din priviri.

— Cine a comandat o maşină?

— Eu! răspunse Maigret.

— Am fost nevoit s-o las la pod. Nu vreau să ajung în canal…

— Mîncaţi aici? îl întrebă patronul pe Maigret.

— Încă nu ştiu…

Ieşi împreună cu şoferul. *Southern Cross*, vopsit în alb, forma o pată lăptoasă în ploaie şi doi copii de pe un şlep vecin, ieşiţi afară în pofida ploii torenţiale, îl priveau cu admiraţie.

— Joseph! strigă o voce de femeie. Adu-ţi fratele înăuntru! O să iei bătaie!

— *Southern Cross*…, citi şoferul pe proră. Englezi?

Maigret trecu pasarela şi bătu în trapa tambuchiului. Willy, care era îmbrăcat în costumul lui negru elegant, îi deschise şi comisarul îl zări pe colonel congestionat, fără haină, în timp ce Gloria Negretti îi făcea nodul la cravată.

Cabina mirosea a colonie şi briantină.

— A venit maşina? întrebă Willy. E aici?

— La pod, la vreo doi kilometri…

Maigret rămase afară. Îi auzi vag pe colonel şi pe tînăr discutînd în engleză. În sfîrşit, Willy se întoarse zicînd:

— Nu vrea să meargă prin noroi. Vladimir o să coboare barca cu motor la apă. Ne întîlnim acolo.

— Hm! Hm! mormăi şoferul, care auzise.

Zece minute mai tîrziu, el şi comisarul se plimbau pe podul de piatră, prin apropierea maşinii cu farurile aprinse, lăsate pe faza scurtă. Trecu aproape o jumătate de oră pînă cînd auziră duduitul unui motor în doi timpi.

În sfîrşit, vocea lui Willy strigă:

— Aici e? Domnule comisar!

— Da, aici!

Barca cu motor detaşabil făcu un ocol şi trase la mal. Vladimir îl ajută pe colonel să coboare pe uscat şi stabiliră întîlnirea pentru întoarcere.

În maşină, sir Lampson nu rosti nici un cuvînt. În pofida corpolenţei, avea o eleganţă remarcabilă. Pitoresc, foarte îngrijit, flegmatic, era un adevărat gentleman englez, aşa cum este descris de gravurile din secolul trecut.

Willy Marco fuma ţigară după ţigară.

— Ce maşină! zise el oftînd, zdruncinat la trecerea peste o rigolă.

Maigret observă că avea pe deget un inel din platină, împodobit cu un diamant galben mare.

Cînd intrară în oraşul cu pavajul lucind de ploaie, şoferul coborî geamul despărţitor şi întrebă:

— La ce adresă trebuie să…?

— La morgă! răspunse comisarul.

Totul dură foarte puţin. Colonelul abia îşi descleştă dinţii. Clădirea avea un singur paznic şi trei cadavre erau întinse pe dale.

Toate uşile erau deja încuiate. Auziră zgomotul broaştelor. Aprinseră lumina.

Maigret ridică cearşaful.

— *Yes!*

Willy era mai emoţionat, mai nerăbdător să scape de acel spectacol.

— O recunoşti şi dumneata?

— Ea e… Cît de…

Nu-şi duse vorba pînă la capăt. Pălea văzînd cu ochii. Buzele i se uscau. Dacă Maigret nu l-ar fi tras afară, probabil că i s-ar fi făcut rău.

— Nu ştiţi cine a făcut-o? îngăimă colonelul.

În vocea lui s-ar fi putut desluşi, probabil, o tulburare abia perceptibilă. Dar oare nu era efectul numeroaselor pahare de whisky?

Maigret înregistră totuşi această mică abatere.

Stăteau acum pe un trotuar prost luminat de un felinar, în faţa maşinii. Şoferul rămăsese la volan.

— Cinaţi, nu-i aşa? întrebă sir Lampson, fără să se întoarcă măcar spre Maigret.

— Mulţumesc… Voi profita de faptul că mă aflu aici ca să fac unele demersuri.

Colonelul se înclină fără să insiste.

— Vino, Willy!

Maigret rămase un moment în faţa uşii, în timp ce tînărul, după ce schimbă cîteva cuvinte cu englezul, se aplecă spre şofer.

Colonelul voia să ştie care era cel mai bun restaurant din oraş. Pe stradă treceau oameni şi tramvaie luminate care claxonau întruna.

La cîţiva kilometri se întindea canalul şi, de-a lungul lui, lîngă ecluze, se înşiruiau şlepuri care dormeau acum, dar aveau să se pună în mişcare la patru dimineaţa, învăluite într-o mireasmă de cafea caldă şi de grajd.

III
Colierul lui Mary

După ce se culcă, deranjat de mirosul caracteristic al camerei, Maigret compară mult timp două imagini.

Întîi, la Épernay, prin ferestrele mari, luminate, de la restaurantul *La Bécasse*, cel mai bun din oraş, colonelul şi Willy, aşezaţi corect la masă, înconjuraţi de şefi de sală foarte stilaţi…

Era la mai puţin de o jumătate de oră după vizita la morgă. Sir Walter Lampson stătea puţin cam ţeapăn şi nepăsarea de pe faţa sa rozalie, încadrată de puţinul păr argintiu, era de-a dreptul uimitoare.

În comparaţie cu eleganţa sau, mai curînd, cu distincţia lui naturală, purtarea lui Willy, dezinvoltă totuşi, mirosea a prefăcătorie.

Maigret cinase în altă parte, telefonase la Prefectură, apoi la Poliţia din Meaux.

În sfîrşit, străbătuse singur, pe jos, prin noaptea ploioasă, panglica lungă a drumului. Zărise hublourile luminate ale iahtului *Southern Cross* în faţă la *Café de la Marine*.

Şi avusese curiozitatea să urce la bord, sub pretextul unei pipe uitate.

Acolo surprinsese a doua imagine: în cabina de acaju, Vladimir, tot în tricou marinăresc în dungi, cu o ţigară între buze, stătea aşezat în faţa doamnei Negretti, al cărei păr uleios atîrna din nou pe obraji.

Jucau cărţi – *Şaizeci şi şase*, un joc din Europa Centrală.

Un scurt moment de stupoare, dar nici măcar o tresărire! Răsuflările tăiate preţ de o secundă. După aceea, Vladimir se ridicase să caute pipa lui Maigret. Gloria Negretti întrebase sîsîit:

— Mai întîrzie? Era într-adevăr Mary?

Comisarul fusese cît pe ce să urce pe bicicletă şi să pornească de-a lungul canalului, ca să ajungă la barjele ce trecuseră în noaptea de duminică spre luni pe la Dizy. Dar se descurajase cînd văzuse drumul desfundat şi cerul negru.

Cînd auzi bătăi în uşă, îşi dădu seama, chiar înainte să fi deschis ochii, că fereastra lăsa să pătrundă în încăpere lumina cenuşie a zorilor.

Avusese un somn agitat, plin de tropote de cai, strigăte confuze, paşi pe scară, pahare ciocnite jos şi, în sfîrşit, miros de cafea şi de rom cald, care ajunsese pînă la el.

— Cine e?

— Lucas! Pot să intru?

Şi inspectorul Lucas, care lucra aproape întotdeauna cu Maigret, deschise uşa şi strînse mîna jilavă pe care şeful i-o întindea din aşternut.

— Ai descoperit ceva? Nu eşti prea obosit, bătrîne?

— Nu prea! După ce mi-aţi telefonat m-am dus imediat la hotelul cu pricina, pe colţul străzii Grande-Chaumière. Micuţele nu erau acolo. Le-am luat numele pentru orice eventualitate… *Suzanne Verdier, zisă Suzy, născută la Honfleur în 1906… Lia Lauwenstein, născută în Marele Ducat de Luxemburg în 1903*… Prima a venit la Paris acum patru ani, ca menajeră, apoi a lucrat un timp ca model. Lauwenstein a trăit mai mult pe Coasta de Azur. Nici una, nici cealaltă, m-am informat, nu figurează în registrele Brigăzii de moravuri. Dar e ca şi cum ar face-o!

— Auzi, bătrîne, nu vrei să-mi dai pipa şi să comanzi cafea?

Se auzeau clipocitul apei în ecluză şi un motor diesel care mergea în ralanti. Maigret se dădu jos din pat, se duse la lavaboul improvizat şi turnă apă în lighean.

— Zi mai departe…

— M-am dus la barul *La Coupole*, după cum mi-aţi spus. Nu erau acolo, dar toţi chelnerii le cunosc. M-au trimis la *Dingo*, apoi la *La Cigogne*… În sfîrşit, le-am găsit într-un mic bar american, i-am şi uitat numele, pe strada Vavin. Singure şi nu foarte mîndre… Lia nu arată rău deloc. Are un fel de-a fi al ei. Suzy e o blonduţă de treabă, care – dacă ar fi rămas în provincia ei – ar fi ajuns o mamă de familie foarte simpatică. Are faţa plină de pistrui şi…

— Vezi vreun prosop pe undeva? îl întrebă Maigret, întrerupîndu-l, cu apa şiroindu-i pe faţă şi cu ochii închişi. Apropo, mai plouă?

— Nu ploua cînd am venit, dar o să se pornească dintr-o clipă în alta. La şase dimineaţa era o ceaţă care îţi îngheţa plămînii. Aşadar le-am oferit ceva de băut domnişoarelor… Au cerut imediat sandviciuri, ceea ce nu m-a mirat la început. Dar, în cele din urmă, am zărit colierul de perle pe care Lauwenstein îl avea la gît. L-am încercat cu dinţii, în glumă. Perlele sînt cît se poate de autentice. Nu e un colier de miliardară americană, însă tot ar face vreo sută de mii de franci. Or, cînd femeiuşti de genul lor preferă sandviciurile şi ciocolata unor cocteiluri…

Maigret, fumînd prima pipă, îi deschise uşa fetei patronului, care aducea cafeaua. Apoi aruncă o privire pe fereastră spre iaht, unde nu se zărea nici un semn de viaţă. Un şlep trecea pe lîngă *Southern Cross*. Marinarul, sprijinit cu spatele de cîrmă, îşi privea vecinul cu invidie.

— Şi? Spune mai departe…

— Le-am condus în altă parte, într-o cafenea liniştită. Acolo am scos brusc insigna şi, arătînd spre colier, am întrebat la noroc: „Perlele lui Mary Lampson, nu-i aşa?”. Nu ştiau probabil că murise. În orice caz, dacă ştiau, şi-au jucat rolul la perfecţie. Le-a luat cîteva minute ca să mărturisească. Pînă la urmă, Suzy a sfătuit-o pe cealaltă: „Spune-i adevărul, din moment ce ştie atîtea!”. Şi a urmat o povestioară drăguţă. Să vă ajut, şefule?

Maigret se tot căznea să-şi apuce bretelele care îi atîrnau pe coapse.

— Întîi, punctul principal: au jurat amîndouă că Mary Lampson le-a dat perlele vinerea trecută, la Paris, unde a venit să le viziteze. Înţelegeţi probabil mai bine decît mine, care nu cunosc din toată povestea decît ce mi-aţi spus la telefon. Am întrebat dacă doamna Lampson era însoţită de Willy Marco. Au pretins că nu şi au afirmat că nu l-au văzut pe Willy de joi, cînd au plecat de la Meaux…

— Uşurel! îl întrerupse Maigret, înnodîndu-şi cravata în faţa unei oglinzi terne, care deforma. Miercuri seara, *Southern Cross* ajunge la Meaux… Tinerele noastre se află la bord. Petrec noaptea distrîndu-se împreună cu colonelul, Willy, Mary Lampson şi Negretti. Foarte tîrziu, Suzy şi Lia sînt conduse la hotel şi plecă cu trenul de joi dimineaţă. Au primit bani?

— Cinci sute de franci, spun ele.

— L-au cunoscut pe colonel la Paris?

— Cu cîteva zile înainte.

— Şi ce s-a întîmplat la bordul iahtului?

Lucas afişă un zîmbet ciudat.

— Lucruri nu chiar drăguţe… Englezul, se pare, trăieşte doar pentru whisky şi femei. Doamna Negretti e amanta lui.

— Soţia lui ştia?

— Cum să nu! Era şi ea amanta lui Willy. Ceea ce nu-i împiedica să ia cu ei fete de genul lui Suzy şi Lia. Înţelegeţi? Iar Vladimir dansa şi cu unele, şi cu altele. În zori a avut loc o ceartă, pentru că Lia Lauwenstein pretindea că cei cinci sute de franci erau doar o pomană. Colonelul nici măcar nu le-a răspuns, lăsîndu-l pe Willy s-o facă. Toţi erau beţi. Negretti dormea pe ruf, iar Vladimir a fost nevoit s-o ducă pe sus în cabină.

Proţăpit în faţa ferestrei, Maigret îşi lăsă privirea să rătăcească pe linia neagră a canalului şi zări, în stînga, trenuleţul decovil care transporta întruna pămînt şi pietre.

Cerul era cenuşiu, presărat mai jos cu zdrenţe de nori negricioşi, dar nu ploua.

— Şi?

— Asta e aproape tot. Vineri, Mary Lampson ar fi venit la Paris şi, la barul *La Coupole*, s-ar fi întîlnit cu aceste fete. Le-ar fi dat colierul ei.

— Ca să vezi! Un mic cadou de doi bani!

— Staţi puţin! Le-a fost dat cu misiunea să-l vîndă şi să-i dea jumătate din sumă. A pretins că soţul ei nu-i lăsa bani pe mînă.

Tapiseria camerei era imprimată cu mici flori galbene. Carafa de ceramică adăuga o nuanţă lividă.

Maigret îl văzu pe ecluzist venind în grabă, împreună cu un marinar şi cu căruţaşul lui, ca să bea cîte un pahar cu rom la tejghea.

— Asta e tot ce-am scos de la ele! sfîrşi Lucas. Le-am părăsit la două dimineaţa, punîndu-l pe Dufour să le supravegheze discret. Apoi m-am dus la Prefectură să cercetez arhivele, conform instrucţiunilor. Am găsit fişa lui Willy Marco, expulzat acum patru ani din Monaco, în urma unei poveşti neclare de jocuri de noroc, interogat la Nisa în anul următor, în urma plîngerii unei americane uşurate de cîteva bijuterii. Dar plîngerea a fost retrasă, nu ştiu de ce, iar Marco – lăsat în libertate. Credeţi că el a…?

— Nu cred nimic. Şi jur că sînt sincer zicînd asta. Crima, nu uita, a fost comisă duminică, după ora zece seara, cînd *Southern Cross* era amarat în La Ferté-sous-Jouarre…

— Ce părere v-a făcut colonelul?

Maigret ridică din umeri şi arătă spre Vladimir, care ieşea din tambuchiul de la pupă şi se îndrepta spre *Café de la Marine*, în pantaloni albi, espadrile şi pulover, cu o beretă americană lăsată pe-o ureche.

— Domnul Maigret e căutat la telefon! strigă tînăra roşcată prin uşă.

— Hai jos cu mine, bătrîne!

Aparatul se afla pe coridor, lîngă un cuier.

— Alo!… Meaux?… Spuneţi că…? Da, *Providence*… A încărcat toată ziua de joi la Meaux?… A plecat vineri, la trei dimineaţa… Altele nu?… *Éco III*… E un vas-cisternă, nu?… Vineri seara la Meaux… Plecare sîmbătă dimineaţa… Mulţumesc, domnule comisar. Da, interogaţi, pentru orice eventualitate. La aceeaşi adresă!

Lucas ascultase tot ce spusese Maigret, dar nu pricepuse o iotă. Comisarul nu avu timp să-l lămurească, pentru că un agent pe bicicletă îşi făcu apariţia la uşă.

— O comunicare din partea Identităţii Judiciare! Urgentă!

Agentul avea pete de noroi pînă la centură.

— Intră să te usuci un moment şi să bei un grog în sănătatea mea!

Maigret îl luă după el pe inspector pe drumul de halaj, desfăcu plicul şi citi:

Rezumatul primelor analize efectuate în cazul de la Dizy: prezenţa în părul victimei a numeroase urme de răşină, precum şi a unor fire de păr de cal de nuanţă acaju.

Petele de pe rochie sînt pete de petrol.

Stomacul, în momentul decesului, conţinea vin roşu şi carne de vită conservată, similară cu aceea care se găseşte în comerţ sub numele de corned beef.

— Opt cai din zece au pelajul acaju! spuse Maigret oftînd.

În cafenea, Vladimir se interesa de locul cel mai apropiat de unde putea să cumpere provizii şi trei oameni îi dădeau îndrumări, chiar şi agentul venit cu bicicleta de la Épernay, care – în cele din urmă – plecă spre podul de piatră împreună cu matelotul.

Comisarul, urmat de Lucas, se îndreptă spre grajd, unde – de seara trecută –, în afară de calul sur al patronului, se afla o iapă cu răni la genunchi, despre care se spunea că trebuie sacrificată.

— Nu putea să ia răşina de-aici, remarcă Maigret.

Făcu de două ori drumul de la canal la grajd, ocolind clădirile.

— Vindeţi răşină? întrebă el, zărindu-l pe proprietar, care împingea o roabă plină cu cartofi.

— Poate nu chiar răşină… Noi îi zicem catran de Norvegia. Ungem cu el barjele din lemn deasupra liniei de plutire. Mai jos dăm cu catran de gaz[*1], care e de douăzeci de ori mai ieftin.

— Mai aveţi?

— Mai avem vreo douăzeci de bidoane în prăvălie. Dar pe o vreme ca asta nu se vinde. Marinarii aşteaptă soarele ca să-şi dichisească ambarcaţiunile.

— *Éco III* e din lemn?

— Din fier, ca majoritatea vaselor cu motor.

— Şi *Providence*?

— Din lemn. Aţi descoperit ceva?

Maigret nu răspunse.

— Ştiţi ce spun? continuă omul, care îşi lăsase jos roaba.

— Cine?

— Oamenii de pe canal, marinarii, piloţii, ecluziştii… Bineînţeles, un automobil ar putea cu greu să meargă pe drumul de halaj… Dar o motocicletă! Iar o motocicletă poate să vină de departe, fără să lase mai multe urme decît o bicicletă.

Uşa cabinei iahtului *Southern Cross* se deschise. Dar nu se vedea încă nimeni ieşind.

Un moment, un punct al cerului deveni gălbui, ca şi cum soarele ar fi vrut în sfîrşit să străpungă norii. Tăcuţi, Maigret şi Lucas se plimbau de-a lungul canalului.

Dar, după nici cinci minute, vîntul îndoi trestia şi, o clipă mai tîrziu, începu să plouă torenţial.

Maigret întinse mîna cu un gest reflex şi, tot cu un gest reflex, Lucas scoase din buzunar un pachet cu tutun cenuşiu şi i-l întinse însoţitorului său.

Se opriră un moment în faţa ecluzei, care era goală şi în pregătire, pentru că un remorcher, care nu se vedea, trăsese trei ţignale în depărtare, ceea ce însemna că ducea după el trei şlepuri.

— Unde credeţi că e acum *Providence*? îl întrebă Maigret pe ecluzist.

— Să mă gîndesc… Mareuil… Condé… Spre Aigny, vin unul după altul vreo zece şlepuri şi îl vor face să piardă timp… Ecluza de la Vraux funcţionează numai cu două vane. Să spunem că ar fi la Saint-Martin…

— E departe?

— Exact la treizeci şi doi de kilometri.

— Şi *Éco III*?

— Ar trebui să fie în La Chaussée. Dar unul care cobora mi-a spus ieri-seară că-şi rupsese elicea la ecluza nr. 12. Aşa că îl veţi găsi la Tours-sur-Marne, la cincisprezece kilometri. E vina lor! De altfel, regulamentul interzice încărcarea cu peste două sute optzeci de tone, aşa cum se încăpăţînează toţi să facă.

Era zece dimineaţa. Cînd se urcă pe bicicleta închiriată, Maigret îl zări pe colonel instalat într-un balansoar, pe puntea iahtului, frunzărind ziarele de la Paris tocmai aduse de poştaş.

— Nimic special! îi zise lui Lucas. Stai şi tu pe-aici. Nu-i pierde prea mult din vedere…

Plasa ploii se rărea. Drumul era drept. La a treia ecluză se arătă şi soarele, palid încă, făcînd să scînteieze picăturile mici de apă de pe trestie.

Din cînd în cînd, Maigret trebuia să coboare de pe bicicletă pentru a depăşi caii unei barje care, înhămaţi, ocupau toată lăţimea drumului şi înaintau, punînd un picior după altul, cu un efort ce le scotea în evidenţă toţi muşchii.

Doi cai erau conduşi de o fetiţă de opt-zece ani, în rochie roşie, care îşi ducea păpuşa în braţe.

Cele mai multe sate erau destul de departe de canal, astfel încît această bandă regulată de apă netedă părea să se întindă într-o singurătate desăvîrşită.

Pe ici, pe colo, cîte un cîmp cu oameni aplecaţi spre pămîntul negricios. Dar de cele mai multe ori erau păduri. Iar trestia, înaltă de un metru şi jumătate sau doi, sporea şi mai mult impresia de calm.

Un şlep încărca nişte cretă lîngă o carieră, într-o prăfărie ce îi albea coca şi pe oamenii care lucrau.

În ecluza Saint-Martin se afla un vas, dar nu era *Providence*.

— Prînzesc probabil în bief, mai sus de Châlons! spuse ecluzista, care umbla de la o poartă la alta, urmată de doi copii agăţaţi de fusta ei.

Maigret era încruntat. Rămase surprins, pe la ora unsprezece, cînd se pomeni într-un decor primăvăratic, într-o atmosferă vibrînd de soare şi aer călduţ.

În faţa lui, canalul se profila în linie dreaptă, pe o distanţă de şase kilometri, mărginit pe ambele părţi de păduri de brad.

La capăt de tot se ghiceau zidurile albe ale unui ecluze, dintre porţile căreia ţîşneau jeturi subţiri de apă.

La jumătatea drumului, o barjă se oprise puţin pieziş, iar cei doi cai, deshămaţi, cu capetele vîrîte în cîte un sac, mîncau ovăzul nechezînd.

Prima impresie veselă sau, cel puţin, odihnitoare! Nu se vedea nici o casă, iar reflexele de pe apa liniştită erau largi şi lente.

Mai dădu de cîteva ori din pedale şi, în partea din spate a barjei, comisarul văzu o masă pregătită sub tenda care proteja cîrma. Pînza impermeabilă avea pătrăţele albe şi albastre. O femeie cu părul blond aşeza în mijlocul mesei un platou aburind.

Citi pe coca rotunjită, lucind de lustrul timpului, *Providence* şi coborî de pe bicicletă.

Unul dintre cai îl privi îndelung, îşi mişcă urechile, scoase un fornăit ciudat şi reîncepu să mănînce.

Între barjă şi mal era doar o scîndură îngustă şi subţire, care se îndoi sub greutatea lui Maigret. Doi bărbaţi mîncau urmărindu-l cu privirea, în timp ce femeia venea în întîmpinarea lui.

— Ce doriţi? întrebă ea, încheindu-şi bluza pe jumătate desfăcută peste pieptul generos.

Accentul îi era aproape la fel de melodios ca al celor din sudul Franţei. Nu era tulburată. Aştepta. Părea să-i protejeze pe cei doi bărbaţi cu corpolenţa ei veselă.

— O informaţie, răspunse comisarul. Ştiţi probabil că la Dizy a fost comisă o crimă…

— Am aflat de la cei de pe *Castor et Pollux*, care ne-au depăşit azi-dimineaţă. E adevărat? E aproape imposibil, nu-i aşa? Cum s-a putut? Pe canal, unde totul e atît de calm!

Obrajii îi erau împurpuraţi de cuperoză. Cei doi bărbaţi mîncau mai departe, fără să-şi ia ochii de la Maigret. Acesta, fără să vrea, aruncă o privire la platoul plin cu o carne negricioasă, a cărei aromă îi tulbura nările.

— Un ied pe care l-am cumpărat în dimineaţa asta la ecluza de la Aigny… Voiaţi să ne cereţi o informaţie? Noi, nu-i aşa, am plecat înainte de descoperirea cadavrului… Apropo, s-a aflat în sfîrşit cine e acea biată femeie?

Unul dintre bărbaţi era mic de statură, brunet, cu mustaţă pe oală şi avea ceva blînd, supus în toată fiinţa lui.

Era soţul. Se mulţumise să-l salute vag pe intrus, lăsînd-o pe soţie să vorbească.

Celălalt părea să aibă vreo şaizeci de ani. Părul, foarte des, prost tuns, era alb. O barbă de trei-patru centimetri îi acoperea bărbia şi cea mai mare parte a obrajilor, astfel că, sprîncenele fiindu-i foarte groase, părea păros ca un animal.

Prin contrast, avea ochii albaştri, inexpresivi.

— Aş vrea să-i pun cîteva întrebări căruţaşului dumneavoastră.

Femeia rîse.

— Lui Jean? Trebuie să vă previn că nu e prea vorbăreţ. E ursul nostru! Priviţi-l cum mănîncă! Dar e şi cel mai bun căruţaş care poate fi găsit.

Furculiţa bătrînului încremenise. Ochii lui îl priveau pe Maigret cu o limpezime tulburătoare.

Unii săraci cu duhul de la ţară au astfel de priviri, dar şi unele animale care, obişnuite să fie bine tratate, se văd brusc brutalizate.

Un strop de năuceală, dar şi altceva, inexprimabil, ca o retragere în sine.

— La ce oră v-aţi sculat să vă îngrijiţi de cai?

— Ca de obicei…

Umerii lui erau uimitor de laţi, mai ales că avea picioarele foarte scurte.

— Jean se trezeşte în fiecare dimineaţă la două şi jumătate! interveni patroana. Puteţi să vedeţi animalele noastre. Sînt îngrijite zilnic ca nişte cai de lux. Iar seara n-ar bea în ruptul capului un păhărel de vin alb înainte să le fi ţesălat.

— Dormiţi în grajd?

Jean nu părea să înţeleagă. Tot femeia arătă spre o construcţie mai înaltă, din mijlocul barjei.

— Acela e grajdul! zise ea. Acolo se culcă întotdeauna. Noi avem cabina noastră în partea din spate. Vreţi să le vedeţi?

Puntea era de o curăţenie meticuloasă, cu părţile din aramă mai lustruite decît cele de pe *Southern Cross*. Şi, cînd femeia deschise o uşă dublă din pin gălbui, avînd deasupra un tambuchi din sticlă colorată, Maigret zări un salonaş emoţionant.

Găseai acolo aceleaşi mobile de stejar Henric al III-lea ca în cele mai tradiţionale interioare mic-burgheze. Masa era acoperită cu un pluş brodat cu mătase de nuanţe diferite şi avea deasupra vaze, fotografii înrămate, o jardinieră din care se revărsau plante verzi.

Pe bufet erau milieuri. Fotoliile erau protejate cu huse din plasă.

— Dacă Jean ar fi vrut, i-am fi pus un pat lîngă al nostru. Dar pretinde că nu poate să doarmă decît în grajd. Chiar dacă ne e teamă că într-o zi o să încaseze o lovitură de copită. Degeaba îl cunosc animalele, nu-i aşa? Cînd dorm…

Începuse să mănînce, ca o menajeră care pregăteşte de mîncare pentru ceilalţi şi alege cele mai proaste bucăţi fără să se gîndească…

Jean se ridică privind cînd la cai, cînd la comisar, în timp ce patronul îşi făcea o ţigară.

— Şi n-aţi văzut, n-aţi auzit nimic? întrebă Maigret, uitîndu-se fix la căruţaş.

Acesta se întoarse spre patroană, care răspunse cu gura plină:

— Vă daţi seama că, dacă ar fi văzut ceva, ar fi spus.

— Soseşte *Marie*! anunţă soţul ei cu îngrijorare.

De cîteva clipe, în aer se simţea trepidaţia unui motor. Acum, în spatele barjei *Providence* se distingea forma altei

ambarcaţiuni.

Jean se uită la femeie, care îl privi pe Maigret nehotărîtă.

— Auziţi, dacă vreţi să vorbiţi cu Jean, vă deranjează dacă o faceţi pe drum? întrebă ea. *Marie*, chiar dacă are motor, merge mai încet decît noi. Dacă ne depăşeşte înainte de ecluză, o să ne ţină în loc două zile.

Jean nu auzise ultimele cuvinte. Scosese sacii cu ovăz agăţaţi de capetele cailor, pe care îi conduse la o sută de metri înaintea barjei.

Patronul apucă o trompetă de tablă şi scoase sunete tremurătoare.

— Rămîneţi la bord? Noi, înţelegeţi, vă vom spune ce ştim. Toată lumea ne cunoaşte pe canale, de la Liège la Lyon…

— Ne revedem la ecluză, răspunse Maigret, a cărui bicicletă rămăsese pe mal.

Traseră pasarela la bord. O siluetă apăruse pe porţile ecluzei şi vanele erau deschise. Caii se puseră în mişcare cu zgomot de zurgălăi, legănîndu-şi ciucurii roşii din creştetul capului.

Jean mergea pe lîngă ei încet, indiferent.

Iar şlepul cu motor, la două sute de metri în urmă, reducea viteza observînd că ajungea prea tîrziu.

Maigret mergea pe jos, ţinînd ghidonul bicicletei cu o mînă. Putea să-i vadă pe femeia care termina de mîncat în grabă şi pe soţul ei, mic de statură, slab, inconsistent, aproape culcat pe bara cîrmei prea grele pentru el.

1* Reziduu rezultat din distilarea huilei în fabricarea gazului de iluminat (n.tr.).

IV
Amantul

— Am mîncat! anunţă Maigret intrînd în *Café de la Marine*, unde Lucas se instalase lîngă o fereastră.

— La Aigny? întrebă patronul. Cumnatul meu ţine hanul acolo…

— Daţi-ne bere!

Era ca o prinsoare. Pe cînd comisarul pedala din greu, apropriindu-se de Dizy, începuse din nou să se înnoreze. Iar acum picături de ploaie voalau ultimele raze de soare.

Southern Cross era în acelaşi loc. Nu se zărea puntea. Dinspre ecluză nu venea nici un zgomot, aşa că, pentru prima dată, Maigret avu impresia că se afla cu adevărat la ţară, auzind găinile cotcodăcind în curte.

— Nimic? îl întrebă el pe inspector.

— Matelotul s-a întors cu provizii. Femeia a apărut un moment, era îmbrăcată într-un capot albastru. Colonelul şi Willy au venit să bea aperitivul. Cred că m-au privit cam chiorîş.

Maigret luă tutunul pe care i-l întindea însoţitorul său şi îşi umplu pipa, aşteptînd ca patronul, după ce îi servise, să se întoarcă în prăvălie.

— Nici eu n-am descoperit nimic, mormăi el. Dintre cele două ambarcaţiuni care ar fi putut s-o aducă pe Mary Lampson, una e în pană la cincisprezece kilometri de-aici, iar cealaltă se tîrăşte cu trei kilometri la oră pe canal. Prima e din fier. Prin urmare, răşina găsită pe cadavru nu poate să provină de la ea. A doua e din lemn. Proprietarii se numesc Canelle. O femeie zdravănă, care ţinea morţiş să beau un pahar de rom îngrozitor, şi o piticanie de soţ care aleargă în jurul ei ca un prepelicar. Ar mai fi doar căruţaşul lor. Acesta ori face pe prostul, caz în care e uimitor de veridic, ori e o brută fără minte. Îl au de opt ani. Dacă soţul e prepelicar, acest Jean ar fi buldog… Se scoală la două şi jumătate dimineaţa, îngrijeşte de cai, bea un bol de cafea şi porneşte la drum pe lîngă animale. Face astfel treizeci-patruzeci de kilometri în fiecare zi, cu acelaşi pas, bînd un pahar de vin alb la fiecare ecluză. Seara ţesală caii, cinează fără să-şi descleştеze gura şi se prăbuşeşte pe culcuşul lui de paie, de cele mai multe ori îmbrăcat. I-am văzut actele: un livret militar vechi, căruia abia îi poţi întoarce paginile, atît de

năclăite sînt, cu numele Jean Liberge, născut la Lille în 1869. Asta e tot! Ba nu! Ar trebui să admitem că *Providence* a luat-o la bord pe Mary Lampson joi seara, la Meaux… Or, era vie, încă trăia cînd a sosit aici, duminică seară. Practic e imposibil să ascunzi o fiinţă omenească, împotriva voinţei ei, timp de două zile în grajdul de pe barjă. În felul ăsta ar fi toţi trei vinovaţi.

Grimasa lui Maigret spunea cît se poate de clar că nu credea aşa ceva.

— Cît priveşte presupunerea că victima s-a îmbarcat de bunăvoie… Ştii ce-ai să faci, bătrîne? Îl întrebi pe sir Lampson numele de fată al soţiei sale şi pe urmă iei în primire telefonul şi-mi găseşti informaţii despre ea.

În vreo două trei locuri încă se mai zăreau pe cer raze de soare, dar ploaia cădea din ce în ce mai deasă. Nici nu ieşise bine Lucas de la *Café de la Marine*, îndreptîndu-se spre iaht, că Willy Marco coborî pe uscat, în ţinută de oraş, suplu şi nonşalant, cu privirea pierdută.

Ai fi zis că toţi cei care călătoreau la bordul iahtului *Southern Cross* aveau întotdeauna aerul unor oameni care n-au dormit destul sau se resimt după prea multă băutură.

Cei doi bărbaţi se întîlniră pe drumul de halaj. Willy păru să ezite văzînd că inspectorul urcă la bord, apoi – aprinzîndu-şi altă ţigară de la cea pe care o sfîrşise – porni direct spre cafenea.

Îl căuta pe Maigret, fără să încerce să se prefacă.

Nu-şi dădu jos pălăria de fetru moale, pe care o atinse distrat cu degetele, murmurînd:

— Bună ziua, domnule comisar… Aţi dormit bine? Aş vrea să vă spun două cuvinte…

— Ascult.

— Nu aici, dacă nu vă deranjează. De exemplu, e posibil să urcăm în camera dumneavoastră?

Nu pierduse nimic din atitudinea degajată. Ochii mici îi luceau şi puţin lipsea să fie veseli sau maliţioşi.

— Fumaţi?

— Nu, mulţumesc.

— Aşa e, sînteţi fumător de pipă…

Maigret se hotărî să-l conducă în camera lui, care nu fusese încă dereticată. Imediat, după ce aruncă o privire spre iaht, Willy se aşeză pe marginea patului şi începu:

— Bineînţeles, aţi primit deja informaţii despre mine…

Căută din ochi o scrumieră, nu găsi şi lăsă scrumul să cadă pe jos.

— Nu prea grozave, nu? De altfel, n-am încercat niciodată să mă dau sfînt. Iar colonelul îmi spune de trei ori

pe zi că sînt o canalie.

Expresia de sinceritate de pe faţa lui era de-a dreptul extraordinară. Maigret îşi zise chiar că interlocutorul lui, care îi fusese antipatic la început, devenea suportabil.

Un amestec ciudat. Şiretenie, viclenie, dar – în acelaşi timp – şi o scînteie care te făcea să-i ierţi totul, o fărîmă de haz care dezarma.

— Observaţi că mi-am făcut studiile la Eton, ca prinţul de Wales… Dacă am fi avut aceeaşi vîrstă, am fi fost cei mai buni prieteni din lume. Numai că tatăl meu e negustor de smochine, la Smyrna. Iar eu am oroare de asta! Am avut unele necazuri… M-a ajutat mama unuia dintre colegii mei de la Eton. Pot să spun asta dacă nu-i dezvălui numele, nu-i aşa? O femeie fermecătoare… Dar soţul ei a devenit ministru şi i-a fost teamă să nu-l compromită. Pe urmă… Probabil că vi s-a vorbit de Monaco, apoi de povestea de la Nisa. Poate că adevărul nu e chiar atît de urît. Un sfat bun: nu credeţi niciodată ce spune o americană coaptă, care se distrează pe Riviera şi al cărei soţ vine de la Chicago fără să anunţe. Bijuteriile furate nu sînt întotdeauna furate… Să trecem peste asta! Ajung la colier. Vi s-a spus sau poate încă nu ştiţi… Am vrut să vă vorbesc despre el ieri-seară, dar – dată fiind situaţia – poate n-ar fi fost foarte corect. Colonelul este totuşi un gentleman. Îi place prea mult whisky-ul, adevărat, dar e scuzabil. Ar fi trebuit să ajungă general şi era unul dintre oamenii cei mai bine văzuţi la Lima, cînd, din cauza unei poveşti cu o femeie – fiica unui înalt personaj indigen –, a fost trecut în rezervă. L-aţi văzut… Un bărbat splendid, cu dorinţe formidabile… Acolo avea treizeci de servitori, ordonanţe, secretari, trăsuri şi cai la dispoziţie. Şi dintr-odată nimic, doar vreo sută de mii de franci pe an. V-am spus că fusese căsătorit deja de două ori înainte s-o cunoască pe Mary? Prima lui soţie a murit în India. A doua oară a divorţat luînd întreaga vină asupra lui, după ce şi-a surprins soţia cu un servitor. Un adevărat gentleman!

Şi Willy, lăsat pe spate, îşi legăna piciorul alene, în timp ce Maigret, cu pipa între dinţi, stătea nemişcat, sprijinit cu spinarea de perete.

— Acum îşi petrece timpul cum poate. La Porquerolles locuieşte într-un fort vechi, numit *Petit Langoustier*. După ce face destule economii se duce la Paris sau la Londra. Dar gîndiţi-vă că în Indii dădea în fiecare săptămînă dineuri pentru treizeci-patruzeci de persoane…

— Voiaţi să-mi vorbiţi despre colonel? întrebă Maigret.

Willy nu avu nici o reacţie.

— Drept să spun, încercam să vă obişnuiesc cu atmosfera. Pentru că n-aţi trăit niciodată în India, nici la Londra, n-aţi avut treizeci de servitori şi nu ştiu cîte tinere drăguţe la dispoziţie… Nu vreau să vă ofensez. Pe scurt, l-am întîlnit în urmă cu doi ani. N-aţi cunoscut-o pe Mary pe cînd era în viaţă… O femeie fermecătoare, dar cu un creier cît o găină. Cam certăreaţă… Dacă nu te ocupai mereu de ea, făcea o criză de nervi sau stîrnea un scandal. Apropo, ştiţi cîţi ani are colonelul? Şaizeci şi opt… Îl obosea, înţelegeţi? Îi înghiţea fanteziile – pentru că mai are încă aşa ceva –, dar era cam stînjenitoare. I s-au aprins călcîiele după mine. Ţineam mult la ea…

— Presupun că doamna Negretti e amanta lui sir Lampson?

— Da! recunoscu tînărul făcînd o mică grimasă… E greu să vă explic. Nu poate nici să trăiască, nici să bea singur. Are nevoie de oameni în jur. Am întîlnit-o în cursul unei escale la Bandol. A doua zi dimineaţă n-a mai plecat. Colonelul îi e de-ajuns. Va rămîne cît va vrea el. Cu mine e altceva. Sînt unul dintre puţinii oameni care ţine la whisky la fel de bine ca el. Poate cu excepţia lui Vladimir, care ne duce la cuşete în nouă cazuri din zece. Nu ştiu dacă vă închipuiţi exact situaţia mea. Desigur, n-am de ce să-mi fac griji pentru partea materială, chiar dacă stăm uneori şi cincisprezece zile într-un port, aşteptînd un cec de la Londra ca să cumpărăm benzină! Iar colierul de care v-am vorbit adineauri a fost amanetat de douăzeci de ori. Dar n-are importanţă! Rareori lipseşte whisky-ul… Nu ducem o viaţă fastuoasă, dar dormim pe săturate… Plecăm… Venim… Prefer viaţa asta decît să vînd smochine! La început, colonelul îi oferise cîteva bijuterii soţiei sale. Ea îi cerea din cînd în cînd bani. Ca să-şi cumpere haine şi să aibă şi ea cîţiva în buzunar. Înţelegeţi? Indiferent ce-aţi putea crede, jur că pentru mine a fost un adevărat şoc ieri, cînd am aflat că ea era în acea fotografie îngrozitoare. De altfel, şi pentru colonel! Dar mai bine s-ar lăsa tăiat bucăţele decît să arate ce simte. Asta e firea lui. Englez pînă în măduva oaselor! Cînd am părăsit Parisul, săptămîna trecută – azi cred că e marţi –, nu prea mai aveam bani. Colonelul a telegrafiat la Londra să ceară un avans din pensie. Îl aşteptam la Épernay. Poate că la ora asta mandatul a şi sosit. Numai că, la Paris, am făcut ceva datorii. O întrebasem deja de două-trei ori pe Mary de ce nu-şi vindea colierul. I-ar fi putut spune soţului ei că-l pierduse sau că-i fusese furat. Joi seara a avut loc petrecerea de care ştiţi. Dar să nu vă faceţi idei greşite în privinţa asta. Cînd Lampson vede femei drăguţe, trebuie să le invite la bord. Apoi, două

ore mai tîrziu, odată beat, îmi cere să le dau afară cu cît mai puţină cheltuială. Joi, Mary s-a sculat mult mai devreme ca de obicei şi, cînd am ieşit din cuşete, era deja afară. După dejun am rămas un moment singur cu ea. S-a arătat foarte tandră – o tandreţe aparte, destul de tristă! La un moment dat, mi-a pus colierul în mînă şi mi-a spus: „N-ai decît să-l vinzi…”. Puteţi să nu mă credeţi! Am fost puţin jenat, puţin mişcat… Dacă aţi fi cunoscut-o, aţi înţelege. Uneori era tare dezagreabilă, alteori – foarte emoţionantă. Avea patruzeci de ani, se apăra de vîrstă. Dar simţea probabil că se apropie sfîrşitul. A intrat cineva, aşa că am pus colierul în buzunar. Seara, colonelul ne-a dus la *dancing* şi Mary a rămas singură la bord. Cînd ne-am întors n-am mai găsit-o. Lampson nu s-a îngrijorat, pentru că nu era prima dată cînd făcea o escapadă. Dar nu e deloc vorba de escapadele la care v-aţi putea gîndi. De exemplu, odată, de sărbătoarea insulei Porquerolles, la *Petit Langoustier*, s-a organizat o mică orgie, care a durat aproape o săptămînă! În primele zile, Mary a arătat cel mai mare antren, dar a treia zi a dispărut. Şi ştiţi unde am găsit-o? Într-un han din Giens, unde-şi petrecea timpul făcînd pe mămica a doi copii prost-crescuţi. Povestea cu colierul mă stînjenea. Vineri m-am dus la Paris. A fost cît pe ce să-l vînd. Apoi mi-am spus că dacă s-ar fi întîmplat ceva rău, aş fi putut să am necazuri din cauza lui. M-am gîndit la tinerele din ajun. Cu puştoaicele astea poţi să faci ce vrei. De altfel, pe Lia o mai întîlnisem la Nisa şi ştiam că pot să contez pe ea. I-am încredinţat colierul. Pentru orice eventualitate, i-am recomandat să spună, dacă era întrebată, că i-l dăduse chiar Mary să-l vîndă. Simplu ca bună ziua! Ce prostie! Ar fi fost mai bine să stau cuminte. Totuşi, dacă nu am parte de poliţişti inteligenţi, povestea asta poate să mă ducă la curtea cu juri. Am înţeles asta ieri, cînd am aflat că Mary fusese sugrumată. Nu vă întreb ce credeţi. Ca să fiu sincer, chiar mă aştept să fiu arestat. Dar ar fi o greşeală, asta e! Acum, dacă vreţi să vă ajut, sînt gata s-o fac. Există lucruri care pot să vi se pară ciudate, dar care sînt, în fond, foarte simple.

Aproape că se întinsese pe pat şi fuma întruna, cu ochii în tavan.

Maigret se duse la fereastră, ca să-şi ascundă stînjeneala.

— Colonelul e la curent cu acest demers? întrebă el întorcîndu-se brusc.

— Nu, şi nu ştie nici de povestea cu colierul. Ba chiar… Nu că v-aş cere asta, dar aş prefera să nu afle.

— Doamna Negretti?

— O persoană inutilă! O femeie frumoasă, incapabilă să trăiască altfel decît pe un divan, fumînd ţigări şi bînd lichioruri dulci. A rămas la bord din prima zi. Pardon! Joacă şi cărţi! Cred că e singura ei pasiune.

Scrîşnete de fier ruginit anunţară că se deschideau porţile ecluzei. Doi catîri trecură prin faţa casei, se opriră puţin mai departe, în timp ce un şlep gol continua să alunece din inerţie, ca şi cum ar fi vrut să escaladeze taluzul malului.

Vladimir, îndoit de spate, scotea apa de ploaie care ameninţa să umple barca cu motor.

Un automobil trecu podul de piatră, vru să intre pe drumul de halaj, opri, făcu cîteva manevre stîngace şi se opri de tot.

Din maşină coborî un bărbat îmbrăcat în negru. Willy, care se ridicase, aruncă o privire pe fereastră şi spuse:

— Pompele funebre.

— Cînd intenţionează colonelul să plece?

— Imediat după înmormîntare.

— Care va avea loc aici?

— Oriunde! Are deja o soţie îngropată lîngă Lima, alta recăsătorită cu un newyorkez, care îşi va da sfîrşitul pe pămînt american.

Maigret se uită la el ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă glumea. Willy Marco era serios, însă cu acea luminiţă echivocă în ochi.

— Numai să fi sosit mandatul! Altfel funeraliile vor trebui să aştepte.

Bărbatul în negru ezită în faţa iahtului, i se adresă lui Vladimir, care îi răspunse fără să se oprească din treabă, apoi urcă la bord şi intră în cabină.

Maigret nu-l mai zărise pe Lucas.

— Puteţi pleca! îi spuse interlocutorului său.

Willy şovăi. Umbra unei îngrijorări trecu o clipă peste trăsăturile lui.

— Îi veţi vorbi despre colier?

— Nu ştiu.

Totuşi, revenea la normal. Din nou dezinvolt, Willy îşi aranjă pălăria, salută cu un gest al mîinii şi coborî scara.

Cînd coborî şi Maigret, la tejghea stăteau doi marinari care beau bere.

— Prietenul dumneavoastră e la telefon, îi spuse patronul. A cerut legătura la Moulins.

Un remorcher şuiera în depărtare şi Maigret număra maşinal ţignalele, mormăind pentru sine:

— Cinci!

Asta era viaţa canalului! Soseau cinci şlepuri. Ecluzistul, în saboţi, ieşi din casă şi se îndreptă spre vane.

Lucas se întoarse de la telefon roşu la faţă.

— Uf! N-a fost deloc uşor!

— Ce-ai păţit?

— Colonelul mi-a spus că numele de fată al soţiei sale era Marie Dupin. Pentru căsătorie a prezentat un extras de pe actul de naştere cu acest nume de la Moulins. Am telefonat acolo, cerînd prioritate…

— Şi?

— O singură Marie Dupin este înscrisă în registre. Are patruzeci şi doi de ani, trei copii şi este soţia unui anume Piedbœuf, brutar pe strada Haute. Secretarul primăriei, care mi-a răspuns, a văzut-o chiar el la tejghea şi se pare că ar cîntări vreo nouăzeci de kilograme.

Maigret nu spuse nimic. Ca un rentier fără ocupaţie, se îndreptă spre ecluză, fără să-i pese de însoţitorul lui, urmărit din ochi de toţi muncitorii, dar dînd din cînd în cînd mici bobîrnace furioase în pipă.

Puţin mai tîrziu, Vladimir se apropie de ecluzist şi, după ce-şi duse mîna la boneta albă, întrebă dacă putea să facă plinul cu apă potabilă.

V
Insigna YCF-*ului*

Maigret se culcase devreme, în timp ce inspectorul Lucas, căruia îi dăduse instrucţiuni, pleca la Meaux, Paris şi Moulins.

În momentul cînd părăsise sala cafenelei, în local erau trei clienţi, nişte marinari şi soţia unuia dintre ei, care venise să stea împreună cu soţul ei şi tricota într-un colţ.

Era o atmosferă mohorîtă şi apăsătoare. Afară, un şlep trăsese la mai puţin de doi metri de *Southern Cross*, care avea toate hublourile luminate.

Or, comisarul se trezi brusc dintr-un vis atît de vag, încît nu şi-l mai aminti cînd deschise ochii. Auzi bătăi precipitate în uşă şi o voce cuprinsă de panică ce striga:

— Domnule comisar! Domnule comisar! Repede! Tatăl meu…

Se grăbi să deschidă uşa, în pijama, şi o văzu pe fiica hangiului aruncîndu-se asupra lui cu o nervozitate neaşteptată, cuibărindu-i-se pur şi simplu în braţe.

— Acolo! Duceţi-vă repede! Ba nu! Nu plecaţi! Nu îndrăznesc să rămîn singură… Nu vreau… Mi-e frică!

Maigret nu-i dăduse prea multă atenţie. O socotise o fată tare, robustă, care nu se speria cu una, cu două.

Şi iată că se agăţa de el, palidă la faţă, gîfîind, cu o insistenţă jenantă. Încercînd s-o dea la o parte, Maigret se îndreptă spre fereastră şi o deschise.

Trebuie să fi fost şase dimineaţa. Abia se lumina şi era frig ca în zorii unei zile de iarnă.

La o sută de metri de *Southern Cross*, în direcţia podului de piatră şi a drumului spre Épernay, patru-cinci oameni încercau să prindă ceva ce plutea pe apă cu o cange de şlep, în timp ce un marinar, care îşi dezlegase barca, începea să vîslească.

Pijamaua lui Maigret era toată mototolită. Îşi aruncă pardesiul pe umeri şi îşi căută bocancii, pe care îi încălţă fără ciorapi.

— Ştiţi!… *El* e… L-au…

Cu o mişcare bruscă se eliberă din strînsoarea ciudatei fete, coborî scara şi ajunse afară în momentul cînd o femeie care purta un bebeluş în braţe se apropia de grup.

Comisarul nu asistase la găsirea cadavrului lui Mary Lampson. Dar descoperirea de-acum se dovedi poate mai sinistră, deoarece – din cauza repetării crimelor – o spaimă aproape mistică plana peste capătul canalului.

Oamenii se îndemnau între ei. Patronul cafenelei, care văzuse primul forma omenească plutind pe apă, le dirija eforturile.

Cangea atinsese cadavrul de două ori, dar cîrligul alunecase. Corpul se scufundase cîţiva centimetri şi revenise la suprafaţă.

Maigret recunoscuse deja costumul negru al lui Willy. Nu i se putea vedea faţa, deoarece capul, mai greu, rămînea scufundat.

Marinarul cu barca îl lovi brusc, apucă mortul de piept cu o singură mînă şi îl trase în sus. Dar trebuia să-l treacă peste marginea bărcii.

Omul nu avea nici o repulsie. Ridică picioarele unul după altul, aruncă parîma pe mal şi îşi şterse cu dosul mîinii fruntea plină de sudoare.

O clipă, Maigret zări capul unui Vladimir adormit ivindu-se din tambuchiul iahtului. Rusul se frecă la ochi, apoi dispăru.

— Nu vă atingeţi de nimic!

Un marinar protestă în urma lui, spunînd cum, în Alsacia, cumnatu-său fusese readus la viaţă după ce stătuse aproape trei ore în apă.

Patronul cafenelei arătă spre gîtul cadavrului. Era clar: două urme de degete, înnegrite, ca pe gîtul lui Mary Lampson.

Această tragedie a fost cea mai impresionantă. Willy avea ochii larg deschişi, mult mai mari ca de obicei. Mîna dreaptă îi era încleştată pe un mănunchi de trestii.

Maigret avu senzaţia unei prezenţe insolite în spatele lui, întoarse capul şi îl văzu pe colonel, şi el în pijama, cu un halat de casă pe deasupra, cu picioarele în papuci de piele albastră.

Părul argintiu îi era răvăşit şi avea faţa puţin buhăită. Era ciudat să-l vezi aşa, în această ţinută, printre marinarii în saboţi şi în haine din postav gros, în noroiul şi umezeala din zori.

Era mai înalt, mai lat în spate şi emana un parfum vag de colonie.

— E Willy! îngăimă el cu voce răguşită.

Apoi spuse cîteva cuvinte în engleză, prea repede pentru ca Maigret să le poată înţelege, se aplecă şi atinse faţa tînărului.

Fata care îl trezise pe comisar suspina, sprijinită de uşa cafenelei. Ecluzistul venea în fugă.

— Telefonaţi la Poliţia din Épernay. Să vină un medic…

Negretti se arătă şi ea, cu ţinuta în dezordine, în picioarele goale, dar nu îndrăzni să părăsească iahtul şi îl strigă pe colonel:

— Walter! Walter!

În spate se aflau oamenii care veniseră între timp, conductorul micului tren, lucrători de la terasamente, un ţăran a cărui vacă mergea singură pe drumul de halaj.

— Să fie dus la cafenea, atingîndu-l cît mai puţin posibil…

Era fără îndoială mort. Costumul elegant, care ajunsese o zdreanţă, atîrna pe pămînt în timp ce cadavrul era ridicat.

Colonelul venea în urmă, păşind lent, iar halatul, papucii albaştri, craniul congestionat, cu cele cîteva fire de păr lungi ridicate de vînt, îi dădeau o înfăţişare stranie şi hieratică.

Fata hohoti şi mai tare cînd cadavrul trecu pe lîngă ea, apoi fugi să se închidă în bucătărie. Patronul răcnea în receptor:

— Nu, domnişoară! Poliţia! Repede!… E vorba de o crimă… Nu întrerupeţi… Alo! Alo!

Maigret nu lăsă grosul curioşilor să intre. Dar marinarii care descoperiseră cadavrul şi ajutaseră la scoaterea lui din apă se înghesuiseră cu toţii în cafenea, unde mai zăceau încă pe mese paharele şi sticlele golite în ajun. Soba duduia. În mijlocul drumului era aruncată o mătură.

La o fereastră, comisarul zări silueta lui Vladimir, care găsise timp să-şi pună boneta de matelot american pe cap. Marinarii vorbeau cu el, dar rusul nu răspundea.

Colonelul se uita întruna la cadavrul întins pe dalele roşietice ale podelei şi nu s-ar fi putut spune dacă era emoţionat, supărat sau speriat.

— Cînd l-aţi văzut ultima dată? întrebă Maigret apropiindu-se.

Sir Lampson oftă şi păru să-l caute în jur pe cel pe care îl însărcina de obicei să răspundă în locul lui.

— E absolut îngrozitor…, zise el în cele din urmă.

— N-a dormit la bord?

Cu un gest al mîinii, englezul arătă spre marinarii care îi ascultau. Era ca un apel la decenţă, însemnînd: „Credeţi că e necesar şi cuviincios ca aceşti oameni…”.

Maigret le ceru să iasă.

— Era ora zece, ieri-seară… Nu mai aveam whisky la bord, Vladimir nu găsise la Dizy… Am vrut să mă duc la Épernay…

— Willy v-a însoţit?

— Nu mult timp. Puţin după pod m-a părăsit.

— De ce?

— Am discutat…

Şi, în timp ce rostea aceste vorbe, cu privirea aţintită asupra chipului livid, schimonosit, al mortului, colonelul se tulbură la faţă.

Oare faptul că dormise prea puţin şi avea chipul buhăit îi dădea un aer emoţionat? În orice caz, Maigret ar fi jurat că avea ochii umezi.

— V-aţi certat?

Colonelul ridică din umeri, de parcă ar fi acceptat cu resemnare acest termen vulgar şi brutal.

— I-aţi reproşat ceva?

— *No!* Voiam să ştiu… Repetam: „Willy, eşti o canalie… Dar trebuie să-mi spui…”.

Tăcu copleşit, privind în jur ca să nu se lase hipnotizat de mort.

— L-aţi acuzat de asasinarea soţiei dumneavoastră?

Englezul ridică din umeri, oftă şi răspunse:

— A plecat singur… Uneori s-a mai întîmplat… A doua zi beam primul whisky împreună, fără să ne amintim…

— V-aţi dus pe jos pînă la Épernay?

— *Yes!*

— Aţi băut?

Colonelul îşi privi interlocutorul cu întristare:

— Am jucat şi cărţi, la club… Mi s-a spus, la *La Bécasse*, că exista un club… M-am întors cu maşina.

— La ce oră?

Englezul dădu de înţeles, cu o mişcare a mîinii, că nu ştia.

— Willy nu era în cuşeta lui?

— *No*… Vladimir mi-a spus, cînd mă dezbrăca…

O motocicletă cu ataş opri în faţa uşii. Coborî un brigadier, urmat de un medic. Uşa se deschise şi se închise.

— Poliţia Judiciară! spuse Maigret, prezentîndu-se colegului său de la Épernay. Vrei să ţii oamenii la distanţă, să telefonezi la Parchet?

Medicul avu nevoie doar de o scurtă examinare ca să se pronunţe:

— Era mort cînd a fost aruncat în apă. Priviţi aceste urme…

Maigret le văzuse. Ştia. Privi instinctiv mîna dreaptă a colonelului, care era vînjoasă, cu unghii tăiate pătrat şi vene proeminente.

Ar fi fost nevoie de cel puţin o oră pentru ca oamenii de la Parchet să se adune şi să fie aduşi la faţa locului. Soseau agenţi pe biciclete, care formau un cordon în jurul cafenelei şi al iahtului.

— Pot să mă îmbrac? întrebă colonelul.

Şi, în pofida halatului de casă, a papucilor şi gleznelor goale, se arătă de o demnitate uimitoare în timp ce trecea printre curioşi. Intră în cabină şi scoase capul imediat, strigînd:

— Vladimir!

Apoi, toate tambuchiurile iahtului se închiseră.

Maigret îl interogă pe ecluzist, pe care o ambarcaţiune cu motor îl chema la porţi.

— Presupun că în canal nu există curent. Astfel, un corp trebuie să rămînă în locul unde a fost aruncat.

— În biefurile mari, de zece sau cincisprezece kilometri, aşa stau lucrurile. Dar bieful ăsta nu are nici măcar cinci. Dacă o ambarcaţiune coboară ecluza nr. 13, aflată mai sus de a mea, simt sosirea apei cîteva minute mai tîrziu. Dacă eu ecluzez o ambarcaţiune ce coboară, trag metri cubi de apă din canal şi se creează un curent pentru scurt timp.

— La ce oră începeţi activitatea?

— În principiu, la răsăritul soarelui. În realitate, mult mai devreme. Barjele cu cai, care se deplasează încet, pornesc pe la ora trei dimineaţa şi ecluzează de cele mai multe ori singure, fără să le auzim. Nu spunem nimic, pentru că le cunoaştem.

— Astfel că, în dimineaţa asta…

— *Frédéric*, care a stat aici peste noapte, trebuie să fi plecat pe la trei şi jumătate şi să fi ecluzat la Ay la ora cinci.

Maigret se întoarse. În faţa cafenelei şi pe drumul de halaj se formaseră cîteva grupuri. Pe cînd comisarul trecea, îndreptîndu-se spre podul de piatră, un pilot cu nasul plin de coşuri se apropie de el.

— Vreţi să vă arăt locul unde a fost aruncat tînărul în apă?

Şi îşi privi cu mîndrie camarazii, care ezitau să se pornească în aceeaşi direcţie.

Avea dreptate. La cincizeci de metri de podul de piatră, trestia era culcată la pămînt pe o distanţă de cîţiva metri. Nu numai că fusese călcată în picioare, ci se vedea cum un corp greu fusese tîrît pe pămînt, deoarece urma lăsată era lată, stuful era strivit.

— Vedeţi? Locuiesc la cinci sute de metri de aici, în una dintre primele case din Dizy. Venind în dimineaţa asta să văd dacă coborau vase pe Marna şi dacă era nevoie de mine,

lucrul ăsta m-a frapat. Mai ales că am găsit chestia asta pe drum…

Omul era obositor, cu grimasele lui maliţioase şi privirile pe care continua să le arunce însoţitorilor care îi urmaseră la oarecare distanţă.

Dar obiectul pe care îl scoase din buzunar era demn de cel mai mare interes. O insignă de email fin lucrată, pe care se puteau vedea, în afara unei ancore, iniţialele *YCF*.

— *Yachting Club de France!* traduse pilotul. Toţi au asta la butonieră.

Maigret se întoarse spre iaht, care putea fi zărit la vreo doi kilometri şi unde, sub cuvintele *Southern Cross*, se puteau citi aceleaşi litere: *YCF*.

Fără să se mai preocupe de însoţitorul său, care îi dăduse insigna, merse încet pînă la pod. În dreapta, drumul spre Épernay se întindea drept, lucind încă de ploile din ajun, iar maşinile treceau în trombă.

În stînga, drumul făcea un cot prin satul Dizy. Dincolo de el, pe canal, se aflau cîteva şlepuri în reparaţie, în faţa şantierului Companiei Generale de Navigaţie.

Maigret se întoarse, cuprins de o oarecare febrilitate, pentru că urmau să sosească cei de la Parchet şi, timp de o oră sau două, se aştepta la agitaţia obişnuită, la vînzoleală, la ipotezele cele mai ciudate.

Cînd ajunse în dreptul iahtului, acesta era încă închis. Un agent în uniformă se plimba la distanţă, rugîndu-i pe curioşi să circule, dar nu putea împiedica doi jurnalişti de la Épernay să facă fotografii.

Vremea nu era nici frumoasă, nici urîtă. Cerul era de un cenuşiu luminos, uniform, ca un plafon de sticlă mată.

Maigret trecu pasarela şi bătu la uşă.

— Cine e? întrebă colonelul.

Comisarul intră. Nu avea chef de parlamentări. O zări pe Negretti, cu ţinuta la fel de neglijentă, cu părul căzut pe obraji şi pe ceafă, cum îşi ştergea lacrimile şi îşi trăgea nasul.

Sir Lampson, aşezat pe banchetă, ţinea picioarele întinse spre Vladimir, care îl încălţa cu pantofii de culoarea mahonului.

Probabil că undeva pe un reşou fierbea nişte apă, deoarece se auzea un jet de abur.

Cele două cuşete unde dormeau colonelul şi Gloria nu fuseseră încă aranjate. Pe masă zăceau cărţi de joc, precum şi o hartă a căilor navigabile din Franţa.

Stăruia acelaşi miros mocnit şi picant totodată, amintind în acelaşi timp de bar, de budoar şi de alcov. O caschetă de

iahting din postav alb atîrna în cuier, lîngă o cravaşă cu mîner de fildeş.

— Willy făcea parte din *Yacht Club de France*? întrebă Maigret cu o voce care încerca să pară neutră.

Colonelul ridică din umeri, dîndu-i astfel de înţeles că întrebarea era ridicolă. Şi avea dreptate, deoarece *YCF* era unul dintre cluburile cele mai elitiste.

— Eu! zise sir Lampson. Şi din *Royal Yacht Club* din Anglia…

— Vreţi să-mi arătaţi haina pe care aţi purtat-o ieri-seară?

— Vladimir!

Acum era încălţat. Se ridică, se aplecă spre un mic dulap cu băuturi. Nu se vedea nici o sticlă de whisky. Dar erau alte băuturi alcoolice, iar el ezita să aleagă una.

În sfîrşit, scoase o sticlă de coniac şi murmură fără să insiste:

— Vreţi?

— Nu, mulţumesc.

Umplu un pocal din argint, scos dintr-un rastel de deasupra mesei, căută un sifon şi clipi, ca un om ale cărui obiceiuri sînt date peste cap şi suferă pentru asta.

Vladimir se întoarse de la toaletă cu un costum negru de lînă şi, la un gest al colonelului, i-l întinse lui Maigret.

— Insigna *YCF*-ului se găsea de obicei la această haină?

— *Yes*… Încă nu s-a terminat? Willy zace tot acolo, pe jos?

Îşi goli paharul stînd în picioare, cu înghiţituri scurte, şi ezită să-l umple din nou.

Aruncă o privire prin hublou, zări nişte picioare şi scoase un mormăit.

— Vreţi să mă ascultaţi un moment, domnule colonel?

Englezul făcu semn că asculta. Maigret scoase insigna emailată din buzunar.

— A fost găsită în dimineaţa asta în locul unde cadavrul lui Willy a fost tîrît în stuf, înainte de-a fi împins în canal.

Negretti îşi înăbuşi un strigăt, se aruncă pe bancheta de catifea grena şi, cu capul în mîini, începu să plîngă convulsiv.

Vladimir nu făcu nici o mişcare. Aştepta să i se înapoieze haina ca s-o aşeze din nou la locul ei.

Colonelul rîse, un rîs ciudat, şi repetă de patru-cinci ori:

— *Yes!… Yes!…*

În acelaşi timp îşi umplea paharul.

— La noi, poliţia chestionează altfel. Trebuie să-i amintească celui interogat că toate cuvintele pe care le rosteşte vor putea fi folosite împotriva lui. Vreau să spun o

dată… N-ar trebui să scrieţi? N-am să repet tot timpul. Discutam cu Willy… Întrebam… N-are importanţă… Nu e o canalie ca toate celelalte… Sînt şi canalii simpatice. Am spus cuvinte prea dure şi m-a apucat de haină, de-aici…

Arătă spre revere şi aruncă o privire îngrijorată la picioarele încălţate cu saboţi sau cu ghete care se zăreau prin hublouri.

— Asta e tot. Nu ştiu… Poate că insigna a căzut… S-a întîmplat de partea cealaltă a podului.

— Şi totuşi insigna a fost găsită de partea asta…

Vladimir părea că nici măcar nu ascultă. Aduna obiectele lăsate la întîmplare, dispărea în partea din faţă şi revenea, fără să se grăbească.

Cu un accent rusesc foarte pronunţat, o întrebă pe Gloria, care nu mai plîngea, dar stătea nemişcată, întinsă cît era de lungă, cu capul între mîini:

— Doriţi ceva?

Nişte paşi răsunară pe pasarelă. Se auziră bătăi în uşă şi brigadierul întrebă:

— Sînteţi acolo, domnule comisar? Cei de la Parchet…

— Vin!

Brigadierul rămase nemişcat în spatele uşii de acaju cu clanţă de aramă.

— Încă o întrebare, domnule colonel. Cînd are loc înmormîntarea?

— La ora trei.

— Azi?

— *Yes!* N-aveam ce să mai fac aici…

După ce bău al treilea coniac de trei stele, ochii colonelului deveniră mai tulburi, aşa cum Maigret îi văzuse deja.

Şi – flegmatic, indiferent, cu adevărat mare senior – întrebă, pe cînd comisarul se pregătea să iasă:

— Sînt arestat?

Negretti ridică imediat capul, foarte palidă.

VI
Boneta americană

Sfîrşitul întrevederii dintre judecător şi colonel a fost aproape solemn, dar lucrul ăsta l-a remarcat doar Maigret, care stătea mai retras. Privirea comisarului o întîlni pe cea a substitutului procurorului Republicii şi citi în ea aceeaşi impresie.

Cei de la Parchet erau adunaţi în sala de la *Café de la Marine*. Una dintre uşi dădea spre bucătărie, de unde se auzea vag un zdrăngănit de cratiţe. Cealaltă uşă, cu geam, acoperită cu reclame transparente la paste la cuptor şi săpun mineral, lăsa să se întrezărească sacii şi lăzile din prăvălie.

Prin faţa ferestrei trecea iar şi iar chipiul unui agent, iar curioşii erau strînşi mai departe, tăcuţi, dar încăpăţînaţi.

Un clondir, pe fundul căruia mai era ceva, rămăsese pe una dintre mese, într-o băltoacă de vin.

Grefierul scria, aşezat pe o bancă fără spetează, posomorît.

Cît priveşte cadavrul, după terminarea constatărilor, fusese aşezat în colţul cel mai îndepărtat de sobă şi acoperit momentan cu o muşama maronie luată de pe o masă, care îşi arăta acum scîndurile prost îmbinate.

Mirosul persista: un amestec de mirodenii, grajd, catran şi poşircă.

Judecătorul, care trecea drept unul dintre cei mai dezagreabili magistraţi din Épernay – un Clairfontaine de Lagny, mîndru de nobleţea lui –, îşi ştergea lornionul stând cu spatele la foc.

De la început spusese în engleză:

— Presupun că preferaţi să folosiţi propria limbă?

El însuşi o vorbea corect, poate cu un strop de afectare, cu o schimonosire a gurii, aşa cum fac aceia care încearcă zadarnic să adopte accentul.

Sir Lampson se înclinase şi răspunse fără grabă la toate întrebările, întors spre grefier, aşteptîndu-l din cînd în cînd să termine de scris.

Repeta, fără să adauge nimic, tot ce-i spusese lui Maigret cu ocazia celor două întrevederi.

În împrejurarea de faţă, îmbrăcase un costum de croazieră bleumarin, cu o croială aproape militară, iar la

butonieră avea o singură panglică, aceea a Ordinului Meritului.

Ţinea în mînă o şapcă cu un ecuson auriu lat, care purta însemnele acelui *Yacht Club de France*.

Era foarte simplu. Un bărbat întreba, celălalt se înclina de fiecare dată, imperceptibil, înainte de-a răspunde.

Maigret îl admira, chiar dacă îi era oarecum ruşine pentru descinderile lui forţate la bordul iahtului *Southern Cross*.

Nu stăpînea îndeajuns limba engleză ca să prindă toate nuanţele. Dar, cel puţin, înţelese sensul ultimelor replici.

— Vă voi cere, sir Lampson, spunea judecătorul, să rămîneţi la dispoziţia mea pînă cînd se vor lămuri aceste două cazuri. În plus, mă văd nevoit să refuz acum autorizaţia de înhumare pentru lady Lampson.

O înclinare a capului.

— Îmi este permis să părăsesc Dizy cu vasul meu?

Şi, cu un gest, colonelul arătă spre mulţimea de gură-cască adunată afară, spre decor, chiar spre cer.

— Casa mea e la Porquerolles. Îmi trebuie o săptămînă doar ca să ajung la Saône…

Veni rîndul judecătorului să se încline.

Nu şi-au strîns mîinile, dar a fost exact acelaşi lucru. Colonelul se uită în jur, păru să nu-l vadă pe medic, care părea plictisit, nici pe Maigret, care întoarse capul, şi îl salută pe substitut.

În clipa următoare, străbătea distanţa scurtă ce despărţea *Café de la Marine* de *Southern Cross*.

Nici măcar nu intră în cabină. Vladimir era pe punte. Îi dădu ordine şi se instală la cîrmă.

Spre marea stupoare a marinarilor, matelotul cu pulover în dungi coborî în camera motorului, îl porni şi, cu un gest foarte precis, făcu să sară parîmele din jurul babalelor.

După cîteva clipe, cei de la Parchet se îndreptară, gesticulînd, spre şosea, unde aşteptau maşinile.

Maigret rămase singur pe mal. Putuse, în sfîrşit, să-şi umple pipa şi, vîrîndu-şi mîinile în buzunare cu un gest plebeu, mai plebeu ca de obicei, bombăni:

— Asta e!

Oare totul trebuia luat de la început?

Din acţiunea Parchetului reieşeau numai cîteva lucruri, cărora nu le putea estima încă importanţa.

Întîi, cadavrul lui Willy Marco prezenta, în afara urmelor de strangulare, vînătăi la încheieturile mîinilor şi la tors. După părerea medicului, ideea de capcană trebuia

înlăturată şi admisă teza unei lupte cu un adversar cu o forţă excepţională.

Pe de altă parte, sir Lampson declarase că îşi întîlnise soţia la Nisa, unde – deşi divorţată de un italian pe nume Ceccaldi – îi purta încă numele.

Colonelul nu fusese foarte precis. Frazele lui, voit ambigue, lăsau să se presupună că, la acea vreme, Marie Dupin, zisă Ceccaldi, era într-o stare vecină cu sărăcia şi trăia din generozitatea cîtorva prieteni, fără să ajungă cu adevărat să se prostitueze.

Se căsătorise cu ea cu ocazia unei călătorii la Londra şi Mary ceruse atunci din Franţa un extras de pe actul de naştere pe numele Marie Dupin.

„Era o femeie de-a dreptul fermecătoare…”

Maigret revedea faţa plină, demnă şi îmbujorată a colonelului în timp ce rostea aceste cuvinte, fără afectare, cu o simplitate gravă, pe care judecătorul păruse s-o aprecieze.

Se trase înapoi ca să-i lase să treacă pe cei care duceau targa cu cadavrul lui Willy.

Şi, brusc, ridicînd din umeri, intră în cafenea, se trînti pe o bancă şi comandă:

— O bere!

Îl servi fiica patronului, care avea şi acum ochii roşii şi nasul lucitor. Maigret o privi cu interes şi, înainte ca el să spună ceva, o auzi întrebînd în şoaptă, ca să n-o audă nimeni:

— A suferit mult?

Avea o faţă grosolană, gleznele groase, braţele vînjoase şi roşii. Totuşi, era singura fiinţă căreia îi păsa de elegantul Willy, care în ajun o prinsese poate de talie, în joacă – dacă o făcuse!

Asta îi amintea lui Maigret de discuţia avută cu tînărul aproape întins pe patul din camera lui de la etaj, fumînd ţigară după ţigară.

Un client o chemă la altă masă. Un marinar îi zise:

— Eşti cam răscolită, Emma…

Ea încercă să zîmbească privindu-l pe Maigret cu un aer complice.

Traficul era întrerupt de dimineaţă. În faţa cafenelei se aflau şapte ambarcaţiuni, dintre care trei cu motor. Femeile veneau după provizii şi de fiecare dată se auzea clopoţelul prăvăliei.

— Cînd doriţi să luaţi masa…, îi spuse patronul lui Maigret.

— Puţin mai tîrziu!

Şi, din prag, privi locul unde, dimineaţă, se afla încă legat la mal *Southern Cross*.

În cursul serii coborîseră de la bord doi bărbaţi în putere. Se îndreptaseră spre podul de piatră. Dacă era să-i dai crezare colonelului, se despărţiseră după o discuţie şi sir Lampson plecase mai departe pe drumul pustiu, drept, lung de trei kilometri, care ducea la primele case din Épernay.

Nimeni nu-l mai văzuse pe Willy viu. Cînd se întorsese cu taxiul, colonelul nu remarcase nimic anormal.

Nici un martor! Nimeni nu auzise nimic! Măcelarul din Dizy, care locuia la şase sute de metri de pod, pretindea că-şi auzise cîinele lătrînd, dar nu-i dăduse atenţie, aşa că nu putea să spună la ce oră.

Drumul de halaj, plin de bălţi şi băltoace, era prea folosit de oameni şi cai pentru a se putea desluşi urme precise.

Joia trecută, Mary Lampson, şi ea cît se poate de în putere, într-o stare aparent normală, părăsea *Southern Cross*, unde se afla singură.

Înainte – după spusele lui Willy – îi dăduse amantului ei un colier de perle, singura bijuterie de valoare pe care o avea.

Şi i se pierduse urma. Nu mai fusese văzută în viaţă nicăieri. Trecuseră două zile fără să-şi facă apariţia.

Duminică seara era sugrumată, îngropată în paiele unui grajd din Dizy, la o sută de kilometri de punctul de plecare, iar doi căruţaşi dormiseră buştean lîngă cadavrul ei.

Asta era tot! La ordinul judecătorului, cele două cadavre aveau să fie puse într-un sertar frigorific de la Institutul de Medicină Legală!

Southern Cross tocmai plecase spre sud, spre Porquerolles, spre *Petit Langoustier*, care văzuse atîtea orgii.

Maigret, cu capul plecat, dădea ocol clădirii cafenelei. Împinse în lături o gîscă furioasă care se repezea la el cu ciocul căscat, sîsîind.

Uşa grajdului nu avea broască, ci o simplă încuietoare de lemn. Iar cîinele de vînătoare ce se plimba prin curte, cu burta plină, se învîrtea în loc de bucurie înaintea tuturor vizitatorilor.

Deschizînd uşa, comisarul se pomeni singur cu calul sur al proprietarului, care nu era legat, la fel ca zilele trecute, şi profită de ocazie să se plimbe prin curte.

Iapa cu răni la genunchi era tot culcată în boxa ei, cu ochii trişti.

Maigret împinse paiele cu piciorul, ca şi cum ar fi sperat să găsească ceva care îi scăpase la prima examinare a locului.

De două-trei ori repetă prost dispus:

— Asta e!

Şi era aproape hotărît să se întoarcă la Meaux, ba chiar la Paris, să refacă pas cu pas drumul parcurs de *Southern Cross*.

Peste tot zăceau tot felul de lucruri: căpestre vechi, bucăţi de hamuri, cioturi de lumînări, o pipă ruptă…

De departe văzu ceva alb care lucea dintr-o grămadă de fîn şi se apropie fără convingere. În clipa următoare avea în mînă o bonetă de marinar american asemănătoare cu cele ale lui Vladimir.

Pînza era murdară de noroi şi bălegar, deformată ca şi cum s-ar fi tras de ea în toate părţile.

Dar Maigret căuta zadarnic în jur alt indiciu. Paie proaspete fuseseră aruncate acolo unde descoperiseră cadavrul, ca locul să pară mai puţin sinistru.

„Sînt arestat?”

N-ar fi putut să spună de ce îi reveneau în minte aceste cuvinte ale colonelului pe cînd se îndrepta spre uşa grajdului. În acelaşi timp îl revedea pe sir Lampson, aristocratic şi decăzut totodată, cu ochii lui mari şi mereu umezi, cu starea de ebrietate latentă, cu flegma uimitoare.

Îşi aminti scurtul dialog dintre el şi magistratul emfatic, în acea sală de han cu mesele acoperite cu muşama maronie, pe care magia cîtorva intonaţii, a cîtorva atitudini o preschimbase un moment în salon.

Şi răsucea în mîini boneta, bănuitor, cu privirea vicleană.

— Fiţi prudent! îi spusese domnul De Clairfontaine de Lagny atingîndu-i mîna.

Gîsca, feroce, se ţinea după cal, podidindu-l cu injurii. Iar el umbla cu capul plecat şi adulmeca gunoaiele din curte.

De o parte şi de alta a uşii se aflau nişte borne de piatră şi comisarul se aşeză pe una dintre ele, fără să lase din mînă boneta, nici pipa stinsă.

În faţa lui era doar o grămadă mare de gunoi, apoi un gard viu găurit din loc în loc, iar dincolo de el – ogoare pe care încă nu creştea nimic şi colina cu dîre negre şi albe, pe care părea să apese, cu toată greutatea, un nor al cărui mijloc era negru de tot.

Dintr-o margine ţîşnea o rază de soare piezişă, care arunca scîntei pe gunoi.

„O femeie fermecătoare”, spusese colonelul despre Mary Lampson.

„Un adevărat gentleman!”, spusese Willy despre colonel.

Numai Vladimir nu zisese nimic, se mulţumise să alerge de colo colo, să cumpere provizii, benzină, să umple

rezervoarele cu apă potabilă, să scoată apa din barcă şi să-l ajute pe colonel să se îmbrace.

Pe drum treceau nişte flamanzi, vorbind tare. Deodată, Maigret se aplecă înainte. Curtea era pavată cu pietre inegale. Or, la doi metri de el, între două dintre ele, ceva fusese atins de soare şi lucea.

Era un buton de manşetă din aur, traversat de două firişoare de platină. Maigret văzuse astfel de butoni în ajun, la cămaşa lui Willy, pe cînd tînărul stătea întins pe patul lui, trimiţînd spre tavan fumul ţigărilor şi sporovăind cu nonşalanţă.

Din acel moment nu se mai ocupă de cal, nici de gîscă, de nimic din jurul lui. Puţin mai tîrziu învîrtea manivela telefonului.

— Épernay… Da, Morga!… Poliţia!…

Unul dintre flamanzi, care ieşea din cafenea, se opri să-l privească cu mirare, văzînd cu cîtă însufleţire vorbea.

— Alo!… Aici comisarul Maigret, de la Poliţia Judiciară… Tocmai v-a fost adus un cadavru… Nu! Nu e vorba de accidentul de maşină! Înecatul de la Dizy… Da… Uitaţi-vă imediat la grefă, printre lucrurile lui… Trebuie să găsiţi un buton de manşetă… Să-mi spuneţi cum e… Da, aştept!

După trei minute închidea, informat, ţinînd în mînă boneta şi butonul.

— Masa e gata…

Nu-şi dădu osteneala să-i răspundă fetei roşcate, care i se adresase totuşi cît se poate de politicos. Ieşi cu senzaţia că descoperise poate capătul unui fir, dar şi cu spaima să nu-i scape.

— Boneta, în grajd… Butonul de manşetă, în curte… Şi insigna *YCF*-ului lîngă podul de piatră…

O porni foarte repede în direcţia lui. În minte i se conturau vag raţionamente care se năruiau rînd pe rînd.

După nici un kilometru privi înainte cu stupoare.

Southern Cross, plecat devreme, aparent grăbit, era oprit în dreapta podului, între trestii. Nu se vedea nimeni afară.

Dar, cînd comisarul ajunse la numai o sută de metri, pe celălalt mal, o maşină care venea de la Épernay opri lîngă iaht şi Vladimir, tot în ţinută de matelot, aşezat lîngă şofer, sări jos şi se îndreptă în fugă spre ambarcaţiune.

Pînă să ajungă la el, tambuchiul se deschise şi colonelul ieşi primul pe punte, întinzînd mîna cuiva aflat înăuntru.

Maigret nu se ascundea. Nu putu să-şi dea seama dacă englezul îl văzuse sau nu.

Scena se derulă cu repeziciune. Comisarul nu auzea cuvintele rostite, dar mişcările personajelor îl lămuriră destul de precis ce se întîmpla.

Pe Gloria Negretti o ajuta sir Lampson să iasă din cabină. Pentru prima dată, apărea în ţinută de oraş. Chiar de departe se înţelegea că era înfuriată.

Vladimir apucase două valize pregătite şi le ducea la maşină.

Colonelul îi întinse mîna însoţitoarei sale ca s-o ajute să treacă pasarela, dar ea refuză şi se avîntă înainte atît de brusc, încît puţin lipsi să cadă direct în cap între trestii.

Şi o porni fără să-l aştepte. Colonelul mergea la cîţiva paşi în urma ei, nepăsător. Femeia urcă furioasă în maşină, îşi arătă o clipă capul agitat la portieră şi strigă ceva ce putea să fie o injurie sau o ameninţare.

Totuşi, sir Lampson – în momentul în care maşina porni – se înclină galant, o petrecu cu privirea şi se întoarse la iaht împreună cu Vladimir.

Maigret nu se mişcase. Avu senzaţia foarte clară că în persoana englezului se producea o schimbare.

Nu zîmbea. Era la fel de flegmatic ca de obicei. Dar, de exemplu, cînd să ajungă la cabina de comandă, atinse, în timp ce vorbea, cu un gest cordial, chiar afectuos, umărul lui Vladimir.

Urmă o manevră de-a dreptul splendidă. Pe iaht rămăseseră numai cei doi bărbaţi. Rusul trase la bord pasarela dintr-o sigură mişcare şi făcu să sară laţul parîmelor.

Prora iahtului era intrată între trestii. Un şlep venea din spate, semnalizînd sonor.

Lampson se întoarse. Nu avea cum să nu-l vadă pe Maigret, dar rămase la fel de netulburat. Ambreie cu o mînă şi învîrti de două ori cu cealaltă roata de aramă, iar iahtul alunecă înapoi, exact cît să iasă dintre trestii, evită etrava şlepului, opri la timp şi porni din nou, lăsînd în urmă un clocot de spumă.

După nici o sută de metri, sirena lui şuieră de trei ori, ca să avertizeze ecluza de la Ay că sosea.

— Nu pierdeţi timpul… Mergeţi drept înainte pe drum. Dacă e posibil, prindeţi din urmă maşina aceea.

Maigret oprise camioneta unui brutar, care trecea spre Épernay. Maşina în care se afla Negretti se zărea la o depărtare de vreun kilometru, dar mergea destul de încet, deoarece caldarîmul era alunecos.

Imediat ce comisarul se prezentase, brutarul începuse să se uite la el cu o curiozitate amuzată.

— Să ştiţi că nu mi-ar trebui mai mult de cinci minute s-o prind din urmă.

— Nu prea repede…

Acum era rîndul lui Maigret să zîmbească văzînd cum însoţitorul său lua posturile pe care le adoptă urmăritorii în filmele poliţiste americane.

Nu trebuiră să facă nici o manevră periculoasă şi nu întîmpinară nici o greutate. Pe una dintre primele străzi ale oraşului, maşina opri cîteva clipe, probabil că să-i permită pasagerei să stea de vorbă cu şoferul, apoi porni din nou şi se opri după trei minute în faţa unui hotel luxos.

Maigret coborî din camionetă la o sută de metri mai încolo, îi mulţumi brutarului, care nu vru să primească nici un ban, dar care – foarte hotărît să vadă urmarea – parcă în apropierea hotelului.

Un hamal transportă cele două valize. Gloria Negretti traversă repede trotuarul.

După zece minute, comisarul i se prezentă recepţionerului.

— Doamna care a sosit adineauri?

— Camera 9. Am bănuit eu ceva. N-am mai văzut pe cineva atît de agitat. Vorbea cu o viteză nebună, folosind o mulţime de cuvinte străine. Am reuşit să înţeleg că nu vrea să fie deranjată şi că trebuie să-i ducem în cameră ţigări şi lichior de chimen. Sper că n-o să iasă scandal!

— Nici vorbă! îl linişti Maigret. Vreau doar să-i cer o informaţie.

Nu putu să nu zîmbească apropiindu-se de uşa cu numărul 9, deoarece în cameră era un adevărat vacarm. Tocurile înalte ale tinerei femei loveau parchetul într-o cadenţă dezordonată.

Se agita de colo colo, o puteai auzi închizînd fereastra, împingînd brusc o valiză, lăsînd să curgă apa la un robinet, trîntindu-se pe pat, ridicîndu-se şi zvîrlind un pantof din picior în celălalt capăt al camerei.

Maigret bătu la uşă.

— Intră!

Şi vocea vibra de furie, de nerăbdare. Gloria Negretti nu era acolo decît de zece minute şi avusese totuşi timp să-şi schimbe hainele, să-şi ciufulească părul şi să-şi reia, în mare, şi mai dezordonată, înfăţişarea pe care o avea la bordul iahtului *Southern Cross*.

Cînd îl recunoscu pe comisar, ochii căprui îi scăpărară de mînie.

— Ce doriţi? Ce căutaţi aici? Sînt la mine acasă! Plătesc această cameră şi…

Continuă într-o limbă străină, probabil spaniolă, şi desfăcu o sticluţă cu colonie, din care îşi turnă cea mai mare parte pe mîini, înainte să-şi umezească fruntea fierbinte.

— Îmi permiteţi să vă pun o întrebare?

— Am zis că nu vreau să văd pe nimeni… Plecaţi! Auziţi?

Se plimba în ciorapii de mătase şi probabil nu avea jartiere, deoarece aceştia începeau să-i alunece de-a lungul picioarelor, dezvelind deja un genunchi grosuţ şi foarte alb.

— Aţi face bine să puneţi întrebări celor care ar putea să răspundă la ele. Dar nu îndrăzniţi! Pentru că e colonel… Pentru că e *sir* Lampson! Frumos *sir*… Ha-ha! Dacă aş povesti numai jumătate din cîte ştiu… Uitaţi!

Scotoci cu febrilitate în geantă, de unde scoase cinci bancnote şifonate de o mie de franci.

— Uitaţi ce mi-a dat! Şi sînt doi ani de cînd trăiesc cu el, de cînd…

Aruncă bancnotele pe covor, însă apoi se răzgîndi şi le puse la loc în geantă.

— Fireşte, mi-a promis să-mi trimită un cec… Dar se ştie cît valorează promisiunile astea. Un cec? N-o să aibă destui bani nici să ajungă la Porquerolles. Asta nu înseamnă că n-o să se îmbete cu whisky în fiecare zi!

Nu plîngea şi totuşi avea lacrimi în glas. Femeia aceea, pe care Maigret o văzuse întotdeauna vegetînd într-o trîndăveală nătîngă, într-o atmosferă de seră caldă, era cuprinsă de o agitaţie aparte.

— Ca Vladimir al lui… A îndrăznit să-mi zică, încercînd să-mi sărute mîna: „Adio, doamnă…”. Ha-ha! Au un tupeu! Dar cînd colonelul era plecat, Vladimir… Asta nu vă priveşte! De ce nu plecaţi? Ce aşteptaţi? Speraţi să vă spun ceva? Absolut nimic! Şi totuşi, recunoaşteţi că aş fi îndreptăţită…

Se plimba prin cameră, apuca lucruri din valiză, le punea undeva, pentru ca apoi să le ia şi să le mute în altă parte.

— Să mă lase la Épernay! În văgăuna asta mizerabilă şi ploioasă! L-am implorat să mă ducă măcar la Nisa, unde am prieteni… Din cauza lui i-am părăsit. Adevărat, ar trebui să fiu mulţumită că nu m-a omorît. N-am să spun nimic, auziţi! Puteţi pleca. Poliţia mă dezgustă! La fel de mult ca englezii! Dacă sînteţi în stare, duceţi-vă şi arestaţi-l! Dar n-o să îndrăzniţi! Ştiu foarte bine cum se petrec lucrurile… Biata Mary! Era tot ce vrei. Bineînţeles, avea un caracter urît, ar fi făcut orice pentru Willy, pe care n-am putut niciodată să-l sufăr… Dar să moară aşa! Au plecat? Pe cine o să arestaţi

pînă la urmă? Poate că pe mine? Nu? Ei bine, ascultaţi! Da, o să vă spun un lucru! Unul singur! O să faceţi ce-o să vreţi pe urmă… În dimineaţa asta, cînd se îmbrăca să se înfăţişeze dinaintea judecătorului – pentru că trebuie să impresioneze oamenii, să-şi scoată insignele, decoraţiile! –, cînd se îmbrăca, Walter i-a spus lui Vladimir, în ruseşte, fiindcă îşi închipuie că nu înţeleg limba asta…

Vorbea atît de repede, încît i se tăia răsuflarea şi se încurca în fraze, împănîndu-le cu cuvinte spaniole.

— I-a spus să încerce să afle unde se găseşte *Providence*… Înţelegeţi? E o barjă care se afla lîngă noi la Meaux. Vor să o prindă din urmă şi le e teamă de mine. M-am prefăcut că nu pricep. Dar ştiu foarte bine că n-o să îndrăzniţi…

Îşi privi valizele răsturnate, camera pe care – în cîteva minute – reuşise s-o răvăşească şi s-o impregneze cu parfumul ei tare.

— Măcar aveţi ţigări? Ce hotel e ăsta? Am comandat ţigări şi lichior de chimen…

— L-aţi văzut, la Meaux, pe colonel stînd de vorbă cu cineva de la bordul barjei *Providence*?

— N-am văzut absolut nimic. Nu mă preocupa deloc aşa ceva. Doar am auzit, în dimineaţa asta… Altfel de ce ar fi interesaţi de o barjă? Se ştie măcar cum a murit prima soţie a lui Walter, în India? Dacă cealaltă a divorţat, înseamnă că avea motivele ei…

Un chelner bătu la uşă, aducînd ţigări şi lichior. Gloria Negretti luă pachetul şi îl aruncă pe culoar, strigînd:

— Am spus ţigări *Abdullah*!

— Dar doamnă…

Ea îşi împreună mîinile într-un gest care anunţa o criză de nervi şi izbucni:

— O! Oamenii ăştia! Nişte…

Se întoarse spre Maigret, care o cerceta cu interes, şi îi strigă:

— Ce mai aşteptaţi? N-o să mai spun nimic! Nu ştiu nimic! N-am spus nimic… Auziţi? Nu vreau să fiu plictisită cu povestea asta! Sînt şi aşa destul de amărîtă că am pierdut doi ani din viaţă ca să…

Chelnerul se retrase, aruncîndu-i o privire comisarului. În timp ce tînăra femeie se trîntea pe pat, în culmea nervilor, Maigret ieşi şi el. Brutarul aştepta încă în stradă.

— N-aţi arestat-o? întrebă el dezamăgit. Credeam…

Maigret se văzu nevoit să meargă pînă la gară pentru a găsi un taxi şi a cere să fie dus la podul de piatră.

VII
Pedala strîmbată

Cînd comisarul depăşi *Southern Cross*, care – răscolind valurile – agita trestiile încă mult timp după trecerea lui, colonelul era tot la cîrmă, iar la proră, Vladimir făcea colac un odgon.

Maigret aşteptă iahtul la ecluza de la Aigny. Manevra se efectuă corect şi, după ce ambarcaţiunea trase la mal, rusul coborî să-i dea ecluzistului actele şi un bacşiş.

— Boneta asta e a dumitale? întrebă poliţistul, apropiindu-se de el.

Vladimir cercetă obiectul, devenit acum doar o cîrpă murdară, apoi pe interlocutorul lui.

— Mulţumesc! răspunse el, în cele din urmă, luînd boneta.

— O clipă! Vrei să-mi spui cînd ai pierdut-o?

Colonelul urmărea scena fără să trădeze nici cea mai mică emoţie.

— A căzut în apă ieri-seară, cînd – aplecat peste etambou – scoteam cu o cange ierburile care blocau elicea, explică Vladimir. În spatele nostru era o barjă. Femeia, stînd în genunchi, îşi spăla rufele. Ea a scos boneta din apă şi am lăsat-o pe punte să se usuce.

— Cu alte cuvinte, se afla pe punte noaptea trecută?

— Da. Dimineaţă n-am observat că nu mai era.

— Ieri era deja murdară?

— Nu! Femeia, după ce a pescuit-o, a clătit-o în apa cu săpun pe care o folosea.

Iahtul se ridica sacadat şi ecluzistul ţinea deja cu amîndouă mîinile manivela porţii din amonte.

— Dacă-mi amintesc bine, *Phénix* era în spatele iahtului, nu-i aşa?

— Cred că da. Azi nu l-am mai văzut.

Maigret schiţă un salut vag şi se îndreptă spre bicicletă, în timp ce colonelul, netulburat, ambreia motorul şi înclina capul trecînd pe lîngă ecluzist.

Comisarul rămase un moment pe loc, privind în urma lui, visător, tulburat de simplitatea uluitoare cu care se petreceau lucrurile pe *Southern Cross*.

Iahtul îşi vedea de drum, fără să-i pese de el. Colonelul, de la postul lui, abia dacă îi pusese o întrebare rusului, care

răspunsese cu o singură frază.

— *Phénix* e departe? se informă Maigret.

— Poate în bieful de la Juvigny, la cinci kilometri de-aici. Nu e rapid ca un motor!

Maigret ajunse acolo cu cîteva minute înainte de *Southern Cross* şi probabil că Vladimir îl văzu de departe stînd de vorbă cu femeia de pe barjă.

Detaliile erau exacte. În ajun, pe cînd îşi spăla rufele, care puteau fi văzute, în bătaia vîntului, pe o sîrmă întinsă deasupra barjei, scosese din apă boneta matelotului. Puţin mai tîrziu, acesta îi dăduse doi franci băieţelului ei.

Era ora patru după-amiaza. Comisarul urcă din nou pe bicicletă, cu capul plin de ipoteze confuze. Roţile făceau să scrîşnească pietrişul de pe drumul de halaj, aruncînd pietricele de o parte şi de cealaltă.

La ecluza nr. 9, Maigret avea un avans serios faţă de englez.

— Puteţi să-mi spuneţi unde se află în acest moment *Providence*?

— Nu departe de Vitry-le-François. Merge repede, pentru că are cai zdraveni şi, mai ales, un căruţaş care nu se dă în lături să trudească din greu.

— Par să se grăbească?

— Nici mai mult, nici mai puţin ca de obicei. Pe canal, nu-i aşa, eşti grăbit întotdeauna! Nu ştii niciodată ce te aşteaptă. Poţi să pierzi ore întregi la o ecluză sau să treci în zece minute. Şi, cu cît mergi mai repede, cu atît eşti mai cîştigat.

— N-aţi auzit nimic anormal noaptea trecută?

— Nimic! De ce? S-a întîmplat ceva?

Maigret plecă fără să răspundă, oprindu-se de acum înainte la fiecare ecluză, la fiecare ambarcaţiune.

Nu-i fusese greu s-o cîntărească pe Gloria Negretti. Tot ferindu-se să spună ceva împotriva colonelului, lăsase în realitate să-i scape tot ce ştia.

Pentru că nu era în stare să se abţină! Nici să mintă! Altfel ar fi inventat lucruri infinit mai complicate.

Prin urmare, îl auzise pe sir Lampson rugîndu-l pe Vladimir să se intereseze de *Providence*.

Or, comisarul se interesase şi el de această barjă, care sosise duminică seară, cu puţin înainte de moartea lui Mary Lampson, venind de la Meaux, şi care – fiind făcut din lemn – era tratat cu răşină.

De ce voia colonelul să-l prindă din urmă? Ce legătură era între *Southern Cross* şi greoaia ambarcaţiune care se deplasa încet, trasă de cei doi cai?

Tot mergînd cu bicicleta prin decorul monoton al canalului şi pedalînd din ce în ce mai greu, Maigret schiţa raţionamente, dar ele îl duceau numai la concluzii fragmentare sau inacceptabile.

Totuşi, povestea celor trei indicii nu era oare lămurită de acuzaţia furioasă a abandonatei Negretti?

Maigret încercase de zece ori să reconstituie mişcările personajelor în cursul acelei nopţi despre care nu se ştia nimic, doar că Willy Marco murise.

De fiecare dată simţise o fisură, avusese impresia că lipsea un personaj, care nu era nici colonelul, nici mortul, nici Vladimir.

Or, cei de pe *Southern Cross* căutau acum pe cineva de la bordul barjei *Providence*.

Cineva care, vădit lucru, era amestecat în evenimente! Nu se putea presupune că acest cineva participase la a doua dramă, adică la asasinarea lui Willy, ca şi la prima?

Distanţele sînt străbătute repede noaptea, de exemplu, cu bicicleta, de-a lungul drumului de halaj.

— N-aţi auzit nimic noaptea trecută? N-aţi remarcat nimic anormal la bordul barjei *Providence* cînd a trecut?

Era o sarcină neplăcută, dezamăgitoare, mai ales prin burniţa care cădea din norii ce umpleau cerul.

— Nimic…

Distanţa creştea tot mai mult între Maigret şi *Southern Cross*, care pierdea cel puţin douăzeci de minute la fiecare ecluză. Comisarul urca de fiecare dată şi mai greoi pe bicicletă, reluîndu-şi cu încăpăţînare, în singurătatea unui bief, unul dintre firele raţionamentului.

După ce străbătuse patruzeci de kilometri, venise rîndul ecluzistului de la Sarry să răspundă la întrebările lui.

— Cîinele meu a lătrat. Sînt convins că a fost ceva pe drum. Poate un iepure? Dar m-a luat imediat somnul.

— Ştiţi unde a acostat noaptea *Providence*?

Interlocutorul lui calculă în gînd.

— O clipă! Nu m-ar mira să fi mers pînă la Pogny. Patronul voia să ajungă în seara asta la Vitry-le-François.

Încă două ecluze! Şi nimic! Maigret trebuia să se ţină după ecluzişti la porţi, deoarece – pe măsură ce înainta – traficul era mai intens. La Vésigneul aşteptau la rînd trei ambarcaţiuni. La Pogny erau cinci.

— Zgomot, nu! mormăi manevrantul acestei ultime ecluze. Dar aş vrea să ştiu cine a avut tupeul să se folosească de bicicleta mea!

Comisarul îşi şterse sudoarea de pe faţă, întrezărind în sfîrşit ceva care părea interesant. Răsuflarea îi era caldă şi

precipitată. Făcuse cincizeci de kilometri fără să bea măcar un pahar cu bere.

— Unde e bicicleta?

— Deschide tu vanele, François! îi strigă ecluzistul unui căruţaş.

Şi îl însoţi pe Maigret spre casă. În bucătărie, unde se intra direct, cîţiva marinari beau vin alb, servit de o femeie cu un bebeluş în braţe.

— Sper că nu faceţi raport? E interzis să vinzi băutură… Dar toţi o fac. Mai mult ca să le facem oamenilor un serviciu… Uitaţi!

Arătă spre o baracă de scînduri cu spatele lipit de zid şi fără uşă.

— Asta e bicicleta. E a soţiei mele. Gîndiţi-vă că trebuie să mergi la patru kilometri de-aici ca să găseşti o băcănie. I-am spus întotdeauna să n-o lase afară noaptea, dar pretinde că face mizerie în casă. Ei, să ştiţi că individul care a folosit-o e un ciudat. Aş fi putut să nu observ nimic. Exact alaltăieri, nepotul, care e mecanic la Reims, a venit să-şi petreacă ziua aici. Lanţul era rupt. L-a reparat şi a profitat de ocazie să cureţe şi să ungă bicicleta. Ieri n-am folosit-o. Îi pusesem şi un cauciuc nou la roata din spate. Ei bine, în dimineaţa asta calul meu cu două roţi era curat, deşi a plouat toată noaptea. Aţi văzut noroiul de pe drum… Numai că pedala din stînga e strîmbată şi cauciucul are urme ca şi cum ar fi făcut cel puţin o sută de kilometri. Dumneavoastră înţelegeţi ceva? Bicicleta a fost folosită, asta e sigur! Iar cel care a adus-o înapoi şi-a dat osteneala s-o cureţe.

— Ce ambarcaţiuni au acostat noaptea în apropiere?

— Un moment! *Madeleine* cred că s-a dus la La Chaussée, unde cumnatul patronului ţine un bistrou… *Miséricorde* a acostat pe timpul nopţii mai jos de ecluza mea…

— Venind de la Dizy?

— Nu! E o barjă care coboară, venind de pe Saône. Nu văd decît *Providence*. A trecut ieri, la şapte seara. S-a deplasat pînă la Omey, la doi kilometri de-aici, unde e un port bun.

— Mai aveţi vreo bicicletă?

— Nu. Dar asta poate fi încă folosită.

— Nu! O veţi închide undeva. Veţi închiria alta, dacă e necesar. Contez pe dumneavoastră?

Marinarii ieşeau din bucătărie şi unul dintre ei strigă la ecluzist:

— Aşa ne cinsteşti tu pe noi, Désiré?

— O clipă! Sînt cu domnul…

— Credeţi că pot să prind din urmă *Providence*?

— Păi, merge iute! M-aş mira s-o prindeţi din urmă înainte de Vitry.

Maigret voia să plece. Dar se întoarse, scoase o cheie engleză din trusa lui şi demontă cele două pedale ale bicicletei ecluzistului.

Cînd plecă mai departe, pedalele – pe care le pusese în buzunare – se vedeau prin haină ca două umflături.

Ecluzistul de la Dizy îi spusese în glumă:

— Cînd nu plouă nicăieri, poţi să fii sigur că toarnă cu găleata în cel puţin două locuri: aici şi la Vitry-le-François!

Maigret se apropia de acest oraş şi începea din nou să plouă – o ploaie măruntă, leneşă, fără sfîrşit.

Aspectul canalului se schimba. Pe maluri se înălţau uzine şi comisarul merse mult timp prin mulţimea de muncitoare care ieşeau de la una dintre ele.

Aproape peste tot se vedeau ambarcaţiuni aflate la descărcare şi altele goale, care aşteptau.

Şi se zăreau case mici de suburbie, cu coteţe pentru iepuri făcute din lăzi vechi şi grădini care arătau deplorabil.

La fiecare kilometru descoperea o fabrică de ciment, sau o carieră, sau un cuptor de var. Iar ploaia amesteca praful alb răspîndit în aer cu noroiul drumului. Cimentul murdărea totul: acoperişurile de ţiglă, merii şi iarba.

Maigret începea să adopte mişcarea de la dreapta la stînga şi de la stînga la dreapta a ciclistului obosit. Gîndea fără să gîndească. Punea cap la cap idei care nu puteau fi adunate încă într-un mănunchi solid.

Cînd zări ecluza de la Vitry-le-François se lăsa noaptea, înstelată de felinarele a vreo şaizeci de ambarcaţiuni aşezate în şir indian.

Unele le depăşeau pe celelalte, se aşezau de-a curmezişul. Şi, cînd altele veneau din sens invers, se auzeau strigăte, înjurături, informaţii schimbate din zbor.

— Hei! *Simoun*! Cumnată-ta, care era la Chalon-sur-Saône, îţi transmite că vă vedeţi pe canalul din Burgundia… Eşti aşteptat la botez! Salutări de la Pierre!

La porţile ecluzei se aflau zece siluete în continuă agitaţie.

Şi, peste toţi şi toate, o ceaţă albăstruie, stîrnită de burniţă, în care se distingeau siluetele cailor opriţi şi ale oamenilor care umblau de la un vas la altul.

Maigret citea numele pe partea din spate a ambarcaţiunilor. O voce îi strigă:

— Bună ziua, domnule!

Avu nevoie de cîteva clipe ca să-l recunoască pe patronul lui *Éco III*.

— S-a şi reparat?

— Era un fleac! Ajutorul meu e un prostănac. Mecanicul care a venit de la Reims a terminat în cinci minute.

— N-aţi văzut *Providence*?

— E în faţă. Dar vom trece iar înaintea ei. Din cauza aglomeraţiei se va ecluza toată noaptea, poate şi noaptea următoare. Gîndiţi-vă că sînt şaizeci de vase şi vin întruna. În principiu, cele cu motor au prioritate faţă de cele trase de cai. De data asta inginerul a hotărît că se va ecluza cînd o barjă trasă de cai, cînd un vas cu motor…

Şi bărbatul, simpatic şi deschis, întinse braţul.

— Uitaţi! Exact în faţa macaralei… Îi recunosc cîrma vopsită în alb.

Trecînd prin faţa ambarcaţiunilor, ghiceai, prin tambuchiuri, oamenii mîncînd la lumina galbenă a lămpilor de petrol.

Maigret îl găsi pe patronul barjei *Providence* pe chei, discutînd aprins cu alţi marinari.

— Bineînţeles că „motoarele” n-ar trebui să aibă mai multe drepturi! De exemplu, *Marie*. I-o luăm înainte cu un kilometru într-un bief de cinci. Şi-atunci? Cu sistemul ăsta de prioritate o să treacă înaintea noastră! Ia uite! Domnul comisar!

Bărbatul scund îi întinse mîna ca unui camarad.

— Aţi venit iar la noi? Patroana e la bord… O să-i pară bine să vă revadă. Spune că, pentru un poliţist, sînteţi un om foarte corect.

Capetele aprinse ale ţigărilor se vedeau lucind în întuneric, iar felinarele păreau atît de aproape unul de altul, încît te întrebai cum mai puteau ambarcaţiunile să circule.

Maigret o găsi pe grăsana din Bruxelles pregătind supa şi femeia îşi şterse mîna pe şorţ înainte să i-o întindă.

— N-aţi găsit asasinul?

— Din păcate! Am venit să vă mai cer cîteva informaţii.

— Staţi jos. O picăturică?

— Mulţumesc.

— Adică da! Haideţi! Pe un timp ca ăsta, un păhărel nu face rău nimănui. Sper că n-aţi venit cu bicicleta de la Dizy?

— Ba da, de la Dizy!

— Păi sînt şaizeci şi opt de kilometri!

— Căruţaşul e aici?

— Trebuie să fie pe ecluză, la discuţii… Vor să-i treacă pe alţii înaintea noastră şi nu e momentul să cedăm, pentru că

am pierdut şi aşa destul timp.

— Are bicicletă?

— Cine, Jean? Nu!

Rîse şi explică, în timp ce-şi continua treaba:

— Nu-l prea văd pe bicicletă, cu picioarele lui scurte. Soţul meu are una, dar n-a mai folosit-o de mai bine de un an şi cred că are cauciucurile sparte.

— Aţi petrecut noaptea la Omey?

— Exact! Încercăm întotdeauna să ne oprim într-un loc de unde putem să cumpărăm provizii. Pentru că, dacă avem nenorocul să ne oprim în cursul zilei, întotdeauna trec cîteva ambarcaţiuni înaintea noastră.

— La ce oră aţi ajuns acolo?

— Cam la vremea asta. Sîntem atenţi mai mult la soare decît la oră… Înţelegeţi? Încă o picătură? E rachiu de ienupăr, pe care îl aducem din Belgia de fiecare dată cînd călătorim acolo.

— Aţi trecut pe la băcănie?

— Da, în timp ce bărbaţii beau aperitivul. Trebuie să fi fost puţin trecut de opt cînd ne-am culcat.

— Jean era în grajd?

— Unde să fi fost? Numai cu caii lui se simte bine.

— N-aţi auzit zgomote în timpul nopţii?

— Absolut nimic. La trei, ca de obicei, Jean a venit şi a făcut cafea. Aşa obişnuim. Pe urmă am plecat.

— N-aţi remarcat nimic anormal?

— Ce vreţi să spuneţi? Sper că nu-l bănuiţi pe bătrînul Jean? Să ştiţi că atunci cînd nu-l cunoşti ţi se pare că are un aer ciudat. Dar lucrăm cu el de opt ani şi, dacă ar fi să plece, *Providence* n-ar mai fi ce este.

— Soţul doarme cu dumneavoastră?

Ea rîse din nou. Şi, Maigret fiind aproape, femeia îi trase un ghiont în coaste.

— Păi, cum! Arătăm chiar atît de bătrîni?

— Pot să văd grajdul?

— Dacă vreţi. Luaţi felinarul de pe punte. Caii au rămas afară, pentru că sperăm totuşi să trecem în noaptea asta. Şi, după ce ajungem la Vitry, ne liniştim. Cele mai multe vase o iau pe canalul Marna-Rin. Spre Saône e mai calm. În afară de tunelul de opt kilometri care mă sperie întotdeauna…

Maigret se îndreptă singur spre mijlocul barjei, unde se afla grajdul. Luînd felinarul, se strecură pe „proprietatea” lui Jean, unde domnea un miros cald de paie amestecate cu bălegar şi de piele tăbăcită.

Dar îşi pierdu zadarnic acolo aproape un sfert de oră, auzind permanent discuţia care continua pe chei, între

patronul barjei şi marinari.

Puţin mai tîrziu, cînd ajunse la ecluză, unde – ca să recupereze întîrzierea – toată lumea lucra în acelaşi timp în vacarmul manivelelor ruginite şi al apei învolburate, îl zări pe căruţaş pe una dintre porţi, cu biciul încolăcit după gît, manevrînd o vană.

Era îmbrăcat, ca la Dizy, cu un costum vechi de catifea reiată şi purta pe cap o pălărie decolorată, care îşi pierduse panglica de mult timp.

Un şlep ieşea din sas împingîndu-se cu cangea, pentru că era imposibil să te deplasezi altfel printre toate vasele adunate acolo.

Vocile care îşi răspundeau de la o ambarcaţiune la alta erau răguşite, arţăgoase, iar feţele, luminate uneori de un foc, erau profund marcate de oboseală.

Toţi acei oameni erau pe drum de la trei-patru dimineaţa şi nu visau decît la o supă şi la patul pe care să se trîntească în sfîrşit.

Dar fiecare voia să treacă mai întîi de ecluza aglomerată, ca să poată începe în condiţii bune etapa de a doua zi.

Ecluzistul umbla de colo colo, apuca din zbor actele unuia şi altuia, dădea fuga în birou, unde semna, punea ştampila şi băga bacşişurile în buzunar.

— Îmi cer scuze!

Maigret atinse braţul căruţaşului, care se întoarse încet şi îl privi cu ochii abia desluşiţi în spatele sprîncenelor stufoase.

— Aveţi şi alte cizme în afara celor pe care le purtaţi?

Jean nu păru să înţeleagă imediat. Se încruntă şi se uită uluit la picioare.

În sfîrşit, dădu din cap, scoase pipa din gură şi zise:

— Altele?

— Aveţi numai încălţările astea?

Căruţaşul încuviinţă, foarte încet, din cap.

— Ştiţi să mergeţi pe bicicletă?

Cîţiva oameni se apropiau, intrigaţi de această discuţie.

— Veniţi cu mine! zise Maigret. Am nevoie de dumneavoastră.

Căruţaşul îl urmă în direcţia barjei *Providence*, oprită la vreo două sute de metri de ei. Trecînd prin faţa cailor care aşteptau cu capetele plecate şi spinările lucind în ploaie, stăpînul lor mîngîie grumazul celui mai apropiat.

— Urcaţi…

Patronul, scund şi slab, se opintea cu o cange înfiptă pe fundul apei şi-şi împingea vasul spre mal, ca să poată trece

un şlep care cobora pe firul apei.

Îi văzu de departe pe cei doi bărbaţi care intrau în grajd, dar nu avu timp să se ocupe de asta.

— Aţi dormit aici noaptea trecută?

Un mormăit care însemna „da”.

— Toată noaptea? N-aţi luat bicicleta ecluzistului de la Pogny?

Căruţaşul avea aerul nefericit al unui om sărac cu duhul care e tachinat sau al unui cîine care n-a primit niciodată vreo lovitură şi e bătut brusc fără nici un motiv.

Îşi împinse pălăria pe spate cu mîna, îşi frecă uşor capul acoperit cu păr alb şi aspru precum părul din coama unui cal.

— Scoateţi-vă cizmele…

Bărbatul nu se mişcă, aruncă o privire spre mal, unde se zăreau picioarele cailor. Unul dintre ei nechează, ca şi cum ar fi înţeles că stăpînul lui era în încurcătură.

— Cizmele! Repede!

Şi, îmbinînd vorba cu gestul, Maigret îl făcu pe Jean să se aşeze pe o scîndură fixată de-a lungul unuia dintre pereţii grajdului.

Abia atunci bătrînul deveni supus şi, privindu-şi călăul cu ochii plini de reproş, începu să-şi scoată cizmele.

Nu purta şosete, ci avea înfăşurate în jurul picioarelor şi gleznelor nişte fîşii de pînză unse cu seu, care făceau corp comun cu pielea.

Felinarul nu lumina bine. Patronul, care sfîrşise manevra, se lăsă pe vine pe punte ca să vadă ce se întîmpla în grajd.

În timp ce Jean, ursuz, încruntat, ridica al doilea picior, Maigret curăţa cu paie talpa cizmei din mîna lui.

Apoi scoase pedala stîngă din buzunar şi o lipi de cizmă.

Bătrînul, care îşi privea năuc picioarele descălţate, constituia un spectacol de-a dreptul ciudat. Pantalonii, care fuseseră făcuţi probabil pentru un om şi mai scund decît el sau erau tăiaţi, îi ajungeau doar pînă la jumătatea gambei.

Iar fîşiile de pînză unse cu seu erau negricioase, pline de fire de paie şi de jeg.

Maigret, stînd lîngă felinar, confrunta pedala, care avea cîţiva dinţi rupţi, cu urmele abia vizibile de pe pielea cizmei.

— Ai luat, noaptea trecută, la Pogny, bicicleta ecluzistului! îl acuză el încet, fără să-şi ia ochii de la cele două obiecte. Pînă unde te-ai dus în felul ăsta?

— Hei! *Providence*! Înaintează! *Étourneau* renunţă la rîndul lui şi îşi petrece noaptea în bief.

Jean se întoarse spre oamenii care se agitau afară, apoi spre comisar.

— Poţi să treci barja prin ecluză! zise Maigret. Ţine cizmele!

Patronul mînuia deja cangea. Soţia lui veni în mare grabă.

— Jean! Caii! Dacă ne pierdem rîndul…

Căruţaşul îşi încălţă cizmele, urcă pe punte şi modulă în chip ciudat:

— Ho! Hue! Hue!

Iar caii, nechezînd, se puseră în mişcare, în timp ce el sărea pe mal. După aceea porni în urma lor, cu biciul pe umeri.

— Ho! Hue!

Pe cînd bărbatul ei împingea cu cangea, patroana apăsa cu toată greutatea pe cîrmă, ca să evite şlepul ce sosea din sens invers, căruia abia dacă i se distingea partea din faţă rotunjită şi felinarul atîrnat în spate.

Vocea nerăbdătoare a ecluzistului strigă:

— Hei! *Providence*! Treci în noaptea asta?

Barja aluneca fără zgomot pe apa neagră. Dar se lovi de trei ori de zidul de piatră înainte să pătrundă în ecluză, ocupîndu-i întreaga lăţime.

VIII
Salonul 10

De obicei, cele patru vane ale unei ecluze sînt deschise numai una după alta, puţin cîte puţin, ca să se evite agitaţia puternică a apei, ce ar putea să rupă parîmele ambarcaţiunii.

Dar aşteptau şaizeci de ambarcaţiuni. Marinarii al căror rînd se apropia ajutau la efectuarea manevrei, în timp ce ecluzistul nu mai avea de făcut altceva decît să vizeze documentele.

Maigret se afla pe chei, ţinîndu-şi bicicleta cu o mînă, urmărind din priviri umbrele ce se agitau în întuneric. Cei doi cai se opriseră singuri la cincizeci de metri de porţile din amonte. Jean punea în mişcare una dintre manivele.

Apa pătrunse cu un zgomot de torent. O puteai vedea, albă de tot, în spaţiile înguste lăsate libere de *Madeleine*.

Or, în momentul în care căderea de apă era în toi, se auzi un strigăt înăbuşit, urmat de un impact în partea din faţă a barjei şi de un zgomot confuz.

Comisarul mai mult ghici drama decît o înţelese. Căruţaşul nu mai era la locul lui, pe poartă. Şi ceilalţi alergau de-a lungul zidurilor. Toţi strigau în acelaşi timp, din toate părţile.

Numai două felinare luminau scena: unul în mijlocul podului mobil dinaintea ecluzei, celălalt – pe barja care continua să se ridice rapid.

— Închideţi vanele!

— Deschideţi porţile!

Cineva trecu cu o cange enormă, care îl lovi pe Maigret peste obraz.

Cîţiva marinari veneau în fugă de departe. Ecluzistul ieşea din birou, cuprins de panică la gîndul răspunderii pe care o avea.

— Ce s-a întîmplat?

— Bătrînul…

De ambele părţi ale barjei, între bordaj şi zid, nu erau decît treizeci de centimetri de apă liberă. Or, apa aceea, care venea de la vane, aluneca cu toată viteza în pasajul îngust, întorcîndu-se într-un clocot.

S-au efectuat manevre stîngace. Printre altele, cineva a umblat la o vană din aval şi s-a auzit poarta aceea, care

ameninţa să sară din balamale, în timp ce ecluzistul se repezea să repare răul făcut.

Abia după aceea află şi comisarul că întreg bieful ar fi putut să fie inundat şi cinzeci de ambarcaţiuni avariate.

— Îl vezi?

— E ceva negru acolo…

Barja urca întruna, mai lent. Trei vane din patru erau închise. Dar, în fiecare clipă, *Providence* lovea violent zidul sasului, strivindu-l poate pe căruţaş.

— La ce adîncime?

— Cel puţin un metru sub vas.

Era îngrozitor. La lumina slabă a felinarului de la grajd, patroana putea fi văzută alergînd în toate părţile, cu un colac de salvare în mînă.

Strigă disperată:

— Cred că nu ştie să înoate!

Şi Maigret auzi o voce gravă spunînd lîngă el:

— Cu atît mai bine! Va suferi mai puţin…

Totul dură un sfert de oră. Oamenii crezură de trei ori că văzuseră un corp care ieşea la suprafaţă. Dar scufundau zadarnic cîngile în direcţiile indicate.

Madeleine ieşi lent din ecluză şi un bătrîn căruţaş mormăi:

— Vă spun eu că e agăţat sub cîrmă! Am văzut asta la Verdun!

Se înşela. Abia se oprise barja la cincizeci de metri de-acolo şi cîţiva oameni, care tatonau porţile din aval cu o prăjină, strigară după ajutor.

A fost adusă o barcă. Se simţea ceva la un metru sub apă. Şi, în momentul în care un bărbat se hotărî să plonjeze, în timp ce soţia lui, cu ochii în lacrimi, încerca să-l oprească, un corp ieşi brusc la suprafaţă.

Îl traseră afară. Zece mîini apucară în acelaşi timp haina de catifea ruptă, pentru că se agăţase de unul dintre buloanele porţii.

Restul se derulă ca într-un coşmar. În casa ecluzistului se auzi sunînd telefonul. Un copil plecase cu bicicleta să anunţe un medic.

Dar era inutil. Imediat ce bătrînul căruţaş ajunse pe mal, nemişcat, aparent fără viaţă, un marinar îi scoase haina, se lăsă în genunchi lîngă pieptul puternic al înecatului şi începu să-i facă respiraţie artificială.

Cineva adusese felinarul. Corpul părea mai scurt, mai îndesat ca niciodată, iar faţa, cu apa şiroind pe ea şi murdară de mîl, era decolorată.

— Mişcă! Vă spun că mişcă!

Nimeni nu se îmbrînci. Liniştea era atît de adîncă, încît cea mai mică şoaptă răsuna ca într-o catedrală. Şi se auzea încă jetul de apă al unei vane prost închise.

— Cum e? întrebă ecluzistul, întorcîndu-se pe mal.

— Mişcă. Nu prea tare…

— Ar trebui o oglindă…

Patronul barjei *Madeleine* dădu fuga să aducă una de la bord. Omul care făcea respiraţia artificială era leoarcă de sudoare şi altul îi luă locul, scuturîndu-l şi mai puternic pe înecat.

Cînd se anunţă sosirea doctorului, care venea cu maşina pe un drum lateral, toţi puteau să vadă pieptul bătrînului Jean ridicîndu-se încetişor.

Îi scoseseră haina. Cămaşa îi era descheiată şi i se vedea pieptul păros ca al unui animal. În partea dreaptă avea o cicatrice lungă şi Maigret zări vag un tatuaj pe umăr.

— Următorul! strigă ecluzistul, cu mîinile pîlnie la gură. Chiar nu aveţi ce să faceţi aici…

Un marinar se îndepărtă cu regret, strigîndu-şi soţia care, împreună cu altele, se văitau la oarece distanţă.

— Sper că n-ai oprit motorul!

Doctorul le ceru celor de faţă să se dea înapoi şi tresări imediat ce îi atinse pieptul.

— Trăieşte. Nu-i aşa? întrebă, mîndru de el, cel care îi dăduse primele îngrijiri.

— Poliţia Judiciară! interveni Maigret. E grav?

— Coastele sînt, în majoritate, rupte. E adevărat că trăieşte! Dar m-ar mira s-o ducă mult aşa! A fost prins între două vase?

— Probabil între un vas şi ecluză.

— Uitaţi!

Şi doctorul îl puse pe comisar să pipăie braţul stîng rupt în două locuri.

— Aveţi o targă?

Muribundul scoase un suspin slab.

— O să-i fac totuşi o injecţie. Dar targa să fie pregătită cît mai repede. Spitalul este la cinci sute de metri.

Exista una la fiecare ecluză, conform regulamentului, dar se afla în pod, unde, prin ferestruica îngustă, se zări pîlpîind flacăra unei lumînări.

Patroana barjei plîngea, departe de Maigret, la care se uita cu reproş.

Zece oameni îl ridicară pe căruţaş, care gemu din nou. Apoi, un felinar se îndepărtă către drumul principal, prinzînd în haloul lui un grup compact, în timp ce un şlep cu motor, cu

luminile verzi şi roşii aprinse, suna din sirenă de trei ori, ducîndu-se să tragă la mal chiar în oraş, ca să plece primul a doua zi.

Salonul 10. Maigret văzu numărul din întîmplare. Înăuntru erau numai doi bolnavi, dintre care unul scîncea ca un bebeluş.

Comisarul petrecu cea mai mare parte a timpului plimbîndu-se pe culoarul cu dale albe, unde infirmierele treceau în fugă şi ordinele se transmiteau cu glas şoptit.

În salonul 8, de vizavi, plin de femei, bolnavele vorbeau despre rănitul care tocmai fusese adus şi făceau pronosticuri.

— Dacă e dus la 10!

Doctorul era un bărbat grăsuţ care purta ochelari cu ramă de baga. Trecu de două-trei ori, în bluză albă, fără să-i spună nimic lui Maigret.

Se făcuse aproape unsprezece cînd se apropie în sfîrşit de el.

— Vreţi să-l vedeţi?

Urmă un spectacol derutant. Comisarul abia îl recunoscu pe bătrînul Jean, care fusese bărbierit ca să i se poată trata cele două tăieturi, de la obraz şi de la frunte.

Era acolo, curat, într-un pat alb, în lumina neutră a unui bec mat.

Medicul ridică cearşaful.

— Uitaţi-vă la trupul ăsta! E solid ca un urs! Cred că n-am mai întîlnit niciodată un astfel de schelet. Cum a ajuns aşa?

— A căzut de pe poartă în momentul în care erau deschise vanele.

— Înţeleg. A fost probabil strivit între zid şi barjă. Pieptul e pur şi simplu zdrobit. Coastele au cedat.

— Restul?

— Va trebui să-l examinez mîine, împreună cu colegii mei, dacă mai trăieşte. E foarte delicat. O mişcare greşită ar putea să-l omoare.

— Şi-a recăpătat cunoştinţa?

— Nu ştiu! Poate acesta e lucrul cel mai tulburător. Adineauri, pe cînd îi examinam rănile, am avut senzaţia foarte clară că avea ochii întredeschişi şi că mă urmărea cu privirea. Dar cînd m-am uitat la el a închis pleoapele. N-a delirat. Abia dacă geme din cînd în cînd.

— Şi braţul?

— Nimic grav! Dubla fractură e deja rezolvată. Dar nu repari un piept ca pe un humerus. De unde vine?

— Nu ştiu.

— Vă întreb pentru că i-am descoperit pe corp nişte tatuaje ciudate. Le-am văzut pe cele ale batalioanelor din Africa, dar nu seamănă cu ale lui. O să vi le arăt mîine, cînd vom da jos ghipsul pentru consultaţie.

Portarul veni să anunţe că nişte oameni insistau să-l vadă pe bolnav. Maigret se duse chiar el în lojă şi îi găsi pe soţii de pe barja *Providence*, amîndoi în haine de oraş.

— Putem să-l vedem, nu-i aşa, domnule comisar? Să ştiţi că e vina dumneavoastră! L-aţi tulburat cu tot felul de poveşti… E mai bine?

— E mai bine. Medicii se vor pronunţa mîine.

— Lăsaţi-mă să-l văd! Măcar de la distanţă! Făcea parte din ambarcaţiunea noastră!

Nu spunea „din familia noastră", ci „din ambarcaţiunea noastră", şi poate că era mai emoţionant.

Soţul stătea în spatele ei, stînjenit, în costumul de serj albastru, cu gîtul subţire strîns într-un guler detaşabil din celuloid.

— Vă recomand să nu faceţi zgomot…

Îl priviră amîndoi de pe culoar, de unde se distingeau numai o formă vagă sub cearşaf, o faţă de culoarea fildeşului, cîteva fire de păr alb.

Femeia se abţinu cu greu să se repeadă la patul căruţaşului.

— Auziţi? Dacă am da ceva bani, ar fi tratat mai bine?

Nu îndrăznea să-şi deschidă geanta, dar o pipăia nervoasă.

— Există spitale unde se plăteşte, nu-i aşa? Sper că ceilalţi n-au nimic contagios.

— Rămîneţi la Vitry?

— Bineînţeles că n-o să plecăm mai departe fără el! Încărcătura n-are decît să aştepte! La ce oră putem veni mîine-dimineaţă?

— La ora zece! interveni medicul, care ascultase, puţin iritat.

— Ce-am putea să-i aducem? O sticlă de şampanie? Stafide?

— I se va da tot ce are nevoie, răspunse doctorul, împingîndu-i spre loja portarului.

Cînd ajunse acolo, femeia – cu un gest discret – scoase o bancnotă de zece franci din geantă şi o puse în mîna portarului, care o privi cu uimire.

Maigret se culcă la miezul nopţii, după ce telegrafiase la Dizy să i se trimită toate comunicările care puteau să sosească acolo pe adresa lui.

În ultimul moment aflase că *Southern Cross*, depăşind majoritatea ambarcaţiunilor, se afla la Vitry-le-François şi se oprise la capătul şirului de ambarcaţiuni care aşteptau.

Comisarul îşi luase o cameră la *Hôtel de la Marne*, în oraş, destul de departe de canal, şi nu regăsea acolo nimic din atmosfera în care trăise în ultimele zile.

Clienţii care jucau cărţi erau comis-voiajori.

Unul dintre ei, sosit după ceilalţi, anunţă:

— Se pare că s-a înecat cineva la ecluză.

— Intri al patrulea? Lamperrière pierde întruna. Tipul e mort?

— Nu ştiu.

Asta a fost tot. Patroana moţăia la casă. Chelnerul împrăştia rumeguş pe podea şi umplea soba care ardea toată noaptea.

Exista o baie, una singură, unde cada îşi pierduse o parte din email. Maigret o folosi totuşi a doua zi, la ora opt, şi îl trimise pe chelner să-i cumpere o cămaşă şi un guler detaşabil.

Dar, pe măsură ce timpul trecea, îşi pierdea răbdarea. Era nerăbdător să revadă canalul. Auzind o sirenă, întrebă:

— Sună pentru ecluză?

— Nu, pentru podul mobil. Sînt trei în oraş.

Era înnorat şi bătea vîntul. Nu găsi drumul spre spital şi se văzu nevoit să întrebe de cîteva ori, pentru că toate drumurile îl duceau invariabil în Piaţa Tîrgului.

Portarul îl recunoscu şi îi ieşi în întîmpinare zicînd:

— Nu s-ar fi crezut, nu-i aşa?

— Ce? Trăieşte? A murit?

— Cum? Nu ştiţi? Directorul v-a sunat adineauri la hotel.

— Spune repede!

— Ei bine, a plecat! Şi-a luat zborul! Medicul jură că nu e posibil, că n-ar fi putut să meargă o sută de metri în starea în care era. Totuşi, nu mai e aici!

Comisarul auzi zvon de glasuri în grădină, în spatele clădirii, şi se repezi în acea direcţie.

Găsi acolo un bătrîn pe care nu-l mai văzuse – directorul spitalului. Le vorbea cu severitate doctorului din ajun şi unei infirmiere roşcate.

— Jur! repetă medicul. Ştiţi la fel de bine ca mine ce înseamnă asta. Avea pe puţin zece coaste rupte. Fără să mai punem la socoteală înecul, comoţia!

— Pe unde a plecat? întrebă Maigret.

Îi arătară fereastra care se afla la vreo doi metri de sol. Pe pămînt se distingeau urmele a două picioare goale,

precum şi o urmă mare, ce lăsa să se presupună că, la început, căruţaşul căzuse cît era de lung.

— Infirmiera, domnişoara Berthe, a petrecut noaptea la corpul de gardă, ca de obicei. N-a auzit nimic. Pe la trei a trebuit să dea îngrijiri cuiva din salonul 8 şi a aruncat o privire în salonul 10. Lumina era stinsă. Totul era calm. Nu poate să spună dacă omul mai era în pat.

— Şi ceilalţi doi bolnavi?

— Unul trebuie să fie trepanat de urgenţă. Aşteptăm sosirea chirurgului. Celălalt a dormit fără să se trezească.

Maigret se uită la urmele care duceau la un strat de flori, unde un trandafir pitic fusese călcat în picioare.

— Poarta de la intrare rămîne tot timpul deschisă?

— Nu e închisoare! replică directorul. Şi poţi să prevezi că un bolnav o să sară pe fereastră? Numai uşa clădirii era încuiată, ca întotdeauna…

Era inutil să cauţi urme afară. Curtea era pavată. Între două case se zărea şirul dublu al copacilor de pe malurile canalului.

— Sincer vorbind, eram aproape sigur că îl vom găsi mort în dimineaţa asta, adăugă medicul. Şi din moment ce nu mai erau speranţe… De asta l-am pus în salonul 10…

Era agresiv, pentru că nu suporta reproşurile făcute de director.

Maigret se învîrti un moment prin grădină, ca un cal de circ, şi, brusc, ridicînd borul pălăriei în chip de salut, se îndreptă spre ecluză.

Tocmai intra *Southern Cross*. Vladimir, cu abilitatea lui de adevărat marinar, arunca laţul unui odgon în jurul unei babale, oprind brusc vasul.

Colonelul, purtînd un impermeabil lung şi şapca albă pe cap, stătea calm în faţa cîrmei.

— Porţile! strigă ecluzistul.

Nu mai aşteptau să treacă decît vreo douăzeci de ambarcaţiuni.

— E rîndul lui? se informă Maigret, arătînd spre iaht.

— Da şi nu! Dacă îl considerăm un vas cu motor, are prioritate faţă de ambarcaţiunile trase de cai. Dar ca vas de agrement… În fine! Trec atît de puţine, încît regulamentul nu e foarte clar. Însă le-a dat bacşiş marinarilor…

Chiar aceştia manevrau vanele.

— Şi *Providence*?

— Încurca trecerea. Dimineaţă s-a dus să amareze la cotitură, o sută de metri mai sus, în faţa celui de-al doilea pod. Aveţi veşti despre bătrîn? Povestea asta ar putea să mă coste scump! Nici dumneavoastră n-aţi putea să-i daţi de cap!

În principiu trebuie să execut ecluzarea singur. Dacă aş face aşa, ar aştepta zilnic o sută de vase. Patru porţi! Şaisprezece vane! Şi ştiţi ce salariu primesc?

Trebui să se îndepărteze un moment, pentru că Vladimir îi întindea documentele şi un bacşiş.

Maigret profită ca să pornească de-a lungul canalului. La cotitură zări *Providence*, pe care ar fi recunoscut-o acum de departe dintre alte o sută de barje.

Un fuior de fum ieşea pe coşul sobei; nu se vedea nimeni pe punte; toate ieşirile erau închise.

Puţin lipsi să nu urce pe pasarela din spate, care ducea la cabina patronilor.

Dar se răzgîndi, alegînd podul lat, care servea la aducerea cailor la bord.

Unul dintre panourile ce acopereau grajdul era deschis. Capul unui cal ieşea afară, adulmecînd vîntul.

Privind înăuntru, Maigret zări, după picioarele animalului, o formă întunecată întinsă pe paie. Şi, foarte aproape, pe patroană, stînd pe vine, cu un bol cu cafea în mînă.

Maternă, ciudat de blîndă, şoptea:

— Haide, Jean! Bea-o cît e caldă! O să-ţi facă bine, nebun bătrîn. Vrei să-ţi ridic eu capul?

Dar bărbatul culcat lîngă ea nu se mişca, privind ţintă cerul.

Pe acel cer se profila capul lui Maigret, pe care probabil îl vedea.

Comisarul avea impresia că, pe chipul dungat de plasturi, plutea un zîmbet satisfăcut, ironic, chiar agresiv.

Bătrînul căruţaş încercă să ridice mîna ca să îndepărteze bolul pe care femeia i-l ducea la buze. Dar aceasta îi căzu fără forţă, ridată, aspră, plină de mici puncte albastre, care erau poate urmele unor vechi tatuaje.

IX
Doctorul

— Vedeţi! A venit tîrîndu-se ca un cîine rănit la cuşca lui.

Oare femeia îşi dădea seama de starea rănitului? Totuşi, nu se agita, era la fel de calmă ca şi cum ar fi îngrijit un copil bolnav de gripă.

— Cafeaua nu poate să-i facă rău, nu-i aşa? Dar nu vrea nimic. Trebuie să fi fost patru dimineaţa cînd eu şi bărbatul meu am fost treziţi brusc de un zgomot puternic la bord. Am luat revolverul. I-am spus să vină după mine cu felinarul. Poate nu mă credeţi, dar Jean era aici, aproape aşa cum îl vedeţi, probabil că a căzut de pe punte. Sînt aproape doi metri… La început nu vedeam prea bine. Am crezut un moment că e mort. Bărbatu-meu voia să cheme vecinii ca să ne ajute să-l aşezăm pe un pat. Dar Jean a înţeles. A început să mă strîngă de mînă. Să mă strîngă! Ai fi zis că se crampona de ea. Şi îl vedeam răsuflînd greu. Am înţeles. Pentru că, vorba aia, e de opt ani cu noi! Nu poate să vorbească, dar cred că aude ce spun. Nu-i aşa, Jean? Te doare?

Era greu să-ţi dai seama dacă pupilele rănitului luceau de febră sau pentru că înţelegea ce i se spunea.

Femeia îndepărtă un pai care îi atingea urechea.

— Pentru mine, viaţa e mica mea gospodărie, cratiţele, mobilele… Cred că, dacă cineva mi-ar dărui un palat, n-aş fi fericită în el. Pentru Jean, viaţa e grajdul şi caii lui! Uitaţi! Există în mod normal zile în care nu ne mişcăm din loc, pentru că descărcăm. Jean n-are nimic de făcut, ar putea să se ducă la bistrou. Dar nu! Se culcă în locul ăsta. Avînd grijă să intre şi o rază de soare.

Maigret se imagină în locul unde se afla căruţaşul, văzu peretele dat cu răşină din dreapta lui, biciul care atîrna de un cui îndoit, cana de staniu agăţată de altul, o porţiune de cer între panourile de sus şi, în dreapta, crupele musculoasă ale cailor.

Totul degaja o căldură animalică, o viaţă multiplă, densă, care te sufoca precum vinul aspru al anumitor soiuri de viţă-de-vie.

— Spuneţi, îl putem lăsa aici?

Îi făcu semn comisarului s-o urmeze afară. Ecluza funcţiona în acelaşi ritm ca în ajun, avînd în jur străzile oraşului, cu animaţia lor străină canalului.

— O să moară totuşi, nu? Ce-a făcut? Mie puteţi să-mi spuneţi. Dar eu, recunoaşteţi, nu puteam să vorbesc! Mai întîi, pentru că nu ştiu nimic… O singură dată l-a surprins bărbatu-meu pe Jean cu pieptul gol. A văzut nişte tatuaje. Nu ca acelea pe care le au unii marinari. Am presupus ce aţi fi presupus şi dumneavoastră. Cred că am ţinut şi mai mult la el. Mi-am zis că nu era probabil ce părea să fie, că se ascundea. Nu l-aş fi luat la întrebări pentru tot aurul din lume. Doar nu vă gîndiţi c-a omorît-o pe femeie! Sau, dacă aşa s-a întîmplat, dacă a făcut asta, jur c-a meritat-o! Jean e…

Căută un cuvînt care să exprime ce gîndea şi nu-l găsi.

— Bun! Uite că s-a sculat şi bărbatu-meu! L-am trimis să se culce, pentru că a fost întotdeauna cam slab de piept. Credeţi că dacă aş face o supă zdravănă…?

— Vor veni medicii. Pînă atunci, e mai bine…

— E nevoie să vină? O să-l facă să sufere, o să-i strice ultimele clipe pe care…

— Nu se poate altfel.

— Se simte aşa de bine aici, cu noi! Pot să vă las un moment? N-o să-l chinuiţi?

Maigret o linişti cu o mişcare uşoară a capului, se întoarse în grajd şi scoase din buzunar o cutie metalică, unde se afla un mic tampon impregnat de tuş.

Nici acum nu puteai să-ţi dai seama dacă bătrînul căruţaş era conştient sau nu. Avea pleoapele întredeschise. Printre ele se strecura o privire neutră, senină.

Dar, cînd comisarul ridică mîna dreaptă a rănitului şi-i apăsă, unul după altul, degetele pe tampon, avu impresia că, preţ de o fracţiune de secundă, un zîmbet vag îi lumină din nou faţa.

Luă amprentele digitale pe o foaie de hîrtie, se uită un moment la muribund, ca şi cum ar fi sperat ceva, aruncă o ultimă privire spre pereţii de scînduri, spre crupele animalelor care dădeau semne de nervozitate şi ieşi.

Lîngă cîrmă, patronul barjei şi soţia lui îşi beau cafeaua cu lapte, în care înmuiau pîine, privind către el. La mai puţin de cinci metri de *Providence* se afla amarat *Southern Cross*, unde nu era nimeni pe punte.

Cu o zi în urmă, Maigret îşi lăsase bicicleta la ecluză, unde o şi găsi. După zece minute se afla în birourile poliţiei, de unde trimitea un agent cu motocicleta la Épernay, avînd misiunea să transmită amprentele la Paris prin belinograf.

Cînd reveni la bordul barjei *Providence* era însoţit de doi medici de la spital, cu care se văzu nevoit să înceapă o discuţie.

Medicii voiau să-şi ia înapoi rănitul. Femeia, alarmată, îi arunca lui Maigret priviri imploratoare.

— Puteţi să-l vindecaţi?

— Nu! Are pieptul zdrobit. O coastă a intrat în plămînul drept.

— Cît mai are de trăit?

— Altul în locul lui ar fi fost deja mort! Poate o oră sau poate cinci…

— Atunci lăsaţi-l!

Bătrînul nu se mişcase, nici măcar nu tresărise. Pe cînd Maigret trecea prin faţa femeii, aceasta îi atinse mîna timid, într-un gest de recunoştinţă.

Doctorii trecură pasarela nemulţumiţi.

— Să-l laşi să moară într-un grajd! bombăni unul dintre ei.

— Ce dacă! Acolo a şi trăit!

Comisarul plasă totuşi un agent în apropierea barjei şi a iahtului, cu misiunea să-l anunţe dacă se întîmpla ceva.

De la ecluză sună la *Café de la Marine* din Dizy, de unde află că inspectorul Lucas tocmai trecuse pe-acolo şi închiriase o maşină la Épernay ca să-l ducă la Vitry-le-François.

Urmă o oră lungă de aşteptare. Patronul barjei *Providence* profită de acest răgaz ca să dea cu catran barca pe care o trăgea după el. Vladimir lustruia părţile din aramă ale iahtului.

Cît despre femeie, putea fi văzută umblînd mereu pe punte, între bucătărie şi grajd. O dată ducea o pernă de un alb imaculat, altă dată – un castron cu un lichid aburind, probabil supa pe care se încăpăţînase s-o facă.

Pe la ora unsprezece, Lucas sosi la *Hôtel de la Marne*, unde îl aştepta Maigret.

— Eşti bine, bătrîne?

— Sînt bine! Arătaţi obosit, şefule.

— Ancheta?

— N-am aflat mare lucru. La Meaux – nimic, doar că iahtul a stîrnit un mic scandal. Marinarii, care nu puteau să doarmă din cauza muzicii şi a cîntecelor, ar fi vrut să facă totul praf.

— Era acolo şi *Providence*?

— A încărcat la mai puţin de douăzeci de metri de *Southern Cross*. Dar nimeni n-a remarcat nimic deosebit.

— La Paris?

— Le-am revăzut pe tinere. Au recunoscut că nu Mary Lampson le dăduse colierul, ci Willy Marco. Am primit confirmarea la hotel, unde a fost recunoscut în fotografie şi unde doamna Lampson n-a fost zărită de nimeni. Nu sînt sigur, dar cred că Lia Lauwenstein era mai apropiată de Willy decît vrea să recunoască şi că l-a ajutat şi la Nisa.

— La Moulins?

— Nimic! I-am făcut o vizită brutăresei, care e într-adevăr singura Marie Dupin de-acolo. O femeie cumsecade, naivă, care nu înţelege ce i se întîmplă şi se lamentează crezînd că poveştile astea o să-i aducă necazuri. Extrasul de pe actul de naştere datează de opt ani. Or, au un secretar nou de trei ani, iar cel vechi a murit anul trecut. Au căutat în arhive, dar n-au găsit nimic despre acest document.

Urmă un moment de tăcere, apoi Lucas întrebă:

— Şi dumneavoastră?

— Încă nu ştiu. Nimic! Sau totul! Asta se va decide de la o oră la alta! Ce se spune la Dizy?

— Că dacă *Southern Cross* n-ar fi fost iaht, cu siguranţă n-ar fi fost lăsat să plece şi se aminteşte că englezul a mai avut două neveste.

Maigret nu zise nimic şi porni cu subalternul său pe străzi, pînă la biroul telegrafului.

— Fă-mi, te rog, legătura cu Identitatea Judiciară din Paris…

Belinograma cu amprentele căruţaşului trebuia să fi sosit de aproape două ore la Prefectură. Şi, din acel moment, totul era o chestiune de noroc. Puteau să găsească imediat, dintre altele optzeci de mii, fişa care corespundea amprentelor, dar munca putea să dureze şi ore în şir.

— Ia un receptor, bătrîne! Alo!… Cine-i la telefon?… Tu, Benoît? Aici, Maigret… Aţi primit ce v-am trimis?… Ce spui?… Tu te-ai ocupat?… Stai o clipă!…

Ieşi din cabină şi se îndreptă spre biroul Poştei.

— E posibil să am nevoie de linia telefonică foarte mult timp! Aveţi grijă să nu se întrerupă!

Cînd luă din nou receptorul, privirea îi era mai însufleţită.

— Stai jos, Benoît, pentru că vreau să-mi citeşti tot dosarul. Lucas e lîngă mine şi o să noteze. Spune!

Îşi imagina interlocutorul foarte clar, ca şi cum ar fi fost lîngă el, deoarece cunoştea bine birourile de sus, de la mansarda Palatului de Justiţie, unde dulapuri de fier conţineau fişele tuturor răufăcătorilor din Franţa şi ale multora dintre bandiţii străini.

— Întîi, numele…

— Jean Evariste Darchambaux, născut la Boulogne, actualmente în vîrstă de cincizeci şi cinci de ani.

Maigret încercă imediat să-şi amintească vreun caz cu acest nume, dar vocea indiferentă a lui Benoît, care rostea silabele cu mare grijă, continua deja, în timp ce Lucas scria:

— Medic… Căsătorit, la douăzeci şi cinci de ani, cu o anume Céline Mornet, din Étampes… Instalat la Toulouse, unde şi-a făcut studiile… Viaţă destul de agitată… Mă auziţi, domnule comisar?

— Foarte bine. Continuă!

— Am luat tot dosarul, pentru că fişa nu spune aproape nimic. Cuplul a ajuns curînd plin de datorii. După doi ani de la căsătorie, la douăzeci şi şapte de ani, Darchambaux a fost acuzat că şi-a otrăvit mătuşa, Julia Darchambaux, care li se alăturase soţilor la Toulouse şi dezaproba felul lor de viaţă. Mătuşa avea avere. Soţii Darchambaux erau singurii moştenitori. Ancheta a durat opt luni, fiindcă nu se găsea dovada categorică… Asasinul pretindea – susţinut de unii experţi – că medicamentele prescrise bătrînei nu constituiau o otravă prin ele însele şi că era vorba doar de un tratament îndrăzneţ… S-au stîrnit polemici. Vreţi să vă citesc rapoartele? Procesul a fost furtunos şi şedinţa – suspendată de mai multe ori. Cei mai mulţi credeau că va fi achitat, mai ales după declaraţia soţiei doctorului, care a jurat că soţul ei era nevinovat şi că, dacă era trimis la ocnă, se va duce şi ea cu el.

— A fost condamnat? întrebă Maigret.

— La unsprezece ani de muncă silnică. O clipă! Am terminat cu dosarele noastre. Dar am trimis un agent cu bicicleta la Ministerul de Interne. Tocmai s-a întors…

Îl auziră vorbind cu cineva aflat în spatele lui, apoi frunzărind nişte hîrtii.

— Gata! Nu e mare lucru… Directorul de la Saint-Laurent-du-Maroni a vrut să-l pună pe Darchambaux să lucreze într-unul dintre spitalele coloniei penitenciare, însă acesta a refuzat. Evaluările sînt bune. Ocnaş supus… O singură tentativă de evadare, împreună cu alţi cincisprezece deţinuţi care l-au tras după ei. Cinci ani mai tîrziu, un nou director a încercat ceea ce numeşte „o reabilitare” a lui Darchambaux, dar notează imediat pe marginea raportului că, la ocnaşul care i-a fost adus, nimic nu aminteşte de intelectualul de altădată, nici măcar de omul cu o anumită educaţie… Bun! Asta vă interesează? Pus infirmier la Saint-Laurent, a cerut el însuşi întoarcerea în colonie. Este blînd, încăpăţînat, tăcut. Unul dintre confraţii lui, interesat de caz, l-a examinat din punct de vedere mental şi n-a putut să se

pronunţe. A constatat, după cum scrie, subliniind aceste cuvinte cu cerneală roşie, un fel de dispariţie progresivă a facultăţilor intelectuale, în paralel cu o hipertrofiere a vieţii fizice. Darchambaux a furat de două ori. De fiecare dată a furat mîncare, a doua oară, de la un tovarăş de închisoare, care l-a rănit la piept cu o piatră ascuţită. Jurnaliştii în trecere l-au sfătuit zadarnic să ceară graţierea. După ce a executat cei cincisprezece ani a rămas deportat şi s-a angajat ca grăjdar la un joagăr, unde s-a ocupat de cai. La patruzeci şi cinci de ani îşi ispăşise pedeapsa. Şi i s-a pierdut urma…

— Asta e tot?

— Pot să vă trimit dosarul. V-am oferit doar o analiză…

— Nici o informaţie despre soţia lui? Ziceai că s-a născut la Étampes, nu?… Mulţumesc, Benoît… Nu e nevoie să-mi trimiţi documentele… Îmi ajunge ce mi-ai spus.

Cînd ieşi din cabină, urmat de Lucas, era leoarcă de năduşeală.

— Telefonează la primăria din Étampes. Dacă Céline Mornet e moartă, vei afla. Cel puţin dacă a murit sub numele ăsta. Vezi şi la Moulins dacă Marie Dupin are rude la Étampes.

Traversă oraşul fără să vadă nimic, cu mîinile în buzunare, şi trebui să aştepte cinci minute la marginea canalului, pentru că podul mobil era ridicat şi un şlep încărcat din greu înainta anevoios, tîrîndu-şi pîntecele plat pe fund, de unde mîlul se ridica la suprafaţă stîrnind bule de aer.

În faţa barjei *Providence* se apropie de agentul postat pe drumul de halaj.

— Eşti liber.

Îl zări pe colonel, care se plimba pe puntea iahtului.

Patroana barjei alergă spre el, mult mai tulburată decît dimineaţă, cu dîre de sudoare lucioase pe obraji.

— E îngrozitor, domnule comisar!

Maigret păli şi întrebă, cu o expresie aspră:

— A murit?

— Nu! Tăceţi! Adineauri eram lîngă el, singură… Pentru că, trebuie să vă spun, deşi ţinea la bărbatul meu, avea o preferinţă pentru mine… Sînt mult mai tînără… Ei bine, mă privea totuşi ca pe-o mamă! Stăteam săptămîni întregi fără să vorbim. Numai că… Un exemplu! De cele mai multe ori, soţul meu uita cînd era ziua mea… Sfînta Hortense… Ei bine, de opt ani, Jean mi-a oferit întotdeauna flori! Uneori, cînd eram la ţară, mă întrebam de unde le lua… Iar în ziua aceea punea o cocardă la căpăstrul cailor. Aşa că… M-am aşezat foarte aproape de el… Sînt probabil ultimele ceasuri din viaţa lui. Soţul meu ar fi vrut să scoată caii, care nu sînt

obişnuiţi să stea închişi atît timp. N-am fost de acord, pentru că sînt sigură că vrea să-i aibă şi pe ei aproape… I-am luat mîna mare într-ale mele…

Plîngea fără suspine. Continua să vorbească şi lacrimile i se rostogoleau pe obrajii cu vinişoare roşii.

— Nu ştiu cum s-a întîmplat… N-am copii… Chiar dacă am hotărît să adoptăm unul cînd vom avea vîrsta cerută de lege… Îi spuneam că nu e nimic, că o să se vindece, că vom încerca să obţinem o încărcătură pentru Alsacia, unde e foarte frumos vara… Am simţit cum îmi strîngea degetele. Nu puteam să-i spun că mă durea… Atunci a vrut să vorbească… Înţelegeţi asta? Un bărbat ca el, care ieri era încă puternic precum caii lui… Deschidea gura… Făcea un efort atît de mare, încît venele i se învineţeau şi se umflau la tîmple… Şi am auzit un sunet răguşit, ca un strigăt de animal… Îl imploram să stea liniştit, dar se încăpăţîna… S-a ridicat în capul oaselor, nu ştiu cum… Şi deschidea mereu gura… Şi scotea sînge, care îi curgea pe bărbie… Aş fi vrut să-l strig pe bărbatul meu, dar Jean nu-mi dădea drumul. Mă speria… Nu vă puteţi închipui asta… Încercam să înţeleg. L-am întrebat: „Vrei să bei? Nu? Vrei să chem pe cineva?”. Şi era atît de disperat că nu putea să vorbească! Ar fi trebuit să ghicesc… M-am gîndit… Ce credeţi că putea să-mi ceară? Acum are ceva rupt în gît… Nu ştiu ce să zic… A avut o hemoragie. În cele din urmă s-a culcat la loc, strîngînd din dinţi, chiar pe braţul rupt. Cu siguranţă că îl doare şi totuşi s-ar zice că nu simte nimic. Se uită drept înainte. Aş da orice să ştiu ce i-ar face plăcere înainte să… înainte să fie prea tîrziu…

Maigret se apropie fără zgomot de grajd şi privi prin golul lăsat de panoul scos.

Era ceva la fel de dramatic, de violent, ca agonia unui animal cu care nu ai cum să vorbeşti.

Căruţaşul se chircise. Smulsese o parte din ghipsul pe care medicul i-l pusese noaptea trecută în jurul torsului.

Şi i se auzea, la intervale mari, şuieratul respiraţiei.

Un cal îşi prinsese o copită în căpăstru, dar stătea nemişcat, ca şi cum ar fi înţeles că se petrecea ceva grav.

Maigret ezita şi el. Îşi amintea de femeia moartă, ascunsă în paiele din grajdul de la Dizy, apoi de cadavrul lui Willy, care plutea pe apa canalului şi pe care cîţiva oameni, în frigul dimineţii, încercau să-l agaţe cu cangea.

Mîna lui pipăia în buzunar insigna de la *Yacht Club de France* şi butonul de manşetă.

Şi îl revedea pe colonel înclinîndu-se în faţa judecătorului de instrucţie, cerînd – cu o voce care nu

tremura – permisiunea să-şi continue călătoria.

La morga din Épernay, într-o cameră rece, plină cu dulapuri metalice ca subsolul unei bănci, două cadavre aşteptau, fiecare într-un sertar frigorific numerotat.

Iar la Paris, două tinere prost fardate umblau probabil din bar în bar cu frica-n sîn.

Sosea Lucas.

— Ce-ai aflat? strigă Maigret de departe.

— Céline Mornet n-a mai dat nici un semn de viaţă la Étampes din ziua în care a cerut actele necesare pentru căsătoria cu Darchambaux.

Inspectorul se uită plin de curiozitate la comisar.

— Ce aveţi?

— Sst!

Dar Lucas se uită degeaba în jur, nu vedea nimic care să justifice o emoţie cît de mică.

Atunci, Maigret îl duse pînă la panoul grajdului şi îi arătă forma întinsă pe paie.

Femeia se întreba ce vor face. De pe ambarcaţiunea cu motor care trecea, o voce strigă vesel:

— Ce faceţi? Sînteţi în pană?

Ea începu din nou să plîngă, fără să ştie de ce. Soţul ei urcă la bord cu o găleată cu catran într-o mînă şi o perie în cealaltă, anunţînd din partea din spate:

— Se arde ceva pe foc!

Ea intră în bucătărie ca un automat. Iar Maigret îi spuse lui Lucas, parcă cu regret:

— Să coborîm…

Un cal necheza încetişor. Căruţaşul nu se mişca.

Comisarul scosese fotografia femeii moarte din portofel, dar nu se uita la ea.

X
Cei doi soţi

— Ascultă, Darchambaux…

Maigret spusese asta stînd în picioare şi scrutînd faţa căruţaşului. Fără să-şi dea seama, scosese pipa din buzunar, dar nu se gîndea s-o umple.

Nu urmă reacţia la care se aştepta. Fapt e că se trînti pe banca grajdului, se aplecă înainte, cu bărbia în mîini, şi continuă pe alt ton:

— Ascultă-mă… Nu te agita. Ştiu că nu poţi vorbi…

O umbră neaşteptată, care trecea peste paie, îl făcu să ridice capul şi îl zări pe colonel în picioare pe puntea barjei, la marginea panoului deschis.

Englezul nu se mişcă, continuînd să privească scena de sus în jos, cu picioarele mai sus decît capetele celor trei personaje.

Lucas stătea deoparte, cît îi permitea spaţiul strîmt al grajdului. Maigret, puţin mai nervos, continuă:

— Nu vei fi luat de-aici. Înţelegi, Darchambaux? Peste cîteva clipe voi pleca. Îmi va lua locul doamna Hortense.

Era sfîşietor, fără să poţi spune exact de ce. Maigret vorbea, fără să vrea, aproape cu aceeaşi blîndeţe ca şi patroana barjei.

— Întîi însă trebuie să răspunzi la cîteva întrebări clipind din ochi. Mai multe persoane pot să fie acuzate, arestate dintr-un moment în altul. Nu asta vrei, nu? Aşa că am nevoie să-mi confirmi adevărul.

Şi, în timp ce vorbea, comisarul nu-l scăpa din ochi pe rănit, întrebîndu-se cine se afla acum în faţa lui, doctorul de altădată, ocnaşul încăpăţînat, căruţaşul abrutizat sau, în sfîrşit, asasinul exacerbat al lui Mary Lampson.

Silueta era grosolană, trăsăturile, aspre. Dar ochii nu aveau oare o expresie nouă, din care orice ironie era exclusă?

O expresie de o infinită tristeţe.

Jean încercă de două ori să vorbească. De două ori se auzi un sunet care semăna cu geamătul unui animal şi o salivă roz picură de pe buzele muribundului.

Maigret vedea permanent umbra picioarelor colonelului.

— Cînd ai plecat la ocnă, pe vremuri, aveai convingerea că soţia ta îşi va ţine promisiunea, că te va urma acolo. Pe ea ai ucis-o la Dizy!

Nici o tresărire! Nimic! Faţa căpăta o nuanţă cenuşie.

— N-a venit şi… ţi-ai pierdut curajul. Ai vrut să uiţi totul, pînă şi propria personalitate…

Maigret vorbea mai repede, cuprins parcă de nerăbdare. Voia să termine cît mai curînd. Şi, mai mult decît orice, se temea să nu-l vadă pe Jean murind în timpul acelui interogatoriu înspăimîntător.

— Ai dat peste ea din întîmplare, cînd deveniseşi alt om. La Meaux… Nu-i aşa?

Trebui să aştepte ceva timp pînă cînd rănitul, docil, consimţi să închidă pleoapele în semn de confirmare.

Umbra picioarelor se mişcă. Barja se clătină o clipă la trecerea unei ambarcaţiuni cu motor.

— Ea rămăsese la fel! Drăguţă… Şi cochetă! Şi veselă! Se dansa pe puntea iahtului… Nu te-ai gîndit imediat s-o omori… Altfel, n-ar fi fost nevoie s-o duci întîi la Dizy…

Oare muribundul mai auzea? Culcat cum era, îl vedea probabil pe colonel exact deasupra capului său. Dar ochii lui nu exprimau nimic! Nimic, cel puţin pe cît se putea înţelege.

— Jurase să te urmeze peste tot. Fuseseşi la ocnă. Trăiai într-un grajd. Şi ţi-a venit brusc ideea s-o iei înapoi, aşa cum era, cu bijuteriile, faţa fardată, rochia albă şi să trăieşti cu ea pe paiele tale. Nu-i aşa, Darchambaux?

Pleoapele nu se mişcară. Dar pieptul se ridică. Urmă un nou geamăt. Lucas, care nu mai suporta, se foi în colţul lui.

— Asta e! Simt! zise Maigret, din ce în ce mai repede, cuprins parcă de ameţeală. Văzîndu-şi fosta soţie, Jean căruţaşul, care aproape îl uitase pe doctorul Darchambaux, îşi regăsea amintirile, frînturi de altădată. Şi se contura o răzbunare stranie… O răzbunare? Nu chiar! O nevoie obscură de-a o aduce la nivelul lui pe cea care promisese să fie a lui pentru toată viaţa. Şi Mary Lampson a trăit trei zile ascunsă în acest grajd, aproape de bunăvoie… Pentru că i-a fost teamă. Teamă de cel care revenise şi pe care îl simţea gata de orice, care îi poruncea să-l urmeze! O teamă cu atît mai mare cu cît era conştientă de laşitatea pe care o comisese. A venit de bunăvoie… Iar tu, Jean, i-ai adus carne conservată şi molan. Te-ai întors la ea două nopţi la rînd, după etapele interminabile de-a lungul Marnei. La Dizy…

Muribundul se agită din nou. Dar nu mai avea forţă. Căzu la loc moleşit, fără vlagă.

— Ea s-a revoltat probabil… Nu mai putea suporta mult timp o astfel de viaţă. Ai sugrumat-o într-un moment de furie, decît s-o laşi să plece din nou. Ai dus cadavrul în grajd. E adevărat?

Se văzu nevoit să repete de cinci ori întrebarea şi, în cele din urmă, muribundul mişcă pleoapele.

„Da…”, spuneau ele cu indiferenţă.

Pe punte se auzi un zgomot uşor. Colonelul o trase deoparte pe patroana barjei, care voia să se apropie. Ea se supuse, impresionată de aerul lui solemn.

— Drumul de halaj… Viaţa ta, din nou, de-a lungul canalului… Dar erai îngrijorat, îţi era teamă. Pentru că îţi era frică să mori, Jean. Îţi era frică să nu fii arestat din nou. Îţi era teamă de ocnă… O teamă cumplită, mai ales să-ţi părăseşti caii, grajdul, paiele, micul cotlon care devenise universul tău. Atunci, într-o noapte, ai luat bicicleta unui ecluzist. Îţi pusesem întrebări, îmi ghiceai bănuielile. Ai venit să dai tîrcoale prin Dizy, cu gîndul să faci ceva, orice, ca să le îndepărtezi de la tine. Adevărat?

Jean era acum de un calm deplin, încît îl puteai crede mort. Chipul lui exprima doar tristeţe. Pleoapele însă se închiseră încă o dată.

— Cînd ai ajuns, *Southern Cross* nu era luminat. Puteai să crezi că toată lumea dormea. Pe punte fusese pusă la uscat o bonetă de marinar. Ai luat-o. Te-ai dus la grajd ca s-o ascunzi sub paie. În felul ăsta schimbai cursul anchetei, o îndreptai spre cei de la bordul iahtului. Nu puteai să ştii că Willy Marco, care era afară, singur, şi te-a văzut cînd ai luat boneta, te urmărea pas cu pas. Te-a aşteptat la uşa grajdului, unde a pierdut un buton de manşetă. Intrigat, te-a urmărit pe cînd te îndreptai spre podul de piatră, unde lăsaseşi bicicleta. Ţi-a strigat ceva? Ai auzit zgomot în spatele tău? A urmat o luptă. L-ai omorît cu degetele tale cumplite, care o sugrumaseră deja pe Mary Lampson. I-ai tîrît apoi cadavrul pînă la canal… Pe urmă ai mers probabil cu capul plecat… Şi ai zărit ceva care strălucea, insigna *YCF*-ului. Atunci, pentru orice eventualitate, ştiind că aparţinea cuiva, poate chiar o văzuseşi la butoniera colonelului, ai aruncat-o în locul unde avusese loc lupta. Răspunde, Darchambaux! Aşa s-au petrecut lucrurile?

— *Providence*, eşti în pană? strigă din nou un marinar, al cărui şlep trecea atît de aproape, încît i se văzu capul lunecînd prin dreptul panoului.

Şi, lucru ciudat, tulburător, ochii lui Jean se umeziră. Bătu din pleoape foarte repede, ca şi cum ar fi recunoscut totul, ca să sfîrşească odată. O auzi pe patroană răspunzînd, din partea din spate, unde aştepta:

— Îl avem pe Jean rănit…

Atunci Maigret zise ridicîndu-se:

— Ieri-seară, cînd ţi-am cercetat cizmele, ai înţeles că voi ajunge fatalmente la adevăr. Ai vrut să te sinucizi, aruncîndu-te în apa învolburată a ecluzei.

Dar căruţaşul se simţea atît de rău şi respira cu atîta greutate, încît comisarul nici măcar nu aşteptă vreun răspuns. Îi făcu semn lui Lucas şi se uită pentru ultima oară în jur.

În grajd cădea pieziş o rază de soare care atingea urechea stîngă a căruţaşului şi copita unuia dintre cai.

În momentul în care cei doi bărbaţi ieşeau, nemaiavînd nimic de adăugat, Jean încercă încă o dată să vorbească, cu vehemenţă, fără să-i pese de durere. Se ridică pe jumătate, cu privirea exasperată.

Maigret nu se ocupă imediat de colonel. O chemă prin gesturi pe femeie, care îl urmărea din priviri de departe.

— Cum se simte? întrebă ea.

— Staţi lîngă el.

— Am voie? N-o să mai vină nimeni să-l…

Nu îndrăzni să-şi ducă vorba pînă la capăt. Încremeni auzind chemările vagi ale lui Jean, căruia părea să-i fie frică să nu moară singur.

Apoi, brusc, o luă la fugă spre grajd.

Vladimir, aşezat pe cabestanul iahtului, cu o ţigară între buze şi boneta pe-o parte, împletea firele a două frînghii.

Un agent aştepta pe chei şi Maigret îl întrebă de pe barjă:

— Ce este?

— S-a primit răspunsul de la Moulins.

Înştiinţarea spunea doar atît:

Brutăreasa Marie Dupin declară că avea, la Étampes, o verişoară îndepărtată pe nume Céline Mornet.

Atunci Maigret îl privi pe colonel din cap pînă-n picioare. Purta şapca albă cu ecuson lat. Ochii îi erau doar uşor tulburi, ceea ce însemna probabil că băuse relativ puţin whisky.

— Bănuiaţi *Providence*? îl întrebă el brusc.

Era atît de evident! Oare Maigret n-ar fi bănuit şi el barja, dacă suspiciunile lui nu s-ar fi îndreptat nici o clipă spre cei de la bordul iahtului?

— De ce nu mi-aţi spus nimic?

Răspunsul se dovedi demn de dialogul dintre sir Lampson şi judecătorul de instrucţie ce avusese loc la Dizy.

— Voiam *să mă ocup* eu însumi…

Şi asta era de-ajuns ca să exprime dispreţul colonelului faţă de poliţie.

— Soţia mea? întrebă el aproape imediat.

— După cum aţi spus, după cum a spus şi Willy Marco, era o femeie fermecătoare…

Maigret nu vorbea deloc cu ironie. De altfel, era mai atent la zgomotele care veneau dinspre grajd decît la discuţie.

Se auzea murmurul înăbuşit al unei singure voci, cea a femeii, care părea să consoleze un copil bolnav.

— Cînd s-a căsătorit cu Darchambaux era deja ahtiată după lux. Şi pentru ea, probabil, şi-a ajutat bietul medic mătuşa să moară. Nu spun că a fost complice… Spun că a făcut-o pentru ea! Şi ea ştia atît de bine asta, încît a jurat la tribunal că se va duce după el. O femeie fermecătoare… Ceea ce nu e acelaşi lucru cu o eroină. Plăcerile vieţii au fost mai puternice. Probabil că înţelegeţi asta, domnule colonel…

Erau, în acelaşi timp, soare, vînt şi nori ameninţători. O aversă putea să cadă dintr-un moment în altul. Lumina era şovăielnică.

— Rareori te mai întorci de la ocnă! Era drăguţă… Avea toate plăcerile la îndemînă. Numai numele o stînjenea. Atunci, pe Coasta de Azur, unde întîlnise un prim admirator gata s-o ia de nevastă, a avut ideea să ceară de la Moulins extrasul de pe actul de naştere al unei verişoare de care îşi amintise. E simplu! Atît de simplu, încît se intenţionează acum luarea amprentelor digitale ale nou-născuţilor şi introducerea lor în registrul stării civile. A divorţat. A devenit soţia dumneavoastră. O femeie fermecătoare… Sînt sigur că era cumsecade. Dar îi plăcea viaţa, nu-i aşa? Iubea tinereţea, dragostea, luxul… Avînd poate, uneori, un fel de tresărire bruscă ce o împingea la o fugă inexplicabilă. Sînt convins că l-a urmat pe Jean mai puţin din cauza ameninţărilor, cît din nevoia de a fi iertată. În prima zi, ascunsă în grajdul acestei barje, printre mirosurile tari, a simţit probabil o satisfacţie confuză la gîndul că-şi ispăşea păcatele. La fel ca pe vremuri, cînd le striga juraţilor că-şi va urma soţul în Guyana. Fiinţe fermecătoare, a căror primă reacţie este întotdeauna bună, chiar teatrală… Sînt pline de intenţii bune. Numai că viaţa, cu laşităţile, cu compromisurile, cu nevoile ei imperioase, este mai puternică.

Maigret vorbise cu oarecare vehemenţă, trăgînd tot timpul cu urechea la zgomotele din grajd, pe cînd urmărea din priviri mişcările vaselor care intrau sau ieşeau din ecluză.

Colonelul, în faţa lui, ţinea capul plecat. Cînd îl ridică, îl privi pe Maigret cu o simpatie evidentă, poate chiar cu o emoţie reţinută.

— Veniţi să beţi ceva? întrebă el, arătînd spre iaht.

Lucas stătea ceva mai departe.

— Să mă anunţi! îi zise comisarul.

Între ei nu era nevoie de explicaţii. Inspectorul înţelesese şi se plimba tăcut pe lîngă grajd.

La bordul iahtului *Southern Cross* totul era în ordine, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Nu vedeai nici un firişor de praf pe pereţii de acaju ai cabinei.

În mijlocul mesei – o sticlă de whisky, un sifon şi pahare.

— Rămîi afară, Vladimir!

Maigret avea acum o impresie nouă. Nu se mai afla acolo ca să încerce să descopere o fărîmă de adevăr. Se simţea mai puţin greoi, mai puţin brutal.

Iar colonelul îl trata aşa cum îl tratase pe domnul de Clairfontaine de Lagny.

— O să moară, nu-i aşa?

— Da, dintr-un moment în altul! Ştie asta de ieri.

Apa gazoasă ţîşni din sifon. Sir Lampson zise cu gravitate:

— Noroc!

Maigret bău cu tot atîta sete ca şi gazda lui.

— De ce a plecat din spital?

Ritmul replicilor era lent. Înainte să răspundă, comisarul se uită în jur, observînd cele mai mici detalii ale cabinei.

— Pentru că…

Îşi căută cuvintele, în timp ce englezul umplea deja paharele.

— …un om care nu mai e ataşat de nimic… un om care a tăiat toate legăturile cu trecutul lui, cu fosta lui personalitate… trebuie să se agaţe de ceva! A avut grajdul… mirosul… caii… cafeaua fierbinte băută la trei dimineaţa, înainte de-a merge lîngă animalele lui pînă seara… Bîrlogul lui, dacă vreţi! Cotlonul lui! Plin de căldura lui animalică…

Maigret îl privi pe colonel drept în ochi. Îl văzu întorcînd capul. Adăugă luînd paharul:

— Există bîrloguri de tot felul. Unele miros a whisky, colonie şi femeie. Cu melodii de fonograf şi…

Se opri ca să bea. Cînd ridică iar capul, colonelul avusese timp să golească al treilea pahar.

Sir Lampson îl privi cu ochii lui mari şi tulburi, întinzîndu-i sticla.

— Mulţumesc…, protestă Maigret.

— *Yes!* Am nevoie…

Oare nu era afecţiune în privirea lui?

— Soţia mea… Willy…

În acel moment, un gînd fulgerător trecu prin mintea comisarului. Oare sir Lampson nu era la fel de singur şi descumpănit ca Jean, care trăgea să moară în grajdul lui?

Măcar căruţaşul avea lîngă el caii şi o femeie, care îl privea ca o mamă!

— Beţi!… *Yes!*… Vă rog… Sînteţi un gentleman…

Era aproape implorator. Întindea sticla cu o privire puţin ruşinată. Afară se auzeau paşii lui Vladimir, care umbla de colo colo pe punte.

Maigret întinse paharul. Dar se auziră bătăi în uşă. Lucas strigă de afară:

— Domnule comisar!

Şi deschizînd uşa:

— Gata!

Colonelul nu făcu nici o mişcare. Se uită cu un aer lugubru la cei doi bărbaţi care plecau. Cînd întoarse capul, Maigret îl văzu bînd pe nerăsuflate paharul pe care i-l turnase lui şi îl auzi strigînd:

— Vladimir!

Cîţiva oameni se opriseră lîngă *Providence*, fiindcă hohotele de plîns se auzeau de pe mal.

Hortense Canelle, în genunchi lîngă Jean, îi vorbea încă, deşi acesta îşi dăduse ultima suflare de cîteva minute.

Soţul ei, pe punte, pîndea sosirea comisarului. Se repezi spre el, slab, agitat, murmurînd speriat:

— Ce trebuie să fac? A murit! Soţia mea…

O imagine pe care Maigret nu avea s-o uite: în grajdul văzut de sus, ocupat de cei doi cai, un corp ghemuit, cu capul vîrît pe jumătate în paie. Şi părul blond al femeii, care scînteia în lumina soarelui, în timp ce ea gemea încetişor, repetînd uneori:

— Micul meu Jean…

Ca şi cum Jean ar fi fost un copil, nu acel bătrîn tare ca piatra, cu trup de gorilă, care îi derutase pe medici!

XI
Prioritate de trecere

Nimeni nu observă, în afară de Maigret.

La două ore de la moartea lui Jean, în timp ce cadavrul era dus pe o targă spre o maşină care aştepta, colonelul întrebase, cu ochii injectaţi, dar cu un aer plin de demnitate:

— Credeţi că voi primi autorizaţia de înhumare?

— Chiar mîine…

După cinci minute, Vladimir, cu precizia lui obişnuită în mişcări, desfăcea parîmele.

Două ambarcaţiuni aşteptau în faţa ecluzei de la Vitry-le-François, îndreptîndu-se spre Dizy.

Prima era împinsă deja cu prăjina spre sas cînd iahtul trecu foarte aproape de ea, ocoli partea rotunjită din faţă şi intră în ecluza deschisă.

Urmară proteste. Marinarul îi strigă ecluzistului că era rîndul lui, că va face reclamaţie şi de alte o mulţime lucruri.

Dar colonelul, cu şapca albă, în costum de ofiţer, nici măcar nu întoarse capul.

Stătea în picioare în faţa cîrmei de aramă, nepăsător, privind drept înainte.

După ce porţile ecluzei se închiseră, Vladimir coborî pe mal, întinzînd documentele şi tradiţionalul bacşiş.

— Păi, cum! Iahturile au toate drepturile! bombăni căruţaşul. Cu zece franci la fiecare ecluză…

Bieful de dinainte de Vitry-le-François era plin. Abia dacă părea posibil să te strecori împingîndu-te cu prăjina printre vasele care îşi aşteptau rîndul.

Şi totuşi, îndată ce porţile se deschiseră, apa clocoti în jurul elicei. Colonelul, cu un gest indiferent, ambreie.

Southern Cross prinse dintr-odată viteză, trecu foarte aproape de şalandele grele, în mijlocul strigătelor şi protestelor, dar nu atinse nici una.

Două minute mai tîrziu dispărea după cotitura canalului şi Maigret îi spuse lui Lucas, care îl însoţea:

— Amîndoi sînt beţi morţi!

Nimeni nu bănuise asta. Colonelul avea o ţinută decentă şi demnă, cu enormul ecuson auriu în mijlocul şepcii.

Vladimir, cu tricou în dungi, cu boneta pe creştetul capului, nu făcuse nici o mişcare greşită.

Numai că, dacă gîtul apoplectic al lui sir Lampson era violaceu, faţa îi căpătase o paloare maladivă, ochii aveau cearcăne mari şi buzele îi erau lipsite de culoare.

Iar pe rus cel mai mic şoc l-ar fi putut face să-şi piardă echilibrul, pentru că dormea pe picioare.

La bordul barjei *Providence*, totul era închis şi tăcut. Cei doi cai erau legaţi de un copac, la o sută de metri de ambarcaţiune.

Iar patronii plecaseră în oraş să comande haine negre.

Scris la bordul vasului Ostrogoth, Nandy, lîngă Morsang-sur-Seine (Seine-et-Marne), vara anului 1930

Table of Contents

I. Ecluza nr. 14
II. Gazdele de pe Southern Cross
III. Colierul lui Mary
IV. Amantul
V. Insigna YCF-ului
VI. Boneta americană
VII. Pedala strîmbată
VIII. Salonul 10
IX. Doctorul
X. Cei doi soţi
XI. Prioritate de trecere

Table of Contents

I. Ecluza nr. 14 5
II. Gazdele de pe Southern Cross 14
III. Colierul lui Mary 23
IV. Amantul 33
V. Insigna YCF-ului 40
VI. Boneta americană 48
VII. Pedala strîmbată 58
VIII. Salonul 10 68
IX. Doctorul 76
X. Cei doi soţi 84
XI. Prioritate de trecere 91